Yekta Kopan

Fildişi Karası

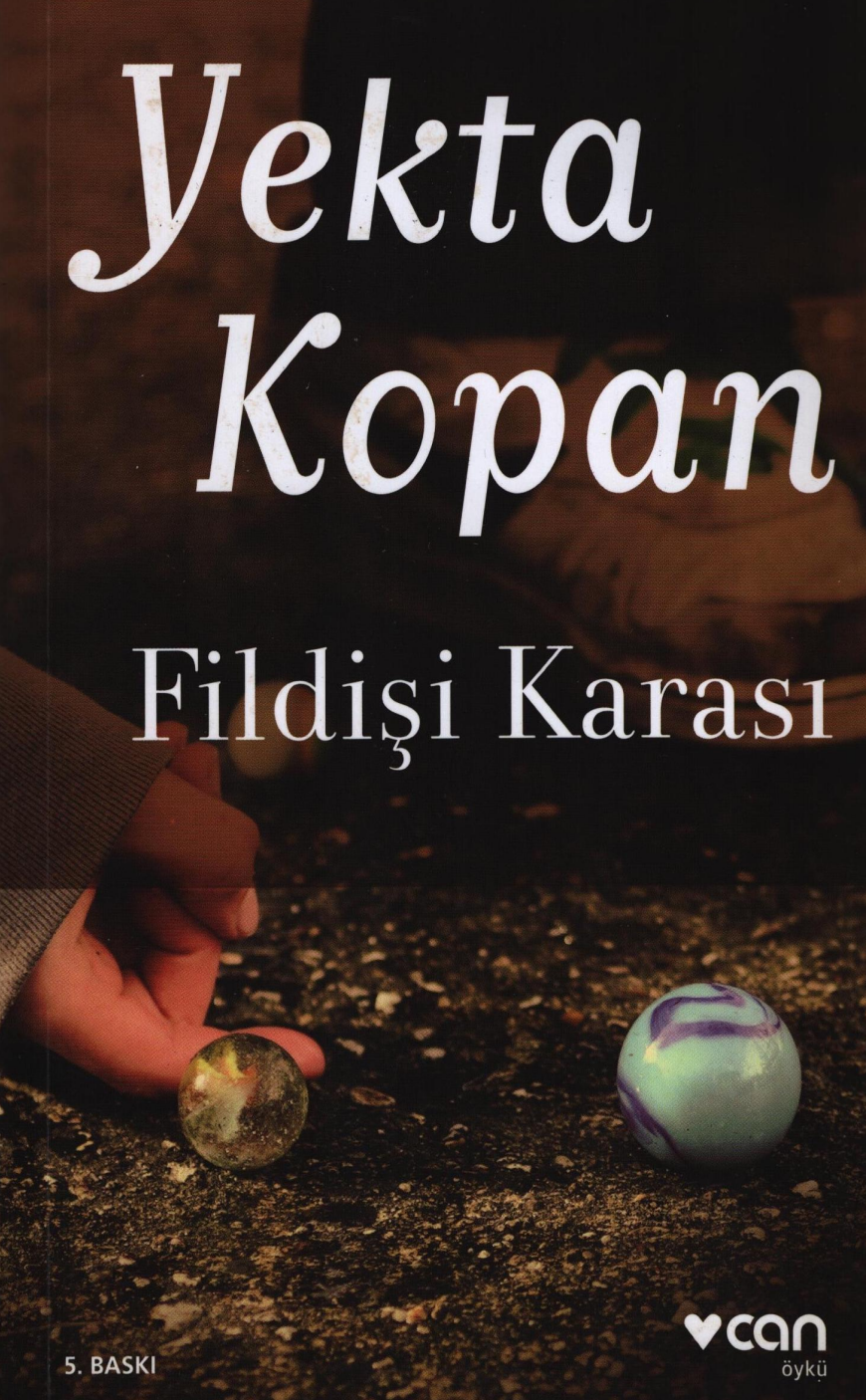

5. BASKI

can öykü

YEKTA KOPAN

FİLDİŞİ KARASI

© 2000, Can Sanat Yayınları A.Ş.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2000
5. basım: Ocak 2017, İstanbul
Bu kitabın 5. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Faruk Duman

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2
Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul
Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Arı Matbaası
Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,
Topkapı, İstanbul
Sertifika No: 31900

ISBN 978-975-07-2352-0

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 31730

YEKTA KOPAN

FİLDİŞİ KARASI

ÖYKÜ

can

Yekta Kopan'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Aşk Mutfağından Yalnızlık Tarifleri, 2001
Yedi Derste Vicdan Muhasebesi, 2003
İçimde Kim Var, 2004
Kara Kedinin Gölgesi, 2005
Karbon Kopya, 2007
Bir de Baktım Yoksun, 2009
Kediler Güzel Uyanır, 2011
Aile Çay Bahçesi, 2013
İki Şiirin Arasında, 2014
İpekli Mendil (editör), 2014
Sakın Oraya Gitme, 2016

YEKTA KOPAN, 1968'de doğdu. Hacettepe Üniversitesi İşletme Bölümü'nden mezun oldu. *Aşk Mutfağından Yalnızlık Tarifleri* adlı kitabı 2002 Sait Faik Hikâye Armağanı'na, *Karbon Kopya* adlı kitabı 2007 Dünya Kitap Yılın Telif Kitabı Ödülü'ne, *Bir de Baktım Yoksun* adlı kitabı da 2010 Yunus Nadi Öykü Ödülü'ne ve 2010 Haldun Taner Öykü Ödülü'ne değer bulundu. Çocuk kitabı *Burun* 2009'da yayımlandı. Kitapları çeşitli dillere çevrildi. 2013'te *Aile Çay Bahçesi* adlı romanı, 2014'te *İki Şiirin Arasında*, 2016'da *Sakın Oraya Gitme* adlı öykü kitapları yayımlandı.

İçindekiler

Kızılmaske ile Diana'nın Öpüşmesini Gören Yaşlı Çocuk 13
Köpekbalığı 29
Çağla Yeşili Bir Gece 39
Doğum Sancısı 57
Turhan Bey'in Kehaneti 67
Cemal Usta'nın Meşhur Tarhanası 85
Buluşma Yeri 95
Keşke Kahveyi Şekersiz İçmeyi Başarabilseydim 107
Öğleden Sonra, Budapeşte'de 115
Taammüden Cinayet 125

Şehre gece inip aynalar sıra karıştığında yalnızlığın oyuncakları doluşuyor odama: Bir başka hayattan çalınan anlar, uzun koşularda soluğunu yitiren yollar, masaların altına saklanan sesler, nane kokan sözler... Pusulamın nefesini içime çekip nazlı kalemimi kutusundan çıkarıyorum. Birden hediye edildiği günü ve oyunları yalanlardan ayırmayı öğreten yaşlı adamın sözlerini hatırlıyorum:

"Fildişi tozundan simsiyah bir mürekkep vereceğim sana, yazman için bunları. Her sözünü ayıklamalısın, sevgiliye sunulan bir karpuzun çekirdeğini ayıklar gibi. Yoksa rahat bırakmaz harfler seni."

Bir gülümseme yayılıyor yüzüme. Hazırım yazıyla öpüşmeye. Artık ne gecenin rengi var, ne yalnızlığın şarkısı... Çünkü her şey, fildişi karası.

KIZILMASKE İLE DİANA'NIN ÖPÜŞMESİNİ GÖREN YAŞLI ÇOCUK

"Dur, dur!.. Simidin hepsini bugün yersek yarın aç kalınız."

Ozan bunu ilk söylediğinde yadırgamıştım. Ama sonra, benden önceki öğretmeninin, hüzünlü çocuk öyküleri okumayı tercih ettiğini öğrendim. Babasını kaybetmiş kız çocukları, sokakta kalmış yetimler, evdeki hasta annesine bakabilmek için çalışmak zorunda kalan biçareler... Bunları iyice acılı bir ortam yaratmak için mi seçiyordu bilmiyorum; ama Ozan, bu öyküleri dinlerken üzülmek bir yana, için için gülüyormuş. Aslında kendi çaresizliğinin yanında, kurmaca acıların ona komik gelmesini normal karşılamam gerekirdi. Ama yine de Ozan'ın durumunda bir çocuğun, hayatın karanlık yüzüne bile bu kadar aydınlık gözlerle bakabilmesi beni daha ilk günden şaşırtmıştı açıkçası.

Bugüne kadar pek çok farklı öğrenciye ders verdim. Önceleri ek gelir olsun diye yapmaya başladığım bu iş, giderek hayatımın merkezine oturmuştu ve ben dersten derse koşar olmuştum. İki yıl önce lösemi hastası bir çocuğu çalıştırmaya başladıktan sonra da, hasta çocukların eğitimi için aranan bir insan haline gelmiştim. *Sağlıklı* bir hayat süren bizler pek bilmeyiz ama, hasta aileleri arasında sıkı bir dostluk, zorunlu hale gelmiş bir bilgi alışve-

rişi vardır. İşte Ozan'ın annesi Filiz Hanım'ın beni aramasına da böylesi bir dostluk neden olmuştu.

Ozan'ın durumunda, bugüne kadar çalıştırdığım hasta çocuklardan önemli bir fark vardı. Bunu, onunla tanışmak için odaya girdiğim ilk anda anlamıştım. Gerçi Filiz Hanım bana önce uzun uzun hastalığı, gelişimini, Ozan'ın şu anki durumunu ve olabilecekleri anlatmış, bunlardan yola çıkarak istediğim gibi bir çalışma programı belirlememi rica etmişti. Ama yine de yüzleşene kadar, gerçeği algılayamıyorsunuz.

Ailemin, gerçek ailem olmadığını öğrendiğimde Ozan'la aynı yaştaydım. Henüz dokuz aylık bir bebekken geçirdiğimiz trafik kazasından sadece ben kurtulmuşum. On iki yıl boyunca anne ve baba diye bildiğim insanların aslında anneannem ve dedem olduğunu öğrendiğimde, hem çok üzülmüş hem de çok sevinmiştim. Üzüntümün nedenini tahmin edebilirsiniz. Sevincime gelince; arkadaşlarımın anne-babaları bu kadar gençken benimkiler neden iki büklüm diye hayıflanmama gerek kalmamıştı. Dedim ya, gerçeğin bize nasıl duygular yaşatacağını, onunla yüzleşene kadar bilemiyoruz.

Ozan, on iki yaşındaydı. Yumuşacık bir sesi vardı ama bunu anlayabilmek için onunla uzun uzun konuşmanız ve nefes alıp verirken çıkardığı hırıltıları duymamanız gerekiyordu. Ciğerleri, böbrekleri kötü durumdaydı. Damarlarındaki tıkanma nedeniyle ciddi bir kalp krizi riskiyle yaşıyordu. Ama bütün bunların ötesinde onunla ilk karşılaştığınızda içinizi yaralayan, hatta hastalıklar konusunda yeterince cesur değilseniz (evet, ne yazık ki hasta insanlarla bir arada olabilmek bazen bu kelimeyi gerektirir; cesaret) sizi korkutan, görünümüydü. Henüz on iki yaşında olmasına rağmen, yetmiş yaşındaki bir dedeye benziyordu. Daha önce televizyonlarda, gazetelerde "ihtiyar çocuk"larla ilgili haberler okumuş;

ama bir gün böyle bir hastanın bu kadar yakınında olacağını hiç düşünmemiştim. Ozan, hızla yaşlanıyordu. Önüne geçilemez bir hızla ölüme doğru gidiyordu. Tıp dilinde Progeria denen (Filiz Hanım bu konuda öylesine uzmanlaşmıştı ki, benimle konuşurken bile hastalığın tam adını kullanıyordu: Hutchinson-Gilford Progeria Sendromu) bu hastalık, uygulanan bütün tedavilere, tıp dünyasındaki gelişmelere rağmen Ozan'a en fazla birkaç yıllık daha ömür biçiyordu. Yarı yaşınızdan küçük bir insanın, buruşmuş elleri, dökük saçları, iki büklüm oturuşuyla karşınıza geldiği an'a kadar doğumla ölüm arasındaki sürenin *ne demek* olduğunu düşünmüyorsunuz. Ozan'ın durumu, bugüne kadar çalıştırdığım hasta çocuklardan çok farklıydı. O, ihtiyar bir çocuktu.

Tahmin edebileceğiniz gibi, farklı bir ders programı hazırlamıştım. Burada olmamdaki asıl amaç, onu eğitmek değil; zaman geçirmesine ve kendini yalnız hissetmemesine yardımcı olmaktı. Zaten benden önceki kız da benzer bir program uygulamış, ancak evlilik hazırlıkları yapması gerektiğini söyleyerek (belki de bunu bahane ederek) çekip gitmişti. Her gün iki saat ders veriyordum. İlk bir saatinde Ozan'la dünyadaki olaylar, keşifler, icatlar, tarih ve sanat üstüne sohbet ediyorduk. Daha doğrusu ben ilgisini çekebilecek konulardan söz ediyordum, o da sorular soruyordu. Bunama belirtileri de başladığı için, bazen aynı soruyu üç-dört kere sorduğu oluyordu: "Elma gerçekten kafasına mı düşmüş, ne komik değil mi?" İkinci saatte ona öyküler okuyordum. Benden önceki öğretmeni, hüzünlü çocuk öyküleri okumayı tercih ediyormuş. Ben öyle yapmadım. Ozan'a sevdiğim yazarların, sevdiğim öykülerini okumayı tercih ettim. Kimi zaman öyküdeki bir durumu, dil oyununu, kurguyu tartışmak onun da hoşuna gidiyordu. Eğer öykü uzunsa ve yorulmaya başlamışsa, elini yavaşça kaldırıyor

ve o hırıltılı ama yumuşak sesiyle en sevdiği cümleyi söylüyordu:

"Dur, dur!.. Simidin hepsini bugün yersek, yarın aç kalırız."

Arkadaşlığımızın (bu ilişki başka nasıl adlandırılabilirdi ki sizce) ikinci ayında birçok güzel öykü okumuştum ona. Onun da yorumları farklılaşmış, bazen bir eleştirmen edasıyla konuşmaktan zevk alır olmuştu. Ama beni en çok güldüren, o en sevdiği cümlede yaptığı değişiklikti:

"Hişt, hişt!.. Simidin hepsini bugün yersek, yarın aç kalırız."

Bir gün, çalıştığı gazeteye gelen mektubu inanılmaz bir ustalıkla yorumlayan adamın öyküsünü okurken yıllardır herkesten saklamaya çalıştığım bir sırrımı ağzımdan kaçırıverdim: "Biliyor musun, benim de buna benzer bir öyküm vardır."

Öyküleri dinlerken genelde kanepeye uzanıp gözünü kapayan Ozan, bir anda doğruluvermişti: "Bundan sonra bana kendi yazdığın öyküleri oku!"

Öykü yazmaya lise yıllarında başlamıştım. Önceleri sadece iç dünyamı anlatan, karamsar, yalnızlık kokan öyküler yazıyordum. Aslında sevdiğim öykücülerin öykülerinden kopya çekiyordum desem daha doğru olacak. Sahilde tek başına dolaşırken sevdiği kadını düşleyen umutsuz gençler, annesiyle babasından ayrı büyümüş bir adamın çocuk parkındaki çocukları seyrederken düşündükleri, uzun bir yolculuğa çıkarken yanına sadece boş bir bavul alan bir kadın... Sonra uzun süre yazmadım. Yazamadım. Üniversiteden sonra içimdeki kor yeniden alevlendi. O dönemdeki öykülerimin yüzü biraz daha gülüyordu. Ama kendimi hiçbir zaman bir öykücü olarak göremedim. Son dört yıldır kalemim durdu. Artık hiçbir şey yazmıyorum. Yani öykülerimi sır gibi saklayarak, aslında geçmişimi saklamaya çalışıyorum.

Ozan'ın bu isteğiyle sır kapısının kilidi bir anda kırılmış oluyordu. O akşam evde yıllardır yazdığım bütün öyküleri karıştırdım. Dosyalar, kâğıt parçaları, defterler, bir bir elimden geçti. Uzun öyküler, bitmeyecek bir romanın giriş cümleleri, aşk mektupları, yalnızlık ve alkol kokan şiirler... Hayır, hiçbiri dostumu heyecanlandıracak, tam sonuna yakın bir yerlerde "Hişt, hişt!" demesine neden olacak güzellikte değildi.

Yıllar sonra kalemi tekrar elime alıp kendimle yüzleşmeme ve Konkord Ziya'nın öyküsünü yazmaya başlamama, yaşlı bedeninin içinde bir çocuk saklı olan dostum Ozan neden oldu.

Aradan bunca yıl geçmesine rağmen, Konkord Ziya adı, özellikle amatör kümede top koşturanlar için hâlâ bir efsanedir. Adının dilden dile dolaşmaya başladığı yıllarda Ziya, Bağlarspor'un en gözde futbolcusuydu. 10 numaralı formasıyla sahaya çıktığında tribünler bir anda ayağa fırlar, yer gök inlerdi. Amatör küme maçlarının ne seyircisi olacak demeyin, Bağlarspor maçları farklıydı. Hele ligin sonları yaklaşıp Bağlarspor'la ezeli rakibi Beşevlergücü arasındaki liderlik savaşı kızışmaya başladığında, seyirci rekorları kırılırdı. Tabii bir de Ziya'nın özel seyircileri vardı. O seyirciler yaz demez kış demez, toprak sahaların çamuruna, tribünlerin pisliğine rağmen maça gelir, zaferde kendilerinden geçer, hüsranda Ziya'nın büyüleyici hareketlerinden birkaçını daha görmüş olmanın avuntusunu yaşarlardı. Ziya hiç mi kötü oynamazdı? Galiba oynamazdı. Takımın belkemiğiydi. Aslında her mevkiyi severdi ama forvette harikalar yaratırdı. Raket gibi bir sol, bazuka gibi bir sağ, zekâ dolu paslar, şiir gibi çalımlar ve rakiplerine, "Ya, biz nasıl olsa yetişemeyeceğiz. Oturup bir çay içelim bari," dedirten bir hız...

Efsanenin adı da bu hız sayesinde gelmişti: Bağlarspor'la Esat İdmanyurdu arasında büyük önem taşıyan bir maç. Dakika 80. Durum 1-1. Esat İdmanyurdu bastırıyor. Ziya defansına yardıma gelmiş. Topu kendi ceza sahasının önünde kapıyor ve akıllara zarar bir atağa kalkıyor. Bir çalım, bir çalım, bir çalım daha... Tribündekiler nefeslerini tutmuş, Ziya'yı seyrediyor. Kimse hızına yetişemiyor, sanki top ayağına yapışmış. O yıllarda gazetelerde Concorde diye, sesten hızlı bir uçak yapıldığına dair haberler var. Sonunda tribünden biri dayanamayıp ayağa fırlıyor ve boğazı patlayana kadar bağırıyor: "Konkord musun be mübarek!.." Tabii Ziya'nın o unutulmaz golüyle Bağlarspor maçı 2-1 kazanıyor ve o günden sonra herkes Ziya'yı efsane olmasına neden olan adıyla anıyor: Konkord Ziya.

Ozan, genelde bu kadar çabuk yorulmazdı. Daha öykünün ilk bölümünde "Hişt, hişt!.." demişti. Neden bu kadar çabuk kestiğini sorduğumda, "Bu öykü diğerlerinden farklı, bu senin bir parçan. Sindire sindire dinlemek istiyorum. Buna hakkım yok mu?" diye yanıtlamıştı. Aslında bu benim de işime geliyordu; çünkü Ozan için özel olarak yazmaya başladığım bu öyküyü henüz bitirememiştim. Hazırda sadece bir bölüm daha vardı. Ama bunu çaktırmadım ve, "Sen bilirsin," dedim, "Nasıl olsa önümüzde bir sürü gün var."

Dedem emekliydi, anneannem de ev kadını. Bana her gün bir simit parası kadar harçlık verebiliyorlardı. Anneannem bana, dedemin ya da dayımın (dayım olduğunu yıllar sonra öğrendiğim ve hep "abi"m sandığım o harika insanın) eskilerinden çok güzel kıyafetler dikerdi. Sadece bayramlarda "yeni" bir şey alınırdı. Yine de dönüp çocukluğuma baktığımda bu yoksulluğun acılarını

hissetmiyorum. İçimde sadece bir tek konuda acı var: Hiç bisikletim olmadı. Mahalledeki çocuklardan utandığım için, onların bisikletlerine de binemedim. Bisiklete binmeyi öğrenemedim. İşte bu yüzden Ozan'a her geldiğimde koridorda gıcır gıcır duran bisikleti şöyle bir okşuyor ve yaşlı dostumla beni acımasızca birleştiren kadere gülmeye çalışıyorum.

Ziya, Lise 2'den terkti. Okuyamamıştı. Marangoz Hüseyin'in oğlunun tek hayali, 1.Lig kulüplerinden birine kapağı atıp ailesini gecekondu hayatından kurtarmaktı. Babası önceleri bu "topçuluk" işine karşı çıktı ama sonradan baktı ki Ziya'dan başka bir şey olacağı yok; karışmamaya başladı. Zaten altı çocukla uğraşmanın zorluğu genç yaşında belini bükmüştü. Arada bir oğlunun maçlarına gider, tribündekilerin hayranlık dolu sözlerini duyunca gizli gizli gururlanırdı. O yıl tribündeki dedikodu gazetesinde hep aynı şey söyleniyordu: "Bu yıl bu çocuğu bırakmazlar, kesin profesyonel yaparlar. Hem de öyle üç-beş kuruşa değil. İyi para verirler. Herif hazine be!" Hüseyin Usta bu sözleri duydukça daha bir keyifleniyor, Ziya'nın pek de boş olmayan bir hayalin peşinden son hızla koştuğunu düşünüyordu.

Ziya'nın okuyamamasının nedeni serserilik ya da tembellik değil, top aşkıydı. Yoksa zehir gibi bir delikanlıydı. Aslında sadece futbolseverlerin değil; mahallenin de gözbebeğiydi. Antrenman sonrasında kahveye takılmak, haytalık etmek gibi âdetleri yoktu. Futbolun dışında tek hastalığı çizgi romanlardı: *Mandrake, Mr. No, Yüzbaşı Tommiks* ve özellikle de *Kızılmaske*... "Devamı gelecek sayıda," diye biten maceralarda meraktan kurdeşen döker, "Bu maceranın sonu," diye biten ciltlere büyük bir hayranlık duyardı. Kızılmaske, kötülere korku saldıkça

yüreğinin yağları erirdi ama onu en çok etkileyen "Ölümsüz Ruh"la büyük şehirde yaşayan sevgilisinin arasındaki gizemli aşktı. Kızılmaske ne zaman Diana'yı (sevgilisinin adı buydu) belinden tutup kendine çekse Ziya'nın dişetleri kamaşırdı. Sahaların rüzgâr çocuğunun o akıl almaz hızının kesildiği tek konuydu bu. Konkord'un da bir "Diana"sı vardı ama ona ulaşması için çok önemli bir engeli aşması gerekiyordu.

Ertesi gün Ozan'la bir arada olamadık. Gece Filiz Hanım telefon etmiş ve Ozan'ı acilen hastaneye kaldırdıklarını söylemişti. Hastaneye gittiğimde, ziyaretçi kabul edemediklerini söylediler. Filiz Hanım, merak etmememi, kalp ritmindeki bir bozukluk yüzünden birkaç gün gözetim altında tutulacağını söyledi. Zaten son günlerde o küçülmüş bedenin üstünde, başını dik tutamıyor; daha çabuk yoruluyordu. Bir an, yanında olabilmek, "Hadi kalk bakalım, bugün Ziya'nın maçı var, gitmezsek gönül koyar," diyebilmek için dayanılmaz bir istek duydum.

Amatör kümede liderlik mücadelesi devam ediyordu. Her yıl olduğu gibi Bağlarspor'la Beşevlergücü, zirve için kıran kırana bir yarış içindeydiler. Beşevlergücü'nde de efsane bir isim vardı: Kedi Selim. Hani futbolcu yerine bazuka, top yerine de gülle getirseniz, onun kalesine kolay kolay gol atamazdınız. En zor pozisyonlar, en sert şutlar, en tehlikeli golcüler, herkesin "Kedi," diye çağırdığı bu 1,90'lık dev adam için vız gelip tırıs gidiyordu. Ancak defans oyuncuları büyük bir hata yapacak da, Kedi'yi çaresiz bırakacaklar da, Beşevlergücü rakipten gol yiyecek; olmayacak şey yani. Ama Kedi'nin de bir belalısı vardı: Konkord Ziya. Karşılıklı oynadıkları maç-

larda ne yapar eder, gerekirse topu iğne deliğinden geçirir, Selim'in koruduğu kalenin filelerini şöyle bir dalgalandırmayı ihmal etmezdi. İşin ilginci, Ziya'ya futbol aşkını aşılayan da Selim olmuştu. Aralarında altı yaş fark vardı. Ziya, çocukluğunda hep "Abi," diye hitap ettiği bu dev adamın maçlarını kaçırmamak için gerekirse okulu asardı. Aynı mahallede oturuyorlardı. Bir gün Selim, "ufaklığı" kolundan tutup hocasına götürdü ve, "Al hocam, eti de kemiği de senin," dedi. Aynı yıl Selim'in bakkal olan babası daha büyük bir dükkân açmaya karar verdi ve o küçük evden taşındılar. Böylece Bağlarspor, kalecisini rakibine kaptırmış oldu. Ama bu taşınmanın Ziya için başka bir anlamı vardı: Artık, Diana'sını her gün göremeyecekti.

Ozan'ın hastanede yattığı bir hafta boyunca, her gün Filiz Hanım'la telefonlaştık. Durumu giderek iyiye gidiyordu, korkulacak bir şey yoktu. Hatta, Ozan annesine beni sormuştu. "Sizi çok özlediğini söylüyor," dedi Filiz Hanım, "Bir de ne demek istediğini pek anlamadım ama sizin anlayacağınızı söyledi. 'Konkord beklesin, geliyorum,' dedi."

Ziya, Selim Abi'nin kardeşi İnci'ye ilkokul yıllarından beri vurgundu. Çocuk yaşta vurulmak da ne demekmiş demeyin, bilen bilir. Hele bir de İnci'nin güzelliğini görmüş olsanız ne demek istediğimi tam anlarsınız. İncilerin mahalleden taşınması Ziya'yı can evinden vurmuştu. Hatta bir tek o hafta futbol hayatı boyunca üst üste üç çalım yemişti. Aradan geçen yıllar Ziya'yı gelecek vaat eden bir futbolcu, İnci'yi de değil oturduğu mahallenin, bütün şehrin en güzel kızı haline getirmişti. Ziya'nın tek hayali, büyük takıma transfer olduktan sonra Diana'sına kavuşmaktı. İnci'nin de kendisinde gönlünün olduğunu

biliyordu. Bazen antrenman çıkışı İncilerin mahallesine gider, sevdiğini bir an pencerede görebilmek için saatlerce bir duvarın üstünde oturup çekirdek çitlerdi. Perde arkasından bile göremeden döndüğü günler olurdu ama buna değerdi. Hele bir de şanslıysa bir de İnci'si de onu görüp, o inci gibi dişleriyle gülücüğü yolladıysa, tutmayın Konkord'u... Dünya rekoru mu, o da neymiş? Beş dakikada soluğu yatağında alıp tavana baka baka hayaller kurmaya başlardı...

Bütün mahalle haberdardı Ziya'nın İnci'ye olan sevdasından. İşin kötüsü Selim Abi de haberdardı. Bir gün Ziya'nın yoluna çıkıp, "Ulan önce kardeşimizdin, sonra belalı rakibimiz oldun. Şimdi de kız kardeşime mi göz diktin gavat!" diye çıkışmıştı. Ziya her zamanki efendiliğiyle aşağıdan alıp, "Aman abi, öyle deme. Hiçbir kötü niyetim yok. Herkes bilir sana ve İnci'ye olan saygımı. Bir gün büyük futbolcu olur da, hak edersem kayınbiraderin olmayı, o gün çıkarım karşısına. O güne kadar inan elim eline değmeyecektir," deyince, yumuşamış ama yine de son noktayı koymuştu: "Ulan, çocukluğun elimde geçti, efendi herifsindir. Bu sefer affediyorum. Ama şunu bil ki, benim onayım olmadan, değil büyük futbolcu, büyük takımın kendisi olsan İnci'ye yâr olamazsın."

Bu konuşmadan sonra Ziya, Beşevlergücü'yle yaptıkları maçlarda daha isteksiz oynamaya, gol atmamaya çalışır olmuştu. Hatta bazen maçın başlarında yalandan sakatlanıyor, hocasına kendisini değiştirmesi için yalvarıyordu. Ama bu yaptıkları gururuna da dokunmuyor değildi. "Ulan, Kızılmaske olsa böyle mi yapar be?" diyordu. "Gider basar evini, kaçırır Diana'yı."

Ozan'ın hastaneden çıktığının ertesi günü, büyük bir buluşma gerçekleşti: Ozan'la Ziya'nın buluşması.

Geçen bir haftada daha da yaşlanmıştı. Gözbebeklerinin çevresinde saydam bir halka oluşmuştu sanki. Yüzünde parça parça sakal yığınları duruyordu, elleri incelmiş, kamburu biraz daha belirginleşmişti. Aklıma üniversiteye gittiğim ilk yılın sonunda, dedemle tekrar karşılaştığımız an gelmişti. O koskoca insanın bir yılda bu kadar yaşlandığına bir türlü inanamamıştım. Oysa Ozan, hem de daha on iki yaşındayken bir haftada, dedemin bir yılda yaşlandığından daha da hızlı yaşlanmıştı. O anda onu bisikletimin arkasına atmak ve oradan son hızla uzaklaşmak istedim. Ama yapamazdım; çünkü Ziya bizi bekliyordu.

Futbolla biraz yoğun bir şekilde ilgilenen herkes, o yıl amatör kümede şampiyonu belirleyecek maçta yaşananları ömrü boyunca unutamaz. Ligin en az gol yiyen takımı Beşevlergücü'yle en çok gol atan takımı Bağlarspor, şampiyonu belirleyecek maçta karşı karşıya geliyorlardı. Yazın ilk günlerinde, harika bir güneş olmasına rağmen tribünleri dolduran taraftarlar arasında buz gibi bir hava vardı. Maçtan saatler önce yerlerini alan ateşli kalabalık, karşılıklı tezahürata başlamıştı bile. Beraberlik iki takımın da işine gelmiyordu. Ama iki takımın taraftarı da galibiyete mutlak gözüyle bakıyordu. Bir tarafın Kedi Selim'i vardı, diğer tarafın Konkord Ziya'sı. Sonunda futbolcular sahaya çıktı. Ortalık bir anda bayram yerine dönmüştü. Kale ve top seçimi yapıldıktan sonra, taraflar birbirlerinin ellerini sıkarak (yalandan da olsa) başarılar dilemeye başladılar. Tam tokalaşırken, "İşte sırat köprüsüne çıktın ufaklık," diye tısladı Kedi Selim. "Ya takımını galip getirip nasıl bir futbolcu olduğunu göstereceksin ya da efendi efendi şampiyonluk kupasını abine bırakıp nasıl bir damat olacağını. Kolay gelsin!" Bir anda

içinde fırtınalar koptu Konkord'un. "Ulan, Kızılmaske'ye tehdit ha. Kurukafalı yüzüğümü çenene indirip ömür boyu silinmeyecek bir iz bırakırdım ama dua et ki arada İnci var," demek istedi ama sadece, "Sana da başarılar Selim Abi," diyebildi.

İlk yarı kıran kırana geçti. Ziya ne yapacağını şaşırmış durumdaydı. Bir yanda hayatını adadığı futbol, diğer yanda uğruna canını vereceği İnci. Bu düşüncelerden bunalmış olacak ki, kendisinden hiç beklenmeyen bir-iki top kaybı bile yaptı. İlk yarının sonlarına doğru Bekir ortadan nefis bir pas çıkardı, Ziya'nın bayıldığı ara paslardan biri. Rakip defansa bir bacak arası çekip madara ettikten sonra, kafasını kaldırınca Kedi Selim'le yüz yüze geldi. Kedi olmuş sana kaplan... Koskoca yedi metrelik kale, kibrit kutusu gibi görünüyor. Ziya'nın başı döndü, midesine beter bir ekşime geldi, kendini yere bırakıverdi. Bağlarspor futbolcuları Ziya'nın hayatta hileye hurdaya başvurmayacağını bildiklerinden, mutlaka düşürülmüştür, diye düşünerek hakeme koştular. Ama hakem, "Yemezler!" gibisinden bir hareket yapıp maçı devam ettirdi. Beşevlergücü taraftarları var güçleriyle yuhalıyorlardı Ziya'yı. Ama Ziya için daha da kötüsü, yedek kulübesinin önünde heykel gibi dikilmiş duran Bağlarspor'un kurt antrenörü Hilmi Baba'nın gözlerindeki sözlerdi: "Herkesi kandırsan da beni kandıramazsın koçum. Ne oldu sana böyle? Sana en çok ihtiyacım olan maçta bana bunu da mı yapacaktın?"

Devre arasında Hilmi Baba, her maçta yaptığı konuşmalardan farklı bir konuşma yapmadı. Ama bütün takım sahaya çıkarken Ziya'yı kolundan tutup, yıllar boyunca kulağından gitmeyecek olan o sözleri söyledi: "Nedenini bilmem ama bugün sahada 10 numarayı giyen kişinin Ziya olmadığına kalıbımı basarım. Heyecanlanmayasın diye maçın başında söylememiştim ama ga-

liba bilmen gerekiyor. Bu maç sadece şampiyonluk demek değil. Bütün futbolcuların hayalini süsleyecek kadar büyük birtakımın adamları tribünde seni izliyorlar bugün. Onlara Konkord Ziya'nın kim olduğunu göster. Bunu kendin için yapmak istemiyorsan bile benim için yap. Ben bu toprak sahalardan çıkamadım, büyük takımın havasını koklayamadım. Git oralara da, bana da biraz büyük takım havası getir. Hadi koçum, hadi oğlum..."

"İstersen biraz ara verelim," dedim Ozan'a. "Hiç bu kadar uzun okutmazdın."

"Hayır," dedi, bir yandan annesinin verdiği bisküvileri iştahla kemirirken. "Hayır devam et. Hazır hızını almışken Ziya'nın önüne bir de biz engel koymayalım."

Futbol oyunu icat edildiğinden bu yana, böyle heyecanlı bir ikinci yarıyı kimse seyretmemiştir. Top bir o kaleye gidiyordu, bir bu kaleye. Bağlarspor'un defansı harikalar yaratıyor, Selim her atakta kalesine ördüğü duvara bir tuğla daha koyuyordu. Ziya, 10 numaralı formasını o pısırık adamın üstünden çıkartmış, Konkord Ziya'nın sırtına geçirivermişti. Rakip defansı ipe tespih tanesi dizer gibi ardında bırakırken bir yandan da kendi kendine söyleniyordu: "Açılın ulan kötü adamlar! Var mı Diana'yı Kızılmaske'den uzak tutmaya çalışmak... Açılın ulan!" Ama ne yaparsa yapsın, topu Selim'in arkasındaki üç direğin arasından geçiremiyordu. Her kaçırdığı golden sonra gözünün önüne elinde rendesiyle babası, kardeşleri, anasının dumanı tüten bir çorba tenceresinin ardında parıldayan yüzü, Hilmi Baba'nın buğulu gözleri, Kızılmaske'nin Eden Adası sahillerinde Diana'ya verdiği ateşli öpücük ve İnci, İnci, İnci geliyordu.

Derken o nefeslerin tutulduğu an geldi. Dakika 85. Durum 0-0. Beşevlergücü bastırıyor. Sağdan kale içine doğru bir orta. Bağlarspor'un kalecisi Hayri topu çift yumrukla ceza sahasının önüne kadar çıkarmayı başarıyor. Topu önünde bulan Bekir kafasını bir kaldırıyor ve bütün Beşevlergücü defansının ileri çıkmış olduğunu görüyor. Yani arkada tam Konkord'un koşup yetişeceği ve kaleciyle karşı karşıya kalacağı bomboş bir alan var. Sallıyor topu oraya. Konkord zaten arkadaşının ne yapacağını anlamış, depara kalkmış bile. Top, Beşevlergücü ceza sahasının hemen önlerinde. Kedi Selim kaleden çıkıp çıkmamaya karar veremiyor; çünkü biliyor ki çıksa bile Konkord'dan önce topa yetişmesi mümkün değil. Ama bir yandan da kendine güveni tam. Ne de olsa Ziya'nın gözünü İnci'yle korkutmuş durumda. Ziya topa doğru fırtına gibi geliyor. Kedi'yle Konkord baş başa. Ziya geliyor. Selim geriliyor. Ziya geliyor. O müthiş sol ayağı bilen tribünler nefeslerini tutmuş durumda. Tam o sırada Selim avazı çıktığı kadar bağırıyor: "İnciiii!.."

"Hişt, hişt!.. Ben artık doydum, simidin kalanını sen ye!"

Ozan bir anda öyküyü kesmişti.

"Ne oldu, yoruldun mu?"

"Yoo, yorulmadım. Kendimi çok iyi hissediyorum."

"Öyleyse neden tam da en heyecanlı yerinde durdurdun."

Ozan, uzandığı yerde şöyle bir doğrulmaya çalıştı. Nefesi her zamankinden daha hırıltılı çıkıyordu. Gözündeki saydam tabaka nereye baktığını anlamama engel oluyordu. Yine de en çocuksu tavrı, en rahatlatıcı sesiyle mırıldandı:

"O kadar hızlı koşmanın ne demek olduğunu iyi bi-

lirim. Konkord Ziya'nın öyküsünün nasıl biteceğini çok iyi biliyorum yani. Yazdıklarına saygısızlık etmek istemem ama dostluğumuza güvenerek bu öyküyü burada bitirelim diyorum."

Her ne kadar yaşlı bir insan görünümünde de olsa, on iki yaşında olan bir çocuğun bu sözleri beni çok tedirgin etmişti. Bir anda içimi karşı konulmaz bir suçluluk duygusu kaplamıştı. Konkord Ziya'nın öyküsünü anlatarak onu incitmiş miydim acaba? Dayanamayıp sordum.

"Hayır, hayır incinmedim. Bugüne kadar duyduğum en güzel öykü olmasa da (kusura bakma ama aksini söylemek, bana okuduğun o harika öykülere saygısızlık olur) benim için yazılmış olduğunu bilmek gurur vericiydi. Ayrıca çok da heyecanlıydı. Gel bitirme bu öyküyü. Bazı öyküleri güzel kılan belki de bitmemeleridir. Keşke bazı şeyler gerçekten yarım kalabilse değil mi?"

Ozan, ertesi gün yine hastaneye kaldırıldı. Onu bir daha göremedim. Konkord Ziya'nın öyküsünü de yıllar önce yazdığım öykülerin bulunduğu dosyaya, sırlarımın arasına sakladım. Bir gün birileri bu öyküyü bulur ve sonunu öğrenmek isterlerse onlardan özür dilerim. Yaşlı dostumun isteğini kıramadım ve sonunu yırtıp attım. Dileyen sonunu dilediği gibi yazabilir. Dileyen de bilge bir çocuğun isteği doğrultusunda yarım bırakır.

Belki gerçekten de bazı şeyler hızla sonuna ilerlemeden, yarım bırakıldığında güzeldir.

KÖPEKBALIĞI

Sadece iyi bir okur olmaya çalışıyorum.

Bu konuda söylenmiş çok şey okudum. İyi bir okur olmak, kimilerine göre iyi bir yazar olmaktan daha önemli. Ama ben yorum yapmayacağım. Sadece okumak, iyi okumak istiyorum. Dilerim, bir defalığına bu kuralımı unutup yazmayı deneyecek olmam nedeniyle ileride suçlanmam. Özgür'le Sinan'ın öyküsünü bilseydiniz, siz de yazmak için dayanılmaz bir istek duyabilirdiniz ve ben bu isteğinizden dolayı sizi suçlamazdım.

Özgür ve Sinan üniversitenin en faal öğrencileriydi. Derslerdeki başarılarının yanı sıra, sosyal faaliyetlerde de dikkat çeken çıkışları vardı. Sosyal Bilimler'in kantinindeki panoda asılı duran afişlerin çoğunda ya Özgür'ün, ya Sinan'ın ya da ikisinin birden adlarına rastlardık. Düzenlenecek bir panel, açılacak bir sergi, oluşturulacak bir tartışma grubu ya da verilecek bir konserin organizasyon komitesinde mutlaka bu harika çocukların adları geçerdi. Onlarla samimi olduktan sonra bu girişkenliklerinin ve çalışkanlıklarının, arkadaşlıklarının başlangıcı olan ortaokul yıllarına dayandığını öğrenmiştim. Başarıdan başarıya koşmalarının birbirlerine bağlı olduğunu anlamam da çok sürmemişti. Birinin, başarı koşusunda bir adım öne geçebilecek olması düşüncesi, öbürünü öyle korku-

tuyordu ki, ikisi de her an uyanık kalmaya çalışıyorlardı.

Bu yarışmayı keşfettiğimde, yani onlarla tanıştığımda üçüncü sınıftaydık. Beril'e deli gibi âşıktım. Bu yüzden onun peşinden üniversitenin tiyatro kulübüne üye olmuştum. Böylece ders dışı zamanlarda da onunla olabileceğimi düşlüyor ve beni sevgilime yaklaştırdığı için tiyatro sanatının, en yüce sanat olduğuna inanıyordum. Tabii benim tutkulu aşkımdan Beril'in haberi yoktu. O sadece arkadaş olduğumuzu düşünüyordu ve tiyatro kulübündeki kızların çoğu gibi harika çocuklardan birine ilgi duyuyordu. Şanslı çocuğun Özgür olduğunu kısa süre sonra Beril'in bakışlarındaki ışıktan anlayacaktım. Ama şu anda bana komik gelen bir düşünce, bu hayranlık ışıklarının bir süre sonra beni aydınlatacağına inanmamı sağlıyordu: Yıl sonunda oynanacak oyunda öylesine başarılı olacaktım ki, Beril'in gözü benden başkasını göremeyecekti. Okuma provalarındaki başarımı sahne üstünde devam ettiremeyip küçük bir role kaydırıldıktan sonra bile bu hayalimden vazgeçmedim. Nasıl olsa, oyunun oynanacağı gün, başrolde oynayan arkadaşımız hastalanacak ve bütün oyunu ezberlemiş olan ben, kurtarıcı olarak sahneye çıkacaktım. Bu beklenmedik başarı, Beril'in bana hayran olması için yeter de artardı bile.

Galiba gerçekle yüzleşme konusunda birtakım korkularım var. Çünkü kimse hastalanmadı ve Beril hiçbir zaman bana hayran olmadı.

Köpekbalığı isimli bu oyunu Özgür yazmıştı ve Sinan sahneye koyuyordu. Oyunun konusu şöyleydi: Dinlerine bağlı, ahlakçı bir karı-koca, bir gece şehir dışındaki evlerinin oturma odasında bir hırsız yakalarlar. Kısa süren bir boğuşmadan sonra hırsızı etkisiz hale getirip polise haber verirler. Polisin gelmesine kadar geçen süredeki konuşmalardan, karı-kocanın geçmişte yaşadıkları bir olayı öğreniriz: Şehirde oturdukları yıllarda, evlerine yi-

ne bir hırsız girmiştir. Bu dev gibi haydutu karşısında görünce çığlık atmaya başlayan kızlarını boğarak öldürmüş, sonra da kaçmayı başarmıştır. Köpekbalığı lakaplı bu hırsıza küçük kızlarını kurban veren çift, hayata küsmüş ve şehir dışına taşınarak, insanlardan uzak yaşamaya başlamışlardır. Bu konuşmalar sırasında, yıllar sonra evlerine giren bu hırsızın, kendilerini vicdan azabından kurtaracağına inanırlar. Yıllardır büyüttükleri intikam duygusuyla inançları arasında gidip gelirler. Önlerinde iki seçenek vardır: Polisi beklemek ya da bir süre sonra gözlerine "Köpekbalığı" gibi görünmeye başlamış olan bu hırsızı öldürmek. Bu karar sürecinde kendileriyle, inançlarıyla, toplumla ve gerçekle yüzleşirler. Oyunun sonunda... Aslında oyunun gerçekten sürpriz dolu sonunu söylemesem daha iyi olacak. Kimbilir belki günün birinde yeniden sahnelenir ve sizler de gidip görmeye karar verirsiniz. Seyretme keyfinizi yok etmek istemem.

Beril "Kadın" rolündeydi ve gerçekten çok başarılıydı. Ben –tahmin edebileceğiniz gibi– oyunun sonunda sahneye çıkan polislerden biriydim. Ama hemen söylemeliyim ki, sözü olmayan polislerden değildim. Oyunun sonunu anlamanızdan korktuğum için açıklayamayacağım birtakım konuşmalardan sonra, yavaşça komisere yaklaşıyordum ve oyunun son sözünü söylüyordum: "Bütün bu yaşananlar gerçek olamaz!"

İşte iyi bir yazarın farkı burada ortaya çıkıyor. Buraya kadar yazdıklarımı okuyanlar şöyle diyordur herhalde: "Peki bütün bu anlattıklarının neresi ilginç?" Haklısınız, Özgür ve Sinan'ın öyküsünü yazmak için yola çıkıp da, Beril'e olan aşkımdan bahsederek büyük bir kurgu hatası yaptım. Ama nasıl olsa öykümü okurun beğenisine sunmadan önce Ergun'a okutacağım. Bu yüzden şimdilik bunları dert etmeden yazmaya devam edeceğim.

Sadece hafta sonları çalışabildiğimiz için, provalar

yavaş gidiyordu; ama bizim de acelemiz yoktu doğrusu. Hele benim hiç acelem yoktu, çünkü bu sayede hafta sonları Beril'i görebiliyor ve... Affedersiniz, yine aynı hatayı yaptım. Tamam, artık Beril'den söz etmek yok.

Sahne provalarına başlamamızdan iki-üç hafta sonra, Sinan bizi Fransa'da okuduğunu söylediği kuzeniyle tanıştırdı. Çağlar'ın provamızı izleyecek olması, hepimizi heyecanlandırmıştı. Ne de olsa, taslak halindeki bu projenin ilk seyircisiydi. O güne kadar yaptığımız çalışmalardakinden çok daha dinamik ve istekliydik. Sinan da, provayı daha az bölüyor, bir seyirci gibi Çağlar'ın yanında oturuyordu. İşte ne olduysa o gün, o anda oldu. Kenarda durmuş sıramın gelmesini beklerken, bir yandan da Sinan'ın ve Çağlar'ın yüzlerine bakarak, beğeni derecelerini anlamaya çalışıyordum. Bir ara Çağlar, Sinan'ın kulağına uzun uzun bir şeyler fısıldadı. Sinan gözlerini iri iri açıp bir şeyler söyledi. Çağlar, tekrar uzun uzun bir şeyler anlattı.

"Kesiyoruz!"

Sinan, hiç beklenmedik bir anda provayı durdurmuştu.

"Bugünlük bu kadar yeter arkadaşlar. Prova bitmiştir. Hepinize teşekkür ederim."

Hiçbir şey anlamamıştık. Sinan burnundan soluyordu. "Hırsız" rolünü oynayan Özgür, sahneden inerken en yakın arkadaşının gözlerinde bu ani çıkışın nedenlerini okumaya çalıştı; ama Sinan bir kelime daha söylemeden çıktı, gitti. Söyledikleriyle Sinan'ın bir anda sinirlenmesine neden olan Çağlar da arkasından koşturuyordu. Özgür, belki de arkadaşını iyi tanıdığından ve böyle anlarında yalnız kalması gerektiğini bildiğinden bizimle kalmıştı.

Ertesi gün, tiyatro kulübünün panosunda Sinan'ın imzasını taşıyan bir bildiri gördük: "Provalarımız bir süreliğine iptal edilmiştir. Çalışmaların başlayacağı tarih

haber verilecektir. Teşekkür ederiz."

Sinan ve Özgür, o hafta boyunca okulda görülmediler. Hafta sonunda prova yapılmadı. Bu kez panoda bir bildiri bile asılı değildi. Bir şeyler öğrenmek için açtığımız telefonlara, anne-babaları yanıt veriyor, "Evde değil, şu anda uyuyor, banyoda, çıkınca arasın..." gibi bahanelerle bizleri atlatıyorlardı. Beril'in ısrarlı arayışlarına karşı koyamayan Özgür, sonunda telefona çıkmış ve bir süre onu aramamamız gerektiğini, yalnız kalmak istediğini söylemişti. Belli ki Sinan da yalnız kalmak istiyordu. Ama neden? Çağlar, Sinan'a ne demişti? Neden bu iki dost bir anda *yalnız* kalmaya ihtiyaç duyar olmuşlardı?

O hafta sonu bu soruların yanıtını öğrenmek için her türlü dedektifliği yapmaya hazırdım. Belki bu bilgiye herkesten önce ulaşırsam Beril'in gözünde... Bir akşam Sinan'ın bana gelip her şeyi anlatacağını bilseydim, bu hayalleri kurmazdım bile.

O akşamı dün gibi hatırlıyorum. Mart ayında olmamıza rağmen hava oldukça sıcaktı. Annemle babam tiyatroya gittiğinden evde yalnızdım. Günlerdir bitirmeye çalıştığım kitabımı elime almış –hangi kitap olduğunu bile hatırlıyorum– bir de bira açıp kendime harika bir gece armağan etmiştim. Kapı çalındığında saldırıya uğramış gibi hissetmemden doğal ne olabilirdi ki? Ama kapıyı açıp karşımda Sinan'ı görünce gecenin anlamı değişmişti.

Size gerçekleri anlatmaktan başka bir çabam olmadığını başta söylemiştim. O yüzden Sinan'ın yüzünü, davranışlarındaki çaresizliği anlatmaya çalışarak, başaramayacağım edebi numaralara girişmeyeceğim. Benim buradaki rolüm, şaşırtıcı bir gerçeğin tanığı olmak. O yüzden yapmam gereken şeyi yapacağım ve sözü Sinan'a bırakacağım:

Arkadaşlığımız boyunca Özgür'ün başarılarından hep

etkilendim. Ben hayal ederdim, o yapardı. Örneğin bir ara gitar çalmak istediğimi söylemiştim. Bunun üstüne Özgür harçlığından biriktirdiği paralarla bir gitar almış, kendi kendine çalmayı öğrenmişti. Sonra da, "İstersen sana da öğretirim, beraber çalarız dostum," demişti. Onunla birdirbir oynuyor gibiydik. Bir o benim sırtıma basıp ileri sıçrıyordu, bir ben. Amaç hep, diğerinin önünde olmaktı. Ama şikâyet ettiğimi sanma sakın. Bir şeyler yapabilmek, kendimi bir sonraki hedefime hazırlamak için Özgür'ün kamçısına ihtiyaç duymak, beni hiçbir zaman rahatsız etmedi. Hep birbirimizi beslediğimizi düşünmüşümdür. Başarının tek anahtarı, öteki tarafın başarısıydı. Bunu Özgür de biliyordu. Geçtiğimiz haftaya kadar bu yarışta hep dürüst olduğumuzu düşünmüştüm. Yanılmışım. Geçtiğimiz hafta sonu yaptığımız provaya, kuzenim Çağlar da gelmişti biliyorsun. Prova sırasında bir ara oyunun yazarının adını sordu bana. Ben de oyunu Özgür'ün yazdığını söyledim. Bir yanlışım olduğunu ve bu oyunu daha önce Fransa'da amatör bir tiyatro topluluğundan izlediğini söyledi. Bunun mümkün olmadığını anlatmaya çalıştım; ama kuzenimin çok dikkatli ve akıllı olduğunu bildiğimden üsteleyemedim. Son olarak oyunu çok iyi hatırladığını söyleyip henüz provasına başlamamış olduğumuz sahneleri anlattı. Bununla da yetinmeyip, Fransa'da izlediği oyunun adını söyledi: Le Requin. Yani, Köpekbalığı. İşte o an çıldıracak gibi oldum. Eğer hemen provayı iptal etmeseydim, çok daha tatsız şeyler yaşayabilirdik. Çağlar'ın iddiasının gerçekliğinden emin olmadan, Özgür'le konuşmak istemedim. Çağlar'ın Fransa'daki arkadaşlarından yardım istedik. İki gün önce beklediğim haber geldi. Köpekbalığı, iki yıl önce Fransa'da amatör tiyatro toplulukları arasında yapılan bir yarışmada ikincilik ödülü almış olan, Jean Macoute adında amatör bir yazarın oyunuymuş. Yani Özgür, bir yıldır, başta beni olmak üzere, hepimizi kandırmış. Çağlar'a bazı yerle-

rin çevirisini yaptırttım. Kelimesi kelimesine aynı olan yerler var. Sanırım, Özgür bir yerlerden metnin İngilizcesini buldu ve oradan çeviri yaptı. Bu yüzden ufak tefek farkların olması doğal. Ayrıca, bir-iki yeri de bize göre uyarlamış. Kısacası Köpekbalığı, Özgür'e ait bir metin değil, çeviriyle uyarlama arası melez bir ürün. Şimdi ne yapacağımı düşünüyorsun değil mi? İki gündür ben de bunu düşünüyorum.

Sana, belki de sesli düşünmek, kendimi rahatlatmak için geldim. Hiçbir şey yapmayacağım. Bu bilgiye ulaşmamış gibi davranacağım. Sadece Jean Macoute'a saygı göstermek için oyunun afişlerinden 'Yazan' kelimesini çıkarttıracağım. Zaten Özgür durumun farkında olduğumu çoktan anlamıştır. Öğrendiğim kadarıyla bir haftadır o da okula gitmiyormuş. Afişte yapacağım değişikliğe tepki göstereceğini hiç sanmıyorum. Neden mi susacağım? Bunu bir tek sen anlarsın, diye düşünüyorum. O kadar sessizsin, o kadar düşüncelisin ki bir tek sen anlayabilirsin. Eğer susmazsam öteki tarafın başarısını yok etmiş, böylece kendi başarımın anahtarını da denize atmış olurum. Birdirbir oynamaya devam etmek için, harika çocuklardan biri olabilmek için, yaşamak için, gerçeklerden çok Özgür'ün yalanlarına ihtiyacım var. Bu kadar basit.

Oyun başarılı oldu. Olaydan iki hafta sonra tekrar provalara başlamıştık. Hiçbir şey olmamış gibi keyif içinde çalıştık. İlk günler herkes, sorunun nedenini öğrenmeye, birilerinin ağzından laf çalmaya uğraştıysa da çalışmanın keyfi, yaklaşan ilk gösterimin heyecanı her şeyi unutturdu. Özgür'ün adının olmadığı afiş, tasarım harikasıydı. Beril mükemmel oynadı. Ben son sözü çok etkileyici bir şekilde söyledim. Oyun başarılı oldu.

Bu noktada yaşananları ilginç bulamayan, Özgür'le Sinan'ın öyküsünü, yıllar önce yaşanmış bu gerçek öyküyü neden şimdi yazdığımı soracak dikkatli okurlar da

vardır mutlaka. Ben olsam sorardım. Haklısınız. Zaten ben de Özgür'ün anlattıklarını duymasam hiç kalkışmazdım bu işe.

Olayın üstünden on yıl geçti. Geçenlerde Özgür'ü gördüm. Büyük bir reklam şirketinde çalışıyormuş. Benim işimi sormadı. Zaten sorsaydı da yalan söylerdim. Beraber öğle yemeği yememiz için ısrar etti. Laf döndü dolaştı, *Köpekbalığı*'na geldi. "O oyun az daha Sinan'la benim aramı açıyordu," dedi. Hiçbir şey bilmiyormuş gibi, meraklı bir ifade takınarak –ne de olsa oyunculuk deneyimim var– dinlemeye başladım: "Sinan oyunu Fransız bir adamdan çaldığımı düşündü uzun süre. Hatta hatırlarsan afişlerden adımı da çıkarttırmıştı. Hani bir kuzeni vardı ya, işte o, oyunu daha önce Fransa'da seyrettiğini söylemiş. Bunlar da araştırıp bir metin ele geçirmişler. Benim metnimin aynıymış. Bunları çok sonra Sinan'ın dayanamayıp, 'Neden bana yalan söyledin?' diye çıkıştığı gün öğrendim. Oysa yalan söylememiştim ki. Bana esin kaynağı olan olayı, oyunu yazmadan bir yıl önce Time dergisinde okumuştum. Yani her şey tümüyle gerçekti. Gerisi de gerçeği benim nasıl gördüğümdü. O Fransız adamın, gerçeği benim gibi algılamış olması inanılmaz bir şey değil ki. Ne yani, gerçek, iki ayrı kişi tarafından, aynı şekilde yeniden yaratılamaz mı? Neyse yahu, sen pek gerçekçi bir adam değildin, bunlarla kafanı karıştırmayayım. Unutuldu gitti işte."

Doğru, her şey unutulmuştu. Özgür'ü görmesem, benim de hatırlayacağım yoktu. Belki böylesi siz okurlar için daha iyi olurdu; çünkü o zaman yazmaya kalkmazdım. Ama böyle şaşırtıcı bir olayı, bir gerçeği yazmadan geçemedim. Gerçeği olduğu gibi yansıtma kaygım yüzünden de edebî numaralardan uzak duran bir yazı yazdım.

Ayrıca bu yazıyı okurun karşısına çıkarmadan önce bir edebiyat dergisinin editörlüğünü yapan arkadaşım

Ergun'a okuttum. Bana önce sentaks hataları, zayıf bir kurgu, yazının sarktığı yerler olduğunu filan söyledi. Bu eleştirilerin beni tatmin etmediğini anlamış olacak ki, dostunu kırmak istemeyen bir insanla, yazıyı dostluklarından önde tutan bir editör, bir edebiyatsever arasında gidip geldikten sonra başladı konuşmaya:

"Benim için önemli olan, öykünün bir gerçeği anlatıp anlatmadığı değil, kendi içindeki gerçekliğidir. Ve bu yazdığın şekliyle, anlattıkların gerçek bile olsa, öykünün gerçek olduğuna inanmak çok zor.

Her açılan kapının kapatılması gibi bir şartım yoktur; ama bir kapıyı açıp da gördüğün manzarayı en ince ayrıntısına kadar tarif ettiysen öykünün sonunda o kapıya ne olduğundan da söz etmen gerekir. Beril'i kastediyorum. Anlattığın olayın gerçekliği içinde yeri olmayabilir ama belli ki yazarın, yani senin gerçeğin içinde önemli bir yer tutuyor. Eee, ne oldu peki Beril'e?

Üniversite ortamını anlatışın filan güzel; ama kendinden o kadar çok söz etmişsin ki, öykünün asıl kahramanı olması gereken Özgür ve Sinan'ı gölgede bırakmışsın. Onlarla olan ilişkilerini yansıtışın da zayıf. Yani Sinan'ın seninle gecenin bir yarısı evine gelecek kadar samimi olduğunu, o an'a kadar anlamıyoruz. Bu durumda öykünün gerisine nasıl inanalım?

Oyunun konusunu beğendim ama onu da öyle hızlı geçmişsin ki...

Sinan'ın konuşmasına kadar olan yerdeki tempo ve zenginlik, o konuşma ve sonrasında bir anda kayboluyor. Ne bileyim, örneğin Sinan'ın konuşmasında farklı bir cümle yapısı kullanarak, bir başka kişinin anlatımını daha inandırıcı kılabilirdin. Hem de biraz olsun hareket getirmiş olurdun.

Eğer 'edebî numaralara girişmeyeceğim' sözünü sık sık tekrarlayarak, edebî bir numara yapmaya çalıştıysan

olmamış. En azından beni rahatsız etti. Oyunda Özgür'e 'Hırsız' rolünü vererek yaptığın doğrudan göndermeden söz etmeyeceğim bile...

Haa, bir de anlattıklarının gerçek olduğunu söylerken çok önemli bir hata yapmışsın. *Le Requin*'in iki yıl önce yazıldığını söylüyorsun. Daha sonra Özgür, konuyu *Time* dergisinde, oyunu yazmasından bir yıl önce okuduğunu söylüyor. Bu noktada iki soru işareti oluşur okurun kafasında: Bir, bu durumda Özgür oyunu lise yıllarında mı yazdı? İki, hadi diyelim ki lise yıllarında yazdı, bunca yıl başarısını göstermekten özel bir zevk aldığı halde, Sinan'dan nasıl ve niye sakladı? Ayrıca Macoute adını kullanman da bir başka yanlış.

Son olarak şunu söyleyeyim, referans gösterir gibi benden söz ettiğin bölümlere hiç gerek yok. O zaman, bir editörün arkadaşı olan herkes, iyi ya da kötü, öyküsünün bir yerlerinde ondan söz ederek kendisine destek sağlasın. Olur mu böyle şey? Bu öyküyü bir yerlere vereceksen hatta birilerine okutacaksan benim adımın geçtiği yerleri çıkar lütfen.

Madem gerçek bir olayı anlatmak için yola çıktın, kendi görüşlerini ve yorumlarını bir kenara bırakıp üçüncü, tarafsız bir göz gibi yazmalıydın. Bu yazdığın şekliyle gerçeği çarpıtmış olmuyor musun?"

"Boşver," dedim Ergun'a. "Ben zaten iyi bir yazar olmaya çalışmıyorum ki. Sadece iyi bir okur olmaya çalışıyorum."

Eve doğru yürürken ceketimin cebine tıkıştırdığım kâğıtların hışırtısı bana birden o güzelim oyundaki, *Köpekbalığı*'ndaki sözlerimi hatırlattı:

Bütün bu yaşananlar gerçek olamaz!

ÇAĞLA YEŞİLİ BİR GECE

Gece, camdaki ay-yıldızın içinde yırtıcı bir hayvan gibi koşuyor ve ben, önümüzdeki rakı bardaklarına hapsettiğimiz hayatlarımızı seyrediyorum. Tren, geç kalmaktan korkan, değişmez melodisiyle ilerliyor. Yıllardır birbirinden ayrılmamış dört arkadaş, biz o gün oradaydık demek istercesine, parmak izlerimizi hediye etmek istercesine sıkı sıkı sarılıyoruz demiryollarının amblemli bardaklarına. Hepimiz, farklı bir nedenle aynı yere, doğduğumuz şehre gidiyoruz. Arada bir dostlarımın yüzlerine bakıp, geçen yılların oynadığı oyunları yakalamaya çalışıyorum. Garip, insan zamanın nasıl geçtiğini bir tek kendisinde göremiyor.

Sibel'le lise yıllarından beri arkadaşız. Aynı sınıftaydık ve aynı mahallede oturuyorduk. Zaman içinde zevklerimizin hatta hayallerimizin de aynı olduğunu keşfetmiştik. İkimiz de yazar olmak istiyorduk. Ben daha çok şiirle uğraşıyordum, o ise öyküyle. Birbirimize o kadar çok şey öğrettik ki... Ben ona Fransız şiirini sevdirdim, o bana Latin Amerika edebiyatını. Çok sevdiğim bir şiiri, güzel bir kâğıda yazıp ona götürmek en büyük zevkimdi. Bazen o güzel şiirlerin arasına kendi şiirlerimden birini sıkıştırarak gizli bir oyuna kalkışırdım. Diğer şiirler hakkında uzun uzun konuşur, sıra benim şiirime gelince, "Bu

şiir hakkında konuşmak istemiyorum," diyerek geçiştirirdi. Hâlâ o şiirler hakkında ne düşündüğünü bilmiyorum.

Faruk'la üniversite yıllarında tanıştık. O bitmek tükenmek bilmeyen enerjisi, konuşkanlığı, ardı arkası gelmez projeleriyle hepimizin hayatını bir anda değiştirivermişti. Gariptir, ne zaman kendimi sıkıntılı, çaresiz hissetsem, Faruk bir yerden çıkar gelir ve canlılığının bir kısmını bana aşılar. O yıllarda hepimizin hayalini süsleyen yazarlık, bir tek Faruk'un hayatı oldu. İki tane öykü kitabı yayımlandı. İkinci kitabının başında, *"Dostlarıma..."* yazıyordu. Dergilerde eleştiriler yazıyor, konuşmacı olarak panellere katılıyor ve bugünlerde de ilk romanı üstünde çalışıyor. Bizler başka yönlere savrulduk. Aslında böyle olacağı o yıllarda belliydi.

Bir de Ferhat var. Sibel'in kocası Ferhat...

O yıllarda daha birçok isim vardı hayatımızda. Kimileriyle asla ayrılmayacağımızı düşünürdük: O "kalabalığın" eşlerle, çocuklarla çoğalması, neredeyse bir adayı kaplayacak bir "halk"a dönüşmesi... Ama zaman, hayallerin yolunu aydınlatmıyor. Herkes bir yere savruldu. Uzak şehirlere, uzak yaşamlara... Sadece dördümüz kaldık geriye. Zaten şu önümüzdeki rakı masası, dördümüzün ağırlığından fazlasını çeker miydi ki?

Trenin mavi yelekli garsonu, bütün sarsıntıya rağmen düz bir hatta yürümeyi başararak bir tabak dolusu buzlu eriği yavaşça masaya bırakıyor. Dostlarım, kahkahalarla bir şeyler konuşurken, ben alışık oldukları sessiz halimle, çocukluğumun "çağla hırsızlıkları"nı düşünüyorum. Mahalledeki arkadaşlarım, o güzelim ağacın tepesinde iştahla çağlaları kemirirken ben aşağıda durup onları seyreder, ağaca tırmanamamaktan duyduğum utancı, "Bu yaptığınız ayıp," diyerek örtbas etmeye çalışırdım. Buz gibi eriğin mayhoş tadı ağzımda yayılırken kendi kendime gülüyorum.

Faruk, yemekli vagona oturduğumuz andan beri söylemesini beklediğimiz şeyi söylüyor sonunda: "Hadi, öyküleme zamanı..."

"Öyküleme", Faruk'un bulduğu bir oyun. Üniversite yıllarında, sınav haftalarının ardından kafa dağıtmak için toplandığımız gecelerden birinde ortaya atmıştı bu fikri. Dışarıdan bakılınca öyle olağanüstü bir oyun değildi belki ama hepimiz kısa sürede tutkunu olmuştuk. Kuralları çok basitti. Herkes bir öykü anlatıyordu. Önce birinin ucunu kırdığımız kibrit çöplerini çekiyorduk. Oyuna kısa çöpü çeken başlıyor ve sıra, saat yönünde ilerliyordu. İlk öyküyü anlatacak kişi önemliydi, çünkü herkes onun anlattığı tarzda öyküler anlatmalıydı. Örneğin ilk kişi masalsı bir öykü mü anlattı, siz de öyle bir konu bulmak zorundasınız. Ya da sevdiğimiz bir yazarın bir öyküsüne gönderme yapan bir konu mu seçti, siz de bir başka yazarın eserine saygı duruşunda bulunmalısınız. Oyunda en zor kısım, sona kalan kişinin kısmıydı. Çünkü sonuncu kişi, anlatacağı öyküde, önceki öykülere gönderme yapmak ve bir anlamda geceyi toparlayan bir öykü anlatmak zorundaydı. Eğer bunu başarırsa o gecenin hesabına karışmaz, başaramazsa bütün hesabı çekmek zorunda kalırdı.

Geçen yıllar boyunca ne zaman bir araya gelsek "öyküleme" oynadık. Bu gece de böyle olacağı daha yola çıkmadan belliydi. Sibel, telefon edip beraber yola çıkacağımızı söylediğinde, "Desene bir 'öyküleme' yolculuğu yapacağız," demiştim. Belki de bizi birbirimizden koparmayan en büyük bağ, dostluğumuzun sırrı bu garip oyundu.

Artık kibrit yerine çakmak taşıdığımızdan garsondan istediğimiz kürdanları kullandık. Kısa çöpü Faruk çekti, bu durumda ben sonuncu oldum.

Faruk, rakı bardağını seyrederek düşüncelere daldı. Öyküyü anlatacak kişi düşünürken sessizce bekler, sanki

orada değilmiş gibi davranmaya özen gösterirdik. Faruk, bu oyunda anlatılan öyküleri belki de hepimizden daha çok önemserdi. Bir keresinde bu öykülerden yola çıkarak bir kitap hazırlayacağını ve bu kitap hepimizin ortak ürünü olacağı için, onu kendi adıyla değil de takma bir isimle bastırmak istediğini söylemişti. Hatta takma isim bile hazırdı: Kerim İnal. Bu ismi çok sevmiş, hızlı bir şekilde söyleyince kulağa *criminal* gibi geldiğini söylemişti. O karar verdikten sonra ne diyebilirdik ki? O, bizim gibi yazıya ihanet etmemiş, bildiği yoldan sapmamıştı. İstediğini yapabilmek için, gecesini gündüzüne katmaktan, rahat bir yaşamdan ödün vermekten, yalnız kalmaktan korkmamıştı. En üst daldaki çağlaları yemek tabii ki onun hakkıydı.

Sigarasını yakıp rakısından büyükçe bir yudum aldıktan sonra "öyküleme"nin o geceki ateşini yaktı.

* * *

Aslı ve Ferit tanıştıktan iki ay sonra evlendiler. Ferit'in iyi bir işi, iyi bir geliri vardı. Aslı, herkesin parmakla göstereceği güzellikte, akıllı bir kızdı. Tanıştıkları gece sevişmişler ve cinsel yönden de doyuma ulaşmışlardı. Kısacası, evlenmeleri için herhangi bir engel yoktu. Ailelerin yüzünde mutluluğun okunduğu güzel bir düğünle evlendiler.

Aslı o kadar mutluydu ki... Ferit sosyal yaşamıyla, eğitimiyle, işiyle, kazancıyla ve fiziksel özellikleriyle tam da aradığı gibi bir erkekti. Bu yüzden evliliklerinin ilk sabahında Ferit'in, elinde saç fırçasıyla yatak odasına girip, "Bu saçları bir daha bunun üstünde bırakma!" diye bağırmasının üstünde durmadı. Bu kadar harika bir erkeğin kimi kusurları olabilirdi. Zaten bunlara kusur bile denemezdi: Diş macunu tüpü ortadan sıkılmayacak, fır-

çada saç bırakılmayacak, bir hafta boyunca evden gazete atılmayacak ve gün sırasına göre alttan üste gazeteliğe yerleştirilecek, kül tablalarının yerleri değiştirilmeyecek ve her sigara içişten sonra boşaltılıp yıkanacak, sigara paketi, üstünde düzgün yerleştirilmiş bir çakmakla beraber sehpanın köşesine hizalanacak falan filan... Aslı önceleri bunları, kocasının titiz bir insan ve mükemmel bir ev erkeği olduğuna yoruyordu. Ferit arada bir mutfağa giriyor ve karısına harika yemekler hazırlıyordu. Bazen bu ziyafetler sırasında söylene söylene mutfak raflarını baştan yerleştirdiği oluyordu ama önemli olan ne kadar iyi bir koca olduğuydu.

Kütüphanenin tozu alınırken bazı kitapların ve CD' lerin yerlerinin değişmesi nedeniyle ilk büyük kavgalarını yaptılar. Ferit sinirlerine hâkim olamamış ve ağza alınmayacak şeyler söylemişti. Sonra çok pişman oldu. Aslı mükemmel bir eşti ve bu sözleri, bu davranışları hak etmiyordu. Bütün gece özür diledi, karısının gözyaşlarını elleriyle sildi ve ertesi gün de pahalı bir hediyeyle gönlünü aldı. Zaten Ferit, tam da Aslı'nın istediği gibi bir kocaydı.

Ama "kütüphane olayı" Ferit'in yaşamında bir dönüm noktası olmuştu. Bütün gün evde ne gibi aksilikler olabileceğini düşünüyordu. Spor çoraplarla diğerleri birbirine karışıyor muydu? Duvardaki resimlerden biri, tozu alınırken eğriliyor ve düzeltilmiyordu belki de. Ya da bir numaraya bakmak için yerinden oynatılan telefon rehberi, yine sırtı telefona yaslanacak şekilde yerleştirilmiyordu.

Bu düşünceler yüzünden Ferit, gün içinde sık sık eve gelip çevreyi kontrol ediyordu. Aslı'nın hamile olduğu haberini de bu beklenmedik kontrollerinden birinde öğrenmişti. Sevinçten gözyaşlarına hâkim olamadı. Ama bu haber, Ferit'in o gece uykusuz kalmasına neden oldu.

Şimdi Aslı savruk bir döneme girebilir ve işin kötüsü, bundan dolayı eleştirilemezdi. Ferit'i zor günler bekliyordu.

Gerçekten de düşündüğü gibi oldu. Aslı, hiçbir şeye dikkat etmiyor, en basitinden, şampuanları boy sırasına göre yerleştirmiyordu. Yine de doğacak çocuğunun mutluluğuyla Ferit bu zor dönemi tek başına sırtlandı.

Eve yeni bir canın gelmesiyle, Aslı kocasındaki gerginliğin geçeceğine inanıyordu. Dünya tatlısı bir kızları olmuştu. Aslı ve Ferit'in uyum içindeki yuvaları artık daha da mutluydu.

Ama bu mutluluk uzun sürmedi. Ferit işinden neredeyse tümüyle kopmaya başlamıştı. Çünkü sadece Aslı'yı değil kızını da düşünmek zorundaydı. Kimbilir ufaklık evde nasıl sorunlar yaratıyor, belki terliklerin yerleriyle oynuyor, belki sağa sola oyuncaklar fırlatıyor, belki de... Kendisini işine vermesi mümkün değildi. Bu dikkatsizliğinin karşılığını terfi döneminde bir anlamda cezalandırılarak aldı. Tam paraya daha çok ihtiyaçları olduğu bir dönemde beklenmedik bir yıkımdı bu. Ayrıca kendisinden çok daha yeteneksiz kişilerin emrinde çalışmak zorunda kalması, Ferit'in gururunu da incitmişti. İşi daha da boşlamaya başladı.

Aslı ilk olarak o günlerde Ferit'in "doğru insan" olup olmadığını sorguladı. Yakın arkadaşlarıyla dertleşmek, annesine şikâyette bulunmak yeterli olmuyordu. Çünkü anlattıklarını dinleyenler gülüp geçiyor, diş macunu tüpünün ortadan sıkılıp sıkılmamasının bir evliliği bitirmek için neden olamayacağını söylüyorlardı. Çevresine hak veriyor ve eve gelip desenli kravatlarla, düz kravatları yan yana koyduğu için Ferit'le kavga ediyordu.

Sonunda bildiğini okumaya başladı. Ferit ne derse desin dinlemiyor; tuzluk ve karabiberliği, peçeteliğin önündeki yerlerinden alıp masanın öbür ucuna koyacak

kadar cesur davranıyordu. Bunun üstüne Ferit işyerinden ücretsiz izin aldı.

Aslı boşanmak istediğini söylediğinde, Ferit sehpanın üstünde eğri duran örtüleri düzeltiyordu. Belki de bu yüzden karısını duymadı.

Aslı ve Ferit tanıştıktan iki ay sonra evlendiler. Birbirleri için yaratıldıklarına inanıyorlardı. Sadece onlar değil, çevreleri de bu düşüncedeydi.

* * *

Her zaman olduğu gibi, öykü bittiğinde yorum yapmadık. Yapılacak iyi ya da kötü bir yorum, yüzdeki bir belirleyici ifade, bir sonraki "öyküleme" oyuncusunu, Ferhat'ı etkileyebilirdi çünkü.

Sibel'in kocası Ferhat'ı.

Üniversitenin son yılında, bir gün Sibel'in yanında getirip, "Biz nişanlandık," diyerek hayatımıza soktuğu Ferhat'ı.

Önceleri, hayatımıza bu ani girişinden hepimiz rahatsız olduysak da, esprili kişiliği, zeki bakışları, yaratıcılığıyla kısa sürede kendini sevdirmeyi başarmıştı. İlk zamanlar, onun yanında oyunumuzu oynamamaya özen gösteriyor, bu konuda yeteneğinin olup olmadığını kestiremiyorduk. Sonra, beraberce tatil yaptığımız bir yaz gecesi, deniz kenarında şarap içerken Sibel başlatmıştı oyunu. İlk öykü sırası bana çıkmıştı. Şimdi bundan utansam da, biraz da düşmanca bir tavırla az bilindiğini düşündüğüm İtalyan bir yazarın bir öyküsünü biraz değiştirerek anlatmış, Ferhat'ı denemeye çalışmıştım. O da hiç bozuntuya vermeyip, hepimizin gayet iyi bildiği bir öyküyü değiştirerek anlatmış ve bir anlamda, "Sakın bir daha benimle oynamayın," demişti. Neyse ki Faruk, neşeli tavırları ve esprileriyle büyük bir tatsızlığa neden

olabilecek bu olayı, yıllardır anlatıp güldüğümüz bir anıya çevirmişti.

Demiryolunun hemen kıyısındaki evlerin ışıkları, camda dans ediyor. Yan masada, arada bir konuşmalarımıza kulak kabarttığını sandığım bir adam oturuyor. Önünde sadece bir bardak rakı, bir paket beyaz leblebi ve kat yerleri iyice belirginleşmiş, uçuk mürekkebiyle insana hüzün veren bir kâğıt parçası var. Belki bir mektup, belki de yıllar öncesinden gelen bir öykü...

Ferhat, fazla düşünmeden söze giriyor. Zaten her zaman böyle yapmaz mı?

* * *

Can, Ayşegül'le yaklaşık bir yıldır beraberdi. Hayatının hiçbir döneminde bu kadar mutlu olmadığını düşünüyordu. Gerçi çok fazla ortak noktaları yoktu; ama bu birbirlerini delice sevmelerine engel olmuyordu. Örneğin Can, kitap okumayı çok seviyor; buna karşın Ayşegül, gazetelerin moda sayfalarından daha fazlasının gözlerini yoracağına inanıyordu. Can sigara içmeyi sevmiyor, Ayşegül günde bir pakete bana mısın demiyordu. Giyim zevkleri, yemek konusundaki tutumları bile farklıydı. Ama bir gün bile bu uyumsuzluklardan kaynaklanan bir tartışma yaşamamış, kendilerini mutsuz hissetmemişlerdi. Seviyorlardı, o kadar.

Can'ın en yakın arkadaşları Doğan ve Mert bu birliktelikten hiç de memnun değillerdi. Ayşegül'ün, kesinlikle Can'a göre bir insan olmadığını düşünüyorlardı. Kızın, güzelliğiyle arkadaşlarını büyülediğine ve onun içindeki gerçek insanı öldürmeye başladığına inanıyorlardı. İlişkinin ilk aylarında, gelip geçici bir heves olduğu düşüncesiyle, bu fikirlerini açığa vurmaktan kaçındılar. Ama geçen zamanla, beğenisizliklerini dile getirmeye

başladılar. Bazı günler Can'ı karşılarına alıp bu aşkın olanaksızlığından dem vuruyorlardı. Bir an önce aklını başına almazsa ileride çok mutsuz olacağı konusunda uyarıyorlardı dostlarını.

Can, önceleri bu uyarıları dikkate almadı. Ayşegül'e olan sevgisi, arkadaşlarının kendinden uzaklaşmasından daha önemliydi. Ama yavaş yavaş içi içini yemeye başladı. Sevgilisiyle arkadaşlarının anlaşmalarını, bir arada olabilmelerini istiyordu ama bu olanaksızdı. Sonunda bu uçurum, Can'ı bir seçim yapmak zorunda bıraktı.

Küçücük bir sorun, basit bir kavga ve ayrılık. Can, çevresinden uzaklaşmak korkusuyla, "hayatının en mutlu günleri" dediği günlere veda etmişti.

Doğan ve Mert bu ayrılığa çok mutlu oldular. İşte şimdi eski arkadaşlarıyla, tıpkı eski günlerinde olduğu gibi eğlenebiliyor, saatlerce son okudukları kitaplardan konuşabiliyor, çevrelerindeki kızlar hakkında dedikodu yapabiliyorlardı.

Ayrılığın acıları silinince Can yeni bir aşkın peşinde koşmaya başladı. Çünkü yalnızlık daha büyük bir acı veriyordu ve bir sevgiliye ihtiyacı vardı. İşte Neşe böyle bir dönemde karşısına çıktı. Çok tatlı bir kız olduğuna inanıyor ama her hareketini Ayşegül'le karşılaştırıyordu. Onunla yürürken, yemek yerken, konuşurken hep Ayşegül aklına geliyordu. Yine de Neşe'nin anlayışlı ve sevecen yapısı, Can'a büyük bir huzur verdi ve birlikte olmaya başladılar.

Doğan ve Mert bu sefer, önceki hatalarını tekrarlamadılar ve ilişkiye baştan engel oldular. Bu kız tümüyle yanlıştı. Gelen gideni aratır, diyenlere hak verdiler ve Can'ı mutsuz bir gelecek konusunda uyardılar.

Can, Neşe'den de ayrıldı.

Bu ikinci ayrılıkla çok sarsıldı. Artık hayatı boyunca istediği gibi bir insan bulamayacağını düşünmeye başla-

dı. Eskiden sadece bir yemeğe ya da eğlenceye gittiği zaman içen bir insanken artık geceleri evde tek başına da içmeye başladı. Ömür boyu sürecek bir yalnızlık ve mutsuzluk düşüncesi onu çıldırtıyordu.

Doğan ve Mert arkadaşlarının bu sıkıntısını ortadan kaldırmaya karar verdiler. Doğan'ın sevgilisinin harika bir kız arkadaşı vardı ve o da Can gibi yalnızdı. Beyza, tam arkadaşlarına göre bir kızdı.

Can, arkadaşlarının bu teklifini hiç düşünmeden kabul etti. İşte sonunda arkadaşlarının onayladığı bir sevgilisi vardı. Onaylamak ne kelime, onlar tarafından atanmış bir sevgili. Beyza, kötü bir kız değildi. Ama Ayşegül'ü, hatta Neşe'yi unutturması olanaksızdı. Yalnızlık düşüncesinden uzaklaşmak için yine alkol şişelerine sığındı.

Zaten zayıf olan bünyesi, alkolün dostluğunu kabul edemedi.

Onu bu kötü hayattan kurtarma görevi yine eski dostlarına, Doğan ve Mert'e düşüyordu. Ama Can'ı karşılarına alıp aklını başına toplaması gerektiğini söylediklerinde, beklemedikleri bir tepkiyle karşılaştılar. Can, onları bir daha görmek istemediğini söyledi. Doğan'ın, Mert'in ve Beyza'nın hayatında yeri yoktu artık.

Doğan ve Mert bu üzücü hikâyeyi keyifli bir akşam yemeğinde arkadaşlarına anlatırken Ayşegül gibi bir kızın, pırlanta gibi bir insanın hayatını nasıl mahvedebildiğini eklemeyi de unutmadılar. Alkol tedavisi için hastaneye yatırılmış olan Can'ı ziyaret etmeye yürekleri elvermiyordu. Çünkü onlar, Can'ın en iyi dostlarıydı.

* * *

Sibel, bir patates kızartması daha söylüyor.

Şu anda, anlatılan iki öyküyü düşünmem, kendi öyküme hazırlık yapmam gerekiyor ama aklım bambaşka

bir yerde: Lise yıllarında âşık olduğum o güzel kızı düşünüyorum. Günlerce yanına yaklaşabilmek için planlar yaptığım, sesini duyabilmek için arkadaşlarıyla konuşurken gizli gizli yanlarına yaklaştığım, okul sonrasında evine kadar izlemekten çekinmediğim o güzel kızı. Sonunda bu yoğun ve hastalıklı ilgime kayıtsız kalamayarak benimle tanıştığı gün, ellerimin buz gibi terlemesine, dizlerimin titremesine neden olan o olağanüstü kızı. Her gece yatağıma girdiğimde saatlerce uyumayıp ertesi gün ne yaparak etkileyebileceğimi, bana âşık olması için nasıl davranmam gerektiğini düşündüğüm o gökkuşağı gülüşlü kızı. Onunla ilk kez sinemaya gittiğimiz gün, annemin bir gecede ördüğü kırmızı kazağımı görünce, "Kırmızıyı çok sevdiğimi nereden bildin? Sana da çok yakışmış..." diyerek, hayatımı renklendiren o yeşil gözlü kızı.

Şu anda sadece Sibel'i düşünüyorum.

Yıllardır gizlemeye çalıştığım –ama galiba gizleyemediğim– bir aşkla bağlı olduğum Sibel'i. Hiçbir zaman onu ne kadar sevdiğimi söyleyemedim. Ferhat'la nişanlandıklarını söylediğinde, inanılmaz büyük bir mutluluk yaşıyormuşçasına boynuna atlamış, Ferhat'ı yanaklarından öpüp tebrik etmiş, sonra da haberi verdiği çay bahçesinin tuvaletinde dakikalarca ağlamıştım. Nikâh törenlerine, şehir dışında çok önemli bir iş toplantısına katılmak zorunda olduğum bahanesini öne sürerek gitmedim. Gidemedim. O gece evde saatlerce ağladım, körkütük sarhoş olana kadar içtim. Ben ne zaman Sibel'i hatırlasam, ne zaman telefonda sesini duysam, ne zaman ona verdiğim şiirlere yeniden dokunsam böyle olurum zaten.

Patates kızartması geliyor. Yan masadaki adam, önündeki kâğıdı eliyle hayatını gizlemek istercesine kapatmış ve sızmış durumda. Trenin ritmik sarsıntılarında, kafası vücuduna sonradan tutturulmuşçasına sallanıyor. Ama kâğıdın üstündeki eli hiç kıpırdamıyor, titremiyor.

O kat yerleri iyice belirginleşmiş kâğıt, kimbilir kaçıncı yolculuğunda adamı hayata bağlıyor.

Sibel, uzun uzun düşünüyor. Ben, hâlâ onu düşünüyorum.

Sigaranın dumanı, vagonun loş ışığında yolculuğa başladığında, bir daha bana asla, "Sana da çok yakışmış..." demeyecek olan o duru ses, öyküsünü anlatmaya başlıyor.

* * *

Tülay'ın en sevdiği şey, bir erkeğin sakal tıraşı olmasını seyretmekti.

Çocukluğunda, sabah babasının banyoya gitmesini büyük bir sabırla bekler, sonra yavaşça arkasından içeri süzülüp izlemeye başlardı. Babası onun geldiğini fark etmemiş gibi davranır ve aniden karşısında görünce abartılı bir biçimde korkardı. Sonra bir yandan sevgili kızıyla sohbet eder, bir yandan da fırçasını özenle köpürtmeye başlardı. Tülay babasının her sorusuna uslu uslu yanıt verir, gözlerini yapılan işlerden ayırmamaya büyük bir özen gösterirdi. En sevdiği kısımlardan biri, babasının boynuna havluyu dolamasıydı. Havlunun yumuşaklığını kendi boynunda hisseder, içinin bir tuhaf olmasına engel olamazdı. Babası, sabunun fazlasını aldıktan sonra bir parçasını mutlaka Tülay'ın burnuna kondurur ve ahşap saplı usturasıyla işe girişirdi. Asla aceleye getirmeden tıraş olur, kızıyla sohbetini de tıraşının sonuna kadar sürdürürdü. Tülay babasının yüzünün şekilden şekle girmesini neşeyle seyreder, tıraş sonrası öpücüğünü de aldıktan sonra yavaşça dışarı çıkardı.

Ortaokul yıllarında, sınıftaki erkek arkadaşlarının birbirlerine nasıl tıraş olduklarını anlatmalarını dinlemek, sabah sınıfa geldiklerinde yüzlerindeki kesiklere yapıştırdıkları kâğıdı seyretmek bir keyif olmuştu Tülay için.

Yine o yıllarda sınıfın en yakışıklı çocuklarından biriyle çıkmaya başlamasıyla yepyeni bir zevk keşfetmişti: Yeni tıraş olmuş bir erkeğin yanaklarını okşamak. Sevgilisi tıraş olduktan sonra, Tülay parmak uçlarıyla, elinin tersiyle ve dudaklarıyla uzun uzun yanaklarını okşuyor, tabii bu oğlanın da hoşuna gidiyordu. Parmak ucu herhangi bir noktada iyi alınmamış bir kıl fark ettiğinde; saniyelerce orada kalıp o fazlalığı daha net hissetmeye çalışıyordu.

Yirmili yaşlarının ortasında, olağanüstü bir erkekle tanıştı. Çok yakışıklıydı, iyi bir işi vardı, anlayışlıydı, neşeliydi, konuşkandı, Tülay'ı deliler gibi seviyordu ve her şeyden önemlisi; her gün sinekkaydı tıraş oluyordu. Birkaç ay birlikte olduktan sonra evlenmeye karar verdiler. Her görenin gıpta ettiği türden bir çift olmuşlardı. Tülay'la Ahmet'in mutlu yuvasının üstünden gökkuşağı eksik olmuyordu. İki yıl sonra bu mutlu yuvaya bir de dünyalar tatlısı bir kız çocuğu dahil oldu. Doğumdan sonra Tülay işinden ayrıldı ve kendisini tümüyle kızına adadı. Sabahları minik Ahu'yu da kucağına alıp banyoya gidiyor ve Ahmet'in tıraş olmasını büyük bir keyifle seyrediyordu: "Bak kızım, baba nasıl da cici oldu değil mi?"

Ama bir süre sonra Ahmet "cici" olmamaya karar verdi. Bir gün evden tıraş olmadan çıktı. Tülay, bunun işe geç kalmanın getirdiği aceleden olduğunu düşünüp üstünde durmamaya çalıştı ama ertesi gün de aynı şey olunca içine büyük bir sıkıntı çöktü. Akşam, Ahu'yu uyuttuktan sonra istemeye istemeye Ahmet'e sokulup sordu: "Ne o, bir sorun mu var canım? İki gündür tıraş olmuyorsun..." Ahmet, karısının tıraşlı ciltlere olan düşkünlüğünü bildiği için bir yalan uydurmak zorunda kaldı: "Hmm, bu aralar tıraştan sonra cildim çok geriliyor, galiba tahriş oldu. Birkaç gün dinlendirmemde yarar var."

Ahmet yalan söylüyordu, çünkü durum bambaş-

kaydı. İşyerine yeni gelen bir kız, bir gün Ahmet'e sakalı çok çekici bulduğunu ve ona çok yakışacağından emin olduğunu söylemişti. Pınar çok alımlı bir kızdı. Tülay gibi çocuk bakmakla uğraşmadığından daha bakımlıydı ve günün her dakikasında baş döndürücü bir parfüm kokusu yayıyordu. Ahmet'in amacı cildini dinlendirmek falan değildi, düpedüz sakal bırakıyordu.

Birinci haftanın sonunda Tülay durumu anladı: Bir gece Ahu'nun bezini değiştirirken kocasına, sakalın ona hiç yakışmadığını, eski günlerdeki gibi sinekkaydı tıraşlı dolaşmasını istediğini söyledi. O gece Ahmet, tanışmalarından bu yana ilk kez bağırdı karısına. Onun istediği gibi dolaşmaktan sıkıldığını ve ne olursa olsun sakal bırakacağını söyledi.

O mutlu yuvanın üstünde artık kara bulutlar dolaşıyordu. Tülay akşamları Ahmet'le sevişmemeye, giderek aynı yatakta yatmamaya başlamıştı. Ahu'nun karanlıktan korktuğunu öne sürüyor, başının ağrıdığı yalanını uyduruyor, Ahmet'in sakallarının cildine sürünmesinin kendisinde alerji yaptığını iddia ediyor ve giderek kocasından uzaklaşıyordu. Karısının bu kaçışları Ahmet'in bir anlamda işine geliyor, Pınar'a olan zaafını haklı görmesine neden oluyordu.

Tülay korkunç kâbuslar görmeye başlamıştı. Bir gece saçı sakalı birbirine karışmış insanlarla dolu bir odada kalıyor, bir başka gece avucunun içinden sakallar çıktığını görüp çığlıklar içinde uyanıyordu. Zamanlı zamansız sakinleştirici kullanıyor, sigara üstüne sigara içiyor, bazen Ahu'nun ağlamalarını bile duymuyordu. Bir-iki kere Ahmet'i karşısına alıp neler hissettiğini açık açık anlatmayı denedi. Ama birbirlerinden o kadar uzaklaşmışlardı ki... Kimden yardım isteyebilirdi, ne diyebilirdi. "Ben tıraş olan bir erkek görmeyince, onun pürüzsüz cildine dokunmayınca mutsuz oluyorum, çok mutsuz oluyo-

rum." Deli olduğunu düşünürlerdi. Oysa o kendini sadece mutsuz hissediyordu.

Bir gün Ahu öğle uykusundayken aynanın karşısına geçip sakal tıraşı oldu. Bir erkeğin tıraş olmasını seyretmek kadar keyifli değildi ama yine de keskin jiletin yüzündeki yolculuğu, Tülay'ın büyük bir haz almasına neden olmuştu. Aylar sonra ilk kez, o an, çılgınlar gibi sevişmek istedi.

Aradan geçen günlerde Ahmet karısındaki yalnızlığı, çöküşü gördükçe üzülmeye başladı. Büyük bir aşkla bağlanarak evlendiği kadın gözünün önünde eriyip gittikçe suçluluk duyuyor; ama Pınar'ın cilvelerine karşı koyamayıp başlattığı oyunu sürdürmek zorunda olan bir çaresiz gibi hissediyordu. Bir-iki kere Tülay'ı karşısına alıp neler yaşadığını açık açık anlatmak istedi. Ama yapamadı... Pınar bir maceraydı ve bir süre sonra bitecekti. O zaman sinekkaydı tıraş olup karısının kollarına koşacak, eski güzel günlerin tekrar yeşermesini sağlayacaktı.

Ne yazık ki buna zaman olmadığını bilmiyordu...

Bir gece, üstünde bir ağırlık hissederek gözlerini araladığında, Tülay'ın elinde bir usturayla sakallarını kesmeye çalıştığını gördü. Boğuştular. Birbirlerine bağırdılar. Küfürler savurdular. İkisinin de elleri, yüzleri, vücutları kesiklerle doldu. Gürültüye uyanan Ahu'nun gözyaşları gecenin karanlığına karıştı.

Tülay tedavi için yatırıldığı hastanede daha da mutsuz oldu. Sakallı bir doktor ve çopur suratlı hastabakıcılar onu anlayamadı. Herkes Tülay'ın deli olduğunu düşünüyordu. Oysa o kendini sadece mutsuz hissediyordu.

* * *

Hepimiz aynı kente, farklı nedenlerle gidiyoruz.
Aynı geceye, farklı öyküler hediye ediyoruz.

Yıllar geçiyor ve biz susmuyoruz. "Öyküleme" oynuyoruz. İşte bu akşam da birbirimize, imkânsız aşklarla dolu öyküler, renkli gazetelerin üçüncü sayfalarındaki haberlere benzeyen öyküler anlatıyoruz. Şimdi de ben görevimi yerine getirmeli ve anlatılanları toparlayan bir öykü uydurmalıyım. Uydurmalıyım...

Oysa yan masada, garsonlar tarafından uyandırılmaya çalışılan adam uydurma değil. Onu anlatmak, vücudunun bir uzantısıymışçasına sarıldığı kâğıtta neler olabileceğini konuşmak istiyorum. Her gün kilometrelerce yol kat eden ama metrelerle sınırlı bir trenden başka bir dünya görmeyen garsonlar gerçek, onlarla dertleşmek istiyorum. Masadaki bardakların, tabakların, tuzluğun, biberliğin üstüne demiryolları amblemini basan işçilerin, bugüne kadar hiç trene binip binmediklerini öğrenmek istiyorum. Sibel'e dönmek ve, "Salak, seni böylesine sevdiğimi bildiğin halde, neden bugüne kadar şiirlerim hakkında tek bir kelime bile söylemedin," demek istiyorum.

Bir tek ben çıkamıyordum o güzelim ağaca. Bir gün mahalledeki bütün çocuklar, ağacın dallarında iştahla çağlaları kemirirken, bahçenin sahibi olan adam aniden arkamda bitip beni yakalamış ve, "Hemen aşağı inmezseniz, arkadaşınızı eşek sudan gelene kadar döverim," demişti. Çocuklar inmek bir yana, adama dil çıkarmış, kafasına yaprak atmışlardı. Ben, ibret olsun, diye dayak yedim. Ağlamadım ama... Çağla yeşili gözlü bir kızın hayallerimden kayıp gittiği güne kadar ağlamadım.

Ben şimdi ağlamak istiyorum.

Masadakiler sessizce konuşmaya başlamamı bekliyorlar. Beynimin vagonlarında karanlık kompartımanlar gibi dizilen anılardan kurtulmaya çalışıyorum. Dostlarımın yüzüne bakıyorum. Ne kadar garip değil mi, insan zamanın nasıl geçtiğini bir tek kendisinde göremiyor. Bu

gece bunu ikinci kere düşünüyorum. İçinden defalarca geçmeme rağmen, adını asla bilmediğim bir kasabanın ışıkları ay-yıldızlı cama akislerimizi düşürüyor. Bu insanları seviyorum. Bu insanları, beni benden sakladıkları için çok seviyorum.

Sıra bende.

Anlatmaya başlıyorum...

DOĞUM SANCISI

Her şey o mektuplar gelmeye başladıktan sonra değişti.

Rahmetli babam, "Yürürken herkesten daha dikkatli olmalısın," derdi. "Dikkatli olmalısın ki hayatın bu bozuk yollarında paçana çamur sıçramasın. Çünkü oğlum, sen, küçük bir çamur parçasını temizlemek için bile eğilmemelisin." Ne zaman başım darda olsa, yüreğimin üstüne mandalar oturmuş gibi hissetsem, hemen babamın sözlerini hatırlarım. O ne dediyse yapmaya çalıştım, inanın. Hep dikkat ettim, kimsenin bana çamur sıçratmamasına özen gösterdim, eğilmedim. O mektuplar gelmeye başlayana kadar da oldukça huzurlu bir hayatım vardı. Tamam, son zamanlarda işten sıkılmaya başlamıştım ama atlatacağımı düşünüyordum. Yıllardır aynı şeyi yapmanın insanı nasıl körelttiğini bilirsiniz. Ertesi gün uyandığında hiçbir değişiklik olmayacağını bilmek, kendini açma-kapama düğmesine başkasının bastığı bir makinenin herhangi bir parçası gibi görmek. Bunları fark edince makinenin diğer parçalarından nefret etmeye başlıyorsunuz, çünkü onlar hiçbir şeyin farkında değiller. Yeni bir halı, yeni bir araba almak ya da ne bileyim, hafta sonunda yeni bir çay bahçesi keşfetmek hayatlarındaki en büyük değişiklik. Nasıl nefret

etmezsiniz... Yoo, bunun saldırganlık olduğunu düşünmeyin. Aslında onlardan değil, onlarda gördüğüm kendi hayatımdan nefret etmeye başlamıştım. Ama dedim ya o mektuplar gelip uykularım yok olana, hayatıma kâbuslar hâkim olmaya başlayana kadar bu sıkıntıları atlatabileceğimi, kendimi toparlayacağımı düşünüyordum. Olmadı.

Boşandığım günlerde de aynı şeyleri hissetmiştim. Boşanmanın suçlusu benim, bunu biliyorum. Bu yüzden de kendimden nefret ediyordum. Hayır, alkol, kumar ya da başka bir kadın yüzünden boşanmadık. Keşke öyle olsaydı. Elle dokunulur bir nedenimiz olurdu, hatta belki üstüne gider, beraberce başarırdık. Seviyordum karımı, hâlâ seviyorum. Ama yapamıyordum, sıkılıyordum. Evlilikte de aynı şey oluyor, bir süre sonra kendinizi bir makinenin parçası gibi görmeye başlıyorsunuz. Her sabah tuvalette belli bir süre kalabilirsiniz, çünkü kapıda sizin çıkmanızı bekleyen biri vardır. Bir akşam, hani olur ya, rüyanızda eski sevgililerinizden birini görseniz de gece yarısı pencerenin önünde bir sigara tüttürüp onu düşünmeye çalışsanız, yanınıza gelip ne olduğunu soran ve kendinizi suçlu hissetmenize neden olan biri vardır. Neyse, bu konuda konuşmak istemiyorum. Sadece sıkılmıştım, yapamıyordum.

İşte o günlerde de aynı sıkıntı çökmüştü üstüme. Sonra o mektuplar gelmeye başladı.

İşten eve geldiğimde posta kutumda bir zarf görmek çok şaşırtmıştı beni. Artık posta kutuları faturalarla dolmaktan başka hiçbir işe yaramıyor çünkü. Tanımadığım bir elyazısından adımı-soyadımı, adresimi okumak beni nedense çok mutlu etmişti. "Bir yenilik!" diyordum. Belki de bu sevinç biraz uzun sürsün diye eve girer girmez açmadım zarfı. Önce kendime güzel bir yemek hazırladım, özenli bir sofra kurdum, hatta bir şişe şarap

açtım. Yenilik, ziyafeti hak ediyordu. Sonra zarfı özenle açıp, içindekileri çıkardım.

İki tane siyah-beyaz fotoğraf vardı zarfın içinde. İlk birkaç saniye ne olduklarını anlamadım. O şaşkınlık süresi geçince, birden mideme iki büklüm olmama neden olan bir kramp girdi. Her iki fotoğrafta da arabaların altında kalıp can veren, bütün organları yollara yayılmış, tanınmaz halde kedi ölüleri vardı. Birinde simsiyah bir kan gölünün ortasında yatan tekir bir kedi, diğerinde de kedi olduğunu ancak aradan görünen küçücük kulaklarından anlayabileceğiniz paramparça olmuş bir hayvan. Fotoğrafları elimden attığımı, mideme giren krampa aldırmadan, hızla masadan kalkıp odanın içinde amaçsızca dolaştığımı hatırlıyorum. İradesiz bir insan olsam, o anda bir sigara yakabilirdim. Boşandığım gün sigarayı bırakacağıma dair kendime bir söz verdim de... Bu kötü bir şaka olmalıydı. Zarfın önünü, arkasını iyice kontrol ettim. Şehir içinden atılmıştı, uzak bir semtten. Zarfın içinde herhangi bir not filan yoktu. Elyazısını tanıyabilmek amacıyla uzun uzun inceledim ama boşuna. Fotoğrafları yırttım hemen. Sonra da gidip yatağıma saklandım. Bir türlü uyku tutmuyor, kedilerin kan gölü içindeki görüntüleri gözümün önünden gitmiyordu. Kalkıp aç karnına şarabın hepsini içtim. Sızmışım.

Ertesi gün işyerimdeki arkadaşlarımın hepsine kuşkuyla baktığımı hatırlıyorum. Belki de onlardan biri komik olduğunu düşünerek yapmıştı bunu. Ama kalkıp da, "Bana parçalanmış kedi fotoğraflarını hanginiz yolladı?" diye soramazdım ya. Kendimi işe verip bir gece öncesini unutmaya çalıştım. Böyle bir şeyin tekrarlanmayacağına emindim. Hayatta hiçbir şeyden emin olmamalısınız.

Çocukken babam, ağabeyimle beni ava götürürdü hafta sonları. Ava erkenden çıkabilmek için bir gün önce

kamp yerine gider, çadırları kurar ve gece bölgede konaklardık. Çadırda uykuya yattığımızda uzun uzun hayal kurardım: Sabah erkenden ava çıkıyoruz. Babam, arkadaşları, ağabeyim ve ben ormanın içinde yavaş yavaş ilerliyoruz. Ben hariç herkesin elinde silahlar var; büyüklerde tüfek, ağabeyimde kocaman bir avcı bıçağı. Ben en arkadayım. Hızlı yürüyorlar, yetişemiyorum. Bir ara o kadar ağır kalıyorum ki herkesi kaybediyorum. Tam onları bulmak için izleri takip ederken karşıma kocaman bir ayı çıkıyor. Silahsızım, çocuğum. Ayı saldırıyor. Ben önce yerden bulduğum bir sopayla, ardından çıplak ellerimle karşılık veriyorum bu vahşi saldırıya. (Hayalin o kısmını hızlı geçip, devam ediyordum.) Babam, arkadaşları ve avcı bıçaklı ağabeyim korku içinde yanıma geldiklerinde beni ayının baygın (yoksa öldürdüğümü mü düşünüyordum?) bedeninin üstünde oturmuş buluyorlar. Beni av partisinin kahramanı ilan ediyorlar. Kah-ra-man. Sonra sabah olur, gerçek ava başlanırdı. Çok korkardım. Geride kalmaktan, düşmekten, av olmaktan, avlanan bir hayvanın ölümünü görmekten. Ben ölümlerden çok korkarım. Ya siz?

İlk mektubun gelmesinden sonra iki hafta kadar hiçbir şey olmadı. Açıkcası ben de unutmuştum o kötü şakayı. Arada bir hatırladığımda, "Herhalde," diyordum kendi kendime, "eski arkadaşlarımdan birinin aptalca bir şakasıydı." Başka ne olabilirdi ki?..

Ama olaydan tam yirmi gün önce ikinci mektup geldi. Sonra da her gün bir mektup. Her zarftan iki fotoğraf çıkıyordu: Biri siyah-beyaz diğeri renkli, iki tane ölü hayvan fotoğrafı. Genelde kediler ve köpekler. Yalnız bir kere tümüyle ezilmiş bir fare, bir kere de darmadağın olmuş bir kirpi fotoğrafı çıktı. Otoyollarda arabaların altında kalmış, hatta belki öldükten sonra da üstünden birkaç defa araba geçmiş, tanınmayacak hale

gelmiş ölü hayvan fotoğrafları. Her gün iki fotoğraf: biri siyah-beyaz diğeri renkli. Bağırsakları yola yayılmış bir sarman, kafası vücudundan ayrılmış bir köpek, dili ağzından sarkmış ve açık gözlerini dikmiş bakan bir kürk yığını...

Durmadan içiyordum ama yine de uyuyamıyordum. İşyerindeki arkadaşlarıma çeşitli bahanelerle bir şeyler yazdırıyor, sonra eve gelip zarfın üstündeki yazıyla karşılaştırıyordum. Benden nefret ettiğini düşündüğüm kişilerin adreslerinin bir listesini yapmıştım ve mektupların atıldığı semte yakın olanları işaretlemiştim. Ama mektuplar her gün farklı bir semtten atılıyordu. Böyle fotoğrafların bir fotoğrafçıda bastırılamayacağını, dolayısıyla bu işi yapanın kendisinin bastığını düşündüğümden, çevremde fotoğrafçılıkla ilgilenenler için ayrı bir liste oluşturmuştum. Ama bu da beni bir sonuca ulaştırmamıştı. Evet, bir ara polise gitmeyi de düşündüm ama ne diyecektim ki onlara: "Sapığın biri evime ölü hayvan resimleri yolluyor, lütfen yakalayın onu!" İlgi gösterirler miydi sanıyorsunuz? Hayır, eski eşimin bu işe karışmış olabileceğini hiç düşünmedim. Onu hâlâ seviyorum. Onun da beni sevdiğini düşünüyorum. Söyledim ya, benim hatalarım olmasaydı evliliğimiz bitmezdi. Neyse, bu konuda konuşmak istemiyorum.

Birinci haftanın sonunda işyerimden on günlük bir izin aldım. Önce kendime çekidüzen vermeyi, sonra da şehir dışında yaşayan ağabeyimin yanına tatile gitmeyi düşünüyordum. Ama ya bunları yapan ya da yaptıran ağabeyimse?.. Benden pek hoşlandığını söyleyemem. Onunla konuştuysanız, benim hakkımdaki fikirlerini biliyorsunuzdur. O hep kazanan olmuştu, hep çalışmıştı. Oysa ben hep bir "asalak" gibi yaşamıştım. Şu balinaların solungaçlarının çevresinde yaşayan hayvanların adı neydi? Neyse... Ağabeyim beni sevmez. Onun yanına gide-

mezdim. Ama en azından bu izin süresince kendime zaman ayırabileceğimi düşünmüştüm. Hatta ilk birkaç gün gelen zarfları açmadan yırtmaya, korkumdan kaçmaya başladım. Ama bu beni uykusuz gecelerden, kâbuslardan kurtarmıyordu.

Bomboş bir otoyolda, üstü açık bir arabada, çevremdeki nesneleri algılayamayacağım kadar hızlı gidiyorum. İleride yolun ortasında bir köpek duruyor, fark ediyorum. Frene basmam gerektiğini biliyorum, basmıyorum. Köpek bana bakıyor, kaçmıyor. Sonra kemik sesleri, yüzüme sıçrayan kanlar, arabanın kaputuna yapışan iç organlar ve ter içinde uyanırken attığım çığlığa karışan bir uluma...

Oysa ölü köpekler uluyamaz.

Her sabah bunun günlerdir süren, gerçekçi bir kâbus olduğunu öğrenerek uyanmak istedim. Aslında hepimiz bir kâbusun eşiğinde yaşıyoruz biliyor musunuz? O kâbusla bizi birbirimizden ayıran saydam bir duvar var. Duvarın arkasına bakmayı istemiyoruz. Çünkü bizim, istemediğimiz şeyleri yapmama yeteneğimiz var. Gerektiğinde konuşarak, gerektiğinde konuşmayarak, gerektiğinde duyguların gücüne sığınarak yani düşünerek kaçabiliriz o saydam duvardan. Ardındaki kâbusun hayatımızın gerçeği olduğunu hissetsek bile kaçarız. Hissetmek hayvanlara özgüdür, biz düşünürüz. Ama ben artık düşünemiyordum. Kaçamıyordum. Sadece o kâbusun artık benim gerçeğim olduğunu hissediyordum.

Olayın bir hafta öncesinde artık tamamen eve kapanmıştım. Sadece düşünüyordum. Uzun bir süre bu mektupları gönderen kişinin nasıl biri olduğunu bulmaya çalıştım. Kim değil, nasıl biri? Bir insan neden böyle bir şey yapar? Örneğin siz, düşman olduğunuz bir insandan intikam almak isteseniz böyle bir yol seçer miydiniz? Sizi de etkileyeceğini bildiğiniz bir intikam metodunu seçer miydiniz? Yaşadığım kâbus sürecinde yalnız

olmadığımı, mektupları gönderenle beraber olduğumu biliyordum. Bu ölü hayvan fotoğraflarının benim kadar onu da çıldırttığını biliyordum. Hangimizin sinirleri daha sağlamsa o ayakta kalacaktı. Hep "kaybeden" olduğumu söylemiş miydim?

Evet, artık olay gününü anlatmam gerektiğini biliyorum; ama o günü anlayabilmeniz için bütün bunları –sıkıcı da olsa– anlatmak zorundayım. Neden böylesine büyük bir çöküntü yaşadığımı anlamıyor gibisiniz? Peki gelen fotoğraflar, ölü insan fotoğrafları olsa bana hak verir miydiniz?

Olaydan üç gün önce mektupları tümüyle unutmaya karar verdim. Posta kutuma hiç bakmayacaktım. Mektupları yırtmak için bile elime almayacaktım. Kendime çekidüzen vermeliydim. İşe başlamam gerekiyordu, iznim bitmişti. Toparlanmam gerekiyordu, çünkü bitiyordum. Bu kararlarımı uygulamada çok başarılı olduğumu söyleyemem ama yine de kendimi önceki günlerden daha iyi hissediyordum. Sabah erken kalkıyordum; iyi bir kahvaltı, duş, tıraş, sabah gazeteleri. İşe kadar yürüyerek gidip büyük bir şevkle çalışmaya başlıyordum. Bendeki bu değişiklik arkadaşlarımın bile dikkatini çekmişti. Akşam iş çıkışı bir-iki tek atma ya da bir yerlere takılma teklifi gelirse itirazsız kabul ediyor, gecenin bir vakti geldiğim evime girerken posta kutusunun önünden hızla geçiyordum. İyiydim.

Kendimi kandırıyordum. Asla iç seslerimden kaçamayacağımı bilmem gerekirdi. Kendimle ilgili gerçek, benim dışımda bir yerdeydi. Kendime dışarıdan bakabiliyordum. Beni bir başkası yönetiyordu. O başkasından ancak "kendimi doğurarak" kurtulabilirdim. Peki, bütün bu sancıların sonunda doğacak olan şey neydi: Bir insan mı, ölü bir hayvan mı?

O gece de eve dönerken bunları düşünüyordum.

Belki de eve biraz daha geç ulaşmak, posta kutusunun o ağzı açık bekleyen vahşi aslan (yoksa ölü bir aslan mı demeliyim?) görüntüsünden bir süre daha kaçabilmek ya da biraz daha düşünebilmek için yolumu uzatmıştım. İşte onları da orada, bana ait olmayan o yolda gördüm. Kavga ediyorlardı. Oğlan kıza ağza alınmayacak hakaretler savuruyordu. Kız ağlıyordu. Yolumu değiştirip uzaklaşmayı düşündüm ama tam o anda, oğlanın elinin gecenin karanlığını yırtarak havaya kalktığını ve kızın yüzünde bir tokat olarak patladığını gördüm. Sonrasını anlatmamı istiyor musunuz?

Siz hiç ölü bir kedi yavrusu gördünüz mü? Hayır, öyle arabayla yanından geçerken gördüğünüz görüntüden bahsetmiyorum. Elinize fotoğrafını alıp uzun uzun incelemiş olmanız gerekiyor. Tüylerinin nasıl yapış yapış ve solgun göründüğünü, kafasının cansız bedeniyle nasıl uyumsuz bir açıyla yola uzandığını, acı içindeki ağzından fırlayan dilinin, kırık dişleri tarafından nasıl parçalandığını görmeniz gerekiyor. Ve tabii ki gözlerini ya da artık boş olan gözyuvalarını... Affedersiniz, mideniz mi bulandı? O zaman artık benden o geceyi anlatmamı istemeyin. Biraz önce yediği tokatla sendeleyen kızın çığlıkları arasında kendime geldiğimde duyduğum kan kokusunu, oğlanın kaldırımın kenarına vurula vurula parçalanmış beyninden yola akan sıvının görüntüsünü, ölümün rüzgâra karışan fısıltısını anlatmamı istemeyin. Zaten anlatamam...

Neden mi yaptım? Başta da bunu sormuştunuz değil mi? Anlattıklarım size yeterli gelmiyor değil mi? Ölü hayvan fotoğraflarının yalan olduğunu düşünüyorsunuz değil mi? Kimbilir, belki de siz haklısınızdır, belki de her şeyi içimdeki hayvan uydurmuştur. Belki de sadece içimdeki avcının tuzağına yakalandım. Avlandım. Ama artık rahatım. Size vahşice gelebilir ama yapmam gerekeni

yaptım ve rahatladım. Doğurmam gerekiyordu ve doğurdum. En azından içimde saklananın ne olduğunu hepimiz görmüş olduk. En azından birimiz, doğuracak kadar cesur olmalıydık.

Şimdi bir sigara yakabilir miyim?

TURHAN BEY'İN KEHANETİ

Cem çoktan dönmüş olmalıydı.

İşi söz konusu olduğunda öylesine özenli davranır ki, bu gecikme beni meraklandırıyor. Dün akşam yola çıkarken bütün çalışma programımızı yapmıştı: "Ben köye gidip adamdan ayrıntıları öğreneyim. Sen de Lütfü Amca'nın anlattıklarıyla burada duyduklarımızı karşılaştırıp, öyküyü yazmaya başla. Yarın sabah erkenden gelirim. Uçağın kalkış saatine kadar genel hatları belirleriz. Şirkete gidince de son halini verip, akşama malı Tunç Ağabey'in masasına koyarız."

Uçağımızın kalkmasına beş saat var ve Cem'den hâlâ haber yok. Cep telefonu da yanıt vermiyor. Elim kolum bağlı bekliyorum.

Yaklaşık dört yıldır aynı yayın grubunda çalışıyoruz. Ben geçen yıla kadar gazetedeydim. O hep dergi grubunun altın çocuğu oldu. Küçücük bir olaydan bile, ilgi çekici bir haber yaratabilir. Geçen yıl, bir gün gazetede otururken, sık sık yaptığı gibi istihbarat toplamak için yanıma geldi. Uyuşturucu ticaretiyle ilgili bir haberin peşindeydi. İki gün beraber çalıştık. O haftanın dergisinde, yazıyı ikimizin imzasıyla yayımlatmıştı. Benim gibi isimsiz bir gazeteci için, tahmin edemeyeceğiniz bir gururdu bu. Şirketin koridorlarında deliler gibi koşup dergi gru-

bunun bulunduğu kata, teşekkür etmeye gittiğimde, bana hayatımı değiştiren o üç kelimeyi söyledi: "Artık beraber çalışıyoruz." Derginin genel yayın yönetmeni Tunç Bey'e, benim çok yetenekli, kalemi kuvvetli bir genç olduğumu, (Cem benden altı yaş büyüktür) dergi kadrosuna alınmam gerektiğini söylemiş. Cem'i kırmak istemeyen Tunç Bey, bizim şefle konuşup dergiye geçme işimi bir günde halletmişti. O günkü sevincimi size anlatamam. Yıllardır isimsiz bir gazeteci olarak koşturan ben, bir anda dergiler grubunun en acar ismiyle çalışacak olan, Altın Çocuğun Yardımcısı konumuna gelmiştim.

Kasabadan şehir merkezine gitmemiz en az bir saat sürer. Yani üç saat içinde dönmemiş olursa uçağı kaçırabiliriz. Bu düşünce aklıma geldikçe delirecek gibi oluyorum. Aylar öncesinden bu akşam için program yapmıştık. Cem, Esra, Sinem ve ben bu akşamı birlikte, Esra'nın evinde geçirecektik. Acaba onları arasam mı? Ama buna hiç gerek yok. Cem, mutlaka zamanında gelecektir.

Daha önce Doğu'yu hiç görmemiştim. Bu kadar güzel olabileceğini tahmin etmezdim açıkçası. Dışarıda lapa lapa kar yağıyor ve buz gibi bir hava var. Ama kasabanın bu en güzel oteli sıcacık. Şu anda Cem'i düşünmeyi bir kenara bırakmalı ve kasetten Lütfü Amca'nın anlattıklarını dinleyip deşifre yapmalıyım. Aslında gerçek adı Lütfü değil. Kendisi bu ismi kullanmamızı istedi. Olaydaki kişilerin ve yerlerin adını ya saklayacağız ya da değiştireceğiz. Çünkü bundan kırk yıl önce, bu kasabada yaşanan olayın kimi kahramanları hâlâ hayatta, kimilerinin soyadları da zaman içinde meşhur olmuş çocuklarında yaşıyor. Bizim amacımız birilerini gündeme getirmek ya da incitmek değil. Sadece ilginç bir olayın izini sürmek. O yüzden Lütfü Amca bize olayları anlatmadan önce, "kimlik açıklamama" şartını koştuğunda, itirazsız kabul ettik.

Her zaman yanımızda taşıdığımız küçük su ısıtıcısını fişe takıp su ısıtıyorum. Plastik bardakta kahve içmekten nefret etsem de, şu anda başka seçeneğim yok. Kafamı toparlamalı ve Cem gelene kadar, öykünün genel hatlarını çıkarmalıyım.

Her şey, ünlü bir türkücünün İstanbul'daki bir huzurevinde verdiği konseri izlemeye giden muhabir arkadaşın anlattıklarıyla başladı. Konser sonrasında huzurevi sakinlerine düşüncelerini sorup, iki satırlık bir haber yapmaya çalışan arkadaşımız, Lütfü Amca'nın sözlerini duyunca şaşıp kalmış. Bu sevimli ihtiyar, arkadaşımıza, bu konserlerin reklamdan başka bir şey olmadığını; gerçekten halkla iç içe olmak isteyenlerin, tıpkı bir zamanlar kendilerinin yaptığı gibi turneye çıkıp kasaba kasaba, köy köy dolaşmaları gerektiğini söylemiş. Meğer adam bir zamanların ünlü komedyenlerinden biriymiş. Arkadaşımız, bize bu adamın sert çıkışını anlattığında önce hepimiz güldük, unutulmuş olmanın isyanıyla saldırgan davranıyordur diye düşündük. Ama Cem, bu olayda "iyi haber" kokusu almıştı. Ertesi sabah erkenden huzurevine gittiğimizi söylememe gerek var mı?

"Sence eski bir komedyenin yıllar önce yaşadıkları haber değeri taşır mı? Ne olmuş olabilir ki? Bir cinayet mi, kaçakçılık mı, umutsuz bir aşk öyküsü mü? Sanmıyorum. Bir ihtiyarın gençlik anıları sence haber midir?"

Huzurevinin kapısından girerken Cem'e böyle demiştim. O da, cebinden çıkardığı küçük bir kâğıt parçasına bir şeyler karalarken, "Her şeyden önce eski bir sanatçının huzurevinde olması haberdir. Ayrıca ilginç şeyler anlatacağına da eminim," demişti. Şimdi, o günden beri cüzdanımda taşıdığım bu nota bakarken yüzüme bir gülümseme geliyor: "İnsan, haberdir."

Lütfü Bey'le saatlerce konuştuk. Bir kısmı gerçekten ilgi çekici, bir kısmı da herkesin hayatında rastlana-

bilecek türden hikâyelerdi anlattıkları. Ama asıl ilginç hikâye, (Cem'in, "İşte haber!" dediği hikâye) kırk yıl önce bu kasabada yaşanan bir olayda gizliydi.

* * *

Aslında ailem hukuk okumamı istemişti. Oysa benim aklımda sadece tiyatro vardı. Evden kaçıp İstanbul'a geldim. Bir sürü tiyatroya girip çıktım. Dekor taşıdım, yer sildim, gece bekçiliği yaptım. Ama tiyatrocu ağabeylerime, ablalarıma göre sahnenin üstünde yerim yoktu. Taşralı aşağı, taşralı yukarı, yıllarca süründüm. Bilen bilir, sahnenin tozunu bir kere yuttun mu, bir daha o yoldan vazgeçemezsin. Kazandığım üç-beş kuruş savrulup gidiyordu. Arada figürasyona çıktığım oluyordu ama o da bana yetmiyordu. Tam o günlerde karşıma Orhan çıktı. Yıllarca kader birliği yapacağım, can dostum Orhan. Allah rahmet eylesin, dünya iyisi bir adamdı. O da benim gibi taşradan İstanbul'a düşmüş. Onun hayali de türkücü olmaktı. Bir gece şaraba sigarayı meze yapıp kafaları çekerken, anlattığım fıkralara, yaptığım taklitlere bayıldı. İşte yıllarca bütün Türkiye'yi güldüren komedi ikilisi "Yaramazlar" o gece doğdu. Ertesi gün Orhan tiyatroya gelip o gece bir düğün salonunda sahneye çıkacağımızı söyledi. Ne kıyafet var ne de program. Kıyafetleri tiyatrodan ödünç aldık. Akşama kadar da iki türkü, iki fıkra hazırlayıp sahneye çıktık. Çıkış o çıkış, bir daha da inemedik zaten. Neyse lafı fazla uzatmayayım, para tatlı gelince Orhan türkücülüğü bıraktı, ben de tiyatroyu. İki yıl, gitmediğimiz düğün salonu, pavyon kalmadı. Bu arada adımız bayağı duyulur olmuştu. Turhan Bey'in turne teklifi de bu ufak çaplı şöhretten sonra geldi. O yıllarda şöyle isimli bir assolistin altına, işi götürecek bir kadro yapılır; sonra da Anadolu karış karış dolaşılırdı. Turhan

Bey sünnet düğünlerinin, eğlencelerin en gözde sihirbazı, aynı zamanda böyle turnelerin en ünlü organizatörüydü. Aslında bu organizasyonlardaki başarısını karısına borçluydu demeliyim. Çünkü karısı zamanının en iyi seslerinden Semahat Hanım'dı. Klasik şarkıları onun gibi okuyan gelmemiştir bu ülkeye. Kısacası Turhan Bey, karısıyla bir aile şirketi kurmuştu. O kış bizi de aile şirketine ortak ettiler ve düştük Anadolu yollarına.

* * *

Cem, girişi bu kadar uzun tuttuğumu görünce eminim bana kızacaktır. Ama o tatlı ihtiyarın hikâyesini kesip biçmeye nedense gönlüm razı olmuyor. Nasıl olsa Cem buraları dergide olması gereken kısalıkta tekrar yazacaktır. Geldiğinde, ona tekrar iş çıkardığım için köpürecek. Geldiğinde?..

Uçağımızın kalkmasına dört saat kaldı.

* * *

Turne çok keyifli geçiyordu. Biz türkücü çocuktan sonra sahneye çıkıyor ve ortalığı gülmekten kırıp geçiriyorduk. Hele "Ateşli Kaynana" diye bir parodimiz vardı ki, görülmeye değerdi. Ben kaynana oluyordum, Orhan da damat. Sonra Orhan'ın bağlaması eşliğinde başlıyorduk döktürmeye: *"Dırdırından, vırvırından aman el aman / Yatak odasında bile rahat vermez kaynanam..."* Bizden sonra sahneye Turhan Bey geliyordu. Onun sihirbazlık ve medyumluk gösterilerinde asistanlık yapıyorduk. Sonra dansöz Asuman (ne güzel kızdı) ve son olarak da Semahat Hanım.

Bizim asıl zorlu görevimiz Turhan Bey'in medyumluk yaptığı gösterideydi. Burayı ayrıntılarıyla anlatmam

lâzım, iyi dinleyin: Biz sahneden indikten sonra, kemani ince ince bir şeyler çalmaya başlıyor. Işıklar kararıyor. Ben anons ediyorum: "Karşınızdaaaa, geçmişin sesiii, geleceğin habercisiii, dini bütün bir bilge kişi. İnsanları bölecek, oyun kâğıtlarını yok edeceeeekk. Ama hepsinden önemlisi, size geleceği söyleyeceeeekk. İşteeeeeeee, (burada müzik yükseliyor, ben de biraz bekliyorum) Turhannnn Beeeeyy!" Sırtında pelerini, başında parlak kumaştan sarığı, aynı renk kumaştan parlak şalvarı ve keçi sakalıyla Turhan Bey sahnede görününce bir alkış kopuyor. Önce bir-iki kâğıt numarası yapıyor, asistanlığını yapan kızı (tabii ki bu kız, güzeller güzeli Asuman'dı) bazı geceler yok ediyor, bazı geceler ortadan ikiye kesiyor. Seyirciyi iyice şaşırttığını ve avucunun içine aldığını hissettiği anda sahnenin ortasına bağdaş kurup oturuyor. İşte o anda ben mikrofona gelip, en ciddi ses tonumla önemli bir duyuru yapıyorum: "Sayın seyirciler, değerli misafirler! Şimdi Turhan Bey, size gelecekten haberler verecek. Bunun için lütfen sessiz olun ve girişte aldığınız biletlerin arkasına bu günlerde canınızı sıkan, içinizi kararta sorunlarınızı, gelecekle ilgili düşlerinizi, umutlarınızı yazın. Sonra bu biletleri arkadaşımın dolaştırdığı kutuya atın. Biraz sonra olacaklara inanamayacaksınız. Müzik sussun. (Müzik susuyor.) Yazmaya başlayın. (Çoktan yazmaya başlamışlar bile.) Şu andan itibaren, sessizlik. (Çıt yok.)" Asuman, Turhan Bey'in çevresinde kıvrak danslar yapıyor. Turhan Bey kendinden geçmişçesine, gözleri kapalı oturuyor. Orhan elinde metal bir kutu seyircilerin arasında dolaşıp, biletleri topluyor. İşte burada, Orhan'a büyük iş düşüyor. Elindeki kutu, zulalı. Yani kutunun içinde, bir de seyircilerin göremeyeceği gizli bir bölme var. Daha safça ya da büyülenmiş görünen seyircilerin biletlerini çaktırmadan o bölmeye atıveriyor. Sonra elinde dünyanın en büyük hazinesini taşırmışçası-

na özenle sahneye geliyor. Kutuyu sahnenin ortasında oturan Turhan Bey'in başının üstünde tutuyoruz. Orhan kutunun kapağını açıyor, ben bir kibrit çakıp bağırıyorum: "Dertler, sıkıntılar... istekler, umutlar... Kül olup gideceksiniz... Turhan Bey'in emrine gireceksiniz..." Pat, kibrit kutunun içine. Adi kâğıda basılmış biletler anında kül oluyor. Biz de külleri Turhan Bey'in başından aşağı savuruyoruz. Millet alkışlasın mı, sussun mu bilemiyor. Asuman dikkatleri dağıtan dansına devam ederken, biz aceleyle kulise dalıyoruz ve zuladaki biletleri çıkarıp okuyoruz. Aralarından en ilginç olanın üstüne sıra ve sandalye numarasını yazıp, sihirli sopaya koyuyoruz. Haa, bu sihirli sopa ne diyeceksiniz? Sihirbazın sihirli sopası, ucunda içine bir şeylerin konulabileceği şeffaf bir bölme olan, sıradan bir değnek aslında. Bileti küçük bir rulo yapıp bu şeffaf bölmenin içine koyuyoruz. Ben mikrofonun başına giderken, Orhan medyumun önüne bir tas su koyup, sihirli sopasını veriyor. Gerisi Turhan Bey'in hikâyecilik yeteneği. Sopayı suyun içine sokunca, yazılar merceğin altındaymış gibi kocaman oluyor ve rahatça okunuyor. Sonra herkesi hayrete düşüren, olağanüstü gösteri başlıyor: "Dördüncü sırada altıncı sandalyede oturan bey, geçen yıl karısını kaybetmiş. Yeniden evlenmek istiyor ama kasabanın namusuna laf gelmesini de istemiyor. (Buraya kadar safdil seyircinin yazdıklarını okuyor.) Ama bu sıkıntının sonunda bir aydınlık görüyorum. Bir yıla kadar, uzakta yaşayan akrabalarından bu konuyla ilgili hayırlı bir haber alacak. (Eğer havasındaysa kehaneti uzatıyor, süslüyor. İlk kısım doğru olunca, bu uydurma kehanete inanmamak elde değil tabii ki.) Kimi gece sopa birkaç kere kulise gidip geliyor ve birden çok seyircinin hayatı gözler önüne seriliyor."

Bazen, "Yaa baba, adamları bu kadar umutlandırmasan keşke. Dediklerin çıkmayınca yıkılıyordur biçareler,"

diyorum. Sakalını sıvazlayıp o yumuşacık sesiyle yanıt veriyor: "Falcı olacakları önceden görmez, kişiyi olacaklara yönlendirir. O yüzden merak etme, dediklerim çıkacaktır. Ayrıca bu anlattıklarımın uydurma olduğunu kim söyledi?"

* * *

Cem'in sihirli kalemi değdikten sonra, öykünün bambaşka bir kişiliğe bürüneceğini biliyorum. Onunla aramızdaki en önemli fark bu belki de. Ben bir türlü öykünün büyüsünden kendimi kurtaramıyorum, en küçük ayrıntıyı bile atamıyorum. Ama o, en vurucu yerleri bir define avcısı titizliğiyle bulup çıkardıktan sonra, kalan satırları hiç düşünmeden çöpe yollayabiliyor. İşindeki bu katılığını, titizliğini biraz da özel hayatına taşıyabilse keşke. Esra'yla uzun süredir beraberler, birbirlerini çok sevdiklerini biliyorum. Ama en mutlu anlarında bile ilişkileri bir duvara toslayabiliyor. Böylesi bir zamanda, burada olmamızın bir nedeni de ilişkisindeki mutsuzluklardan kaçmak istemesi değil mi? Neler düşünüyorum? Bu akşam evde ve kızların yanında olmak istiyorum. Az önce resepsiyondaki oğlan, köy yolunun kardan kapanmış olabileceğini ama öğleye kalmadan açılacağını söyledi. Muhtarlığın telefonu da yanıt vermiyormuş.

* * *

O kasabadaki gösterimizin diğerlerinden farkı yoktu. Orhan'la ben o gece fırtına gibiydik. *"Köyden indik biz şehire / Şaşırverdik birdenbire / Şalvar nere kısa etek nere / Şen ola Hasso şen ola..."* Turhan Bey'in gösterisinde de her şey yolunda gidiyordu. Her zamanki gibi kuliste biletlerin arkasını okuyup, bana göre en işe yarar olanını

seçtim: "İki gün önce bir kese altınım çalındı. Medyum efendi altınların nerede olduğunu bilse de söylese." Bileti hemen rulo yapıp sihirli sopanın içine koyduk. Sonra bir kenara çekilip sahneyi Turhan Bey'e bıraktık. Önce sihirli sopasını, önündeki suya soktu. Şöyle bir çevirdikten sonra (o arada bilette yazanları okuyordu) yumuşacık ses tonuyla konuşmaya başladı: "İkinci sıranın başında oturan beyin büyük sıkıntısı var. Yıllarca çalışmış ama hiç parası yok. Durun, durun, parası var ama şu anda elinde değil. Bir kese altın görüyorum. Hanesinin bir köşesinde, bir kese altını var. Olamaz, o da ne? Bir hırsız altınları alıp götürüyor. Hem de altınlar hâlâ sıcak, ben diyeyim bir, siz deyin iki gün önce çalınmış." Her gece olduğu gibi, bakalım bu gece neler uyduracak diye bekliyorduk. İşte o anda Turhan Bey beklenmedik bir şey yaptı: "Hırsız burada, bu salonda. Hırsız sizlerin arasında. Görüyorum, kim olduğunu görüyorum." Hepimiz şaşırmıştık. Seyirciler önce şaşırmış, sonra söylenmeye, en sonunda da bağırmaya başlamışlardı. "Söyle kim olduğunu, bizim aramızda hırsız olamaz, madem biliyorsun ne diye susuyorsun, kim ulan hırsız?.." Biletin sahibi olan adam ayağa fırlamış, vahşi bir hayvan gibi bağırıyordu: "Kim çaldı altınlarımı ulan?" Salondakiler birbirlerine girmek üzereyken Turhan Bey bir anda gürledi: "Durun! Oturun! Hırsızın bu kasabadan biri olduğunu görüyorum ama kim olduğunu seçemiyorum. Bana düşünmem için bir gün süre verin. Yarın akşam kim olduğunu açıklayacağım. Başka bir şey söylememi beklemeyin." Sonra sakin bir şekilde oturduğu yerden kalkıp, kulise girdi. Asuman'ın kıvrak dansları ve Semahat Hanım'ın o büyüleyici sesi salondakileri sakinleştirmeye yetmedi. Herkes yanındakiyle konuşuyor, homurdanıyordu. Namuslu kasabalarında, bir komşusunun altınlarını çalacak kadar şerefsizlik yapan bu hırsız kimdi?

* * *

Lütfü Amca'nın öyküsünü tümüyle dinledikten sonra, bu olayın ne kadar ilginç olsa da haber değeri taşımadığını iddia etmiştim. Bir film senaryosu ya da bir öykü konusu olabilirdi; ama dergiye haber olacak bir olay değildi. Cem, inatçı davranmış ve kasabadakilerle konuşmadan, konunun peşini bırakmayalım demişti. Bu soğukta, hem de böyle bir zamanda burada olma nedenimiz bu işte. Lütfü Amca'dan öğrendiğimiz isimlerin çoğu ölmüştü. Parası çalınan adam, gösterinin yapıldığı salonun sahibi, kaldıkları otelin işletmecisi, yıllar önce bu dünyadan ayrılmışlardı. Ama Cem yine de yılmadı ve olayın en önemli kahramanının kasabanın dışındaki bir köyde yaşadığını öğrendi.

Bana kalsa, onunla konuşmamıza gerek yoktu. Ama Cem, bir haberi eline aldı mı, en ince ayrıntısına kadar öğrenmeye çalışır. Sigara üstüne sigara, kahve üstüne kahve içip, İstanbul'a dönemeyecek olmanın korkusunu yaşarken, Cem'in sözlerini hatırlıyorum: "Hırsızla konuşmadan bu iş bitmiş sayılmaz."

* * *

Gösteri bitmişti. Bütün kasaba halkı salonun dışında bizi bekliyordu. Arka kapıdan kaçmaya çalıştık ama nafile. Çevremiz kuşatılmıştı. Herkes Turhan Bey'e saldırıyor, hırsızın kim olduğunu söylemesini istiyordu. Salonun az ilerisindeki otele kendimizi nasıl attığımızı anlatamam. Önce hepimiz Turhan Bey'le Semahat Hanım'ın kaldığı odada toplandık. "Baba, ne yaptın? Hırsızı açıklayamayacaksın, bunlar da bizi linç edecekler. Niye her zamanki gibi, altınlar üç vakte kadar bulunacak gibi bir yalan atıp, tadında bırakmadın?" deyiverdi Orhan.

Hepimiz Turhan Bey'e, bizi bir ateşe attığı için kızgın kızgın bakıyorduk. Ertesi gece hırsızın kim olduğunu açıklayamadığı anda yaşayacaklarımızı düşünmek bile istemiyorduk. Karısı da gergindi. Asuman kendini daha fazla tutamayıp ağlamaya başlayınca Turhan Bey sessizliğini bozup, hepimize sakin olmamızı söyledi: "Burası küçük bir kasaba. Dışarıdan biri gelip, adamın altınlarını çalmış olamaz. Hırsız, mutlaka adamın evinde altın olduğunu biliyordu. Yani, hırsız içinizden biri derken yalan söylemiyordum. İşe bir de iyi yanından bakın. Bir önceki kasabada neredeyse boş salona çalıştık. Bu gece işler iyiydi ama yarın geceki gösteriye müşteri bulup bulamayacağımız şüpheliydi. Bakın, yarın gece salon tıklım tıklım dolu olacak. Siz alacağınız yevmiyeleri düşünün. Haa, bir şey daha söyleyeceğim. Arada bir benim medyumluk yeteneklerime de güvenin."

Uzun süre uyuyamadım. Orhan'la aynı odada kalıyorduk. Onun da yatağında dönüp durduğunu hissedebiliyordum. Sürekli kendi kendime aynı şeyi soruyordum: "Ya, Turhan Bey yarın gece hırsızın kim olduğunu açıklayamazsa?.."

Bir ara Orhan'ın bir şeyler dediğini duyar gibi oldum.

Dalmışım...

* * *

Cep telefonu hâlâ yanıt vermiyor. Kızları aramayı denedim, onlara da ulaşamıyorum. Uçağımızın kalkmasına iki saat kaldı. Resepsiyondaki çocuk, ekiplerin kapanan yolu açmak üzere olduklarını söyledi; ama artık ona da inanamıyorum. Böylesi bir günde, evimden, sevgilimden, alışmış olduğum her şeyden uzakta, bir otel odasında olmak sinirlerimi bozuyor.

Cem, yazılarımda "ileriye dönük" sözünü kullandığımda hemen uyarır: "İleriye dönük olmamalı, ileriye yönelik olmalı. 'İleriye yönelik' ve 'geriye dönük' arasında ciddi bir fark var bence. İlerisi önümüzde olduğu için, oraya dönmeyiz, yöneliriz. Dönülecek yer, geridedir. Daha önceden yaşadığın, bildiğin, tanıdığın bir yere dönebilirsin ancak."

Şimdi ben de daha önce yaşadığım, bildiğim, tanıdığım yere gitmek, geriye dönmek istiyorum.

* * *

Ertesi gün odalarımızdan hiç çıkmadık. İki katlı küçük otel, belki de o güne kadar görmediği sayıda ziyaretçi ağırlamıştı gün boyunca. Herkes Turhan Bey'le görüşmek istiyordu. Bir ara Orhan ve ben de gidip görüşelim dedik ama sonra vazgeçtik. Yoktan yere başımıza iş açtığını düşünüyorduk.

Sahne tozunu yuttuğum günden bu yana, birçok yerde, gazinoda, halk konserinde programa çıktım. Ama o güzel kasabanın, o küçük salonundaki "hırsızın açıklanacağı gece gösterisi" gibi bir gösteriyi bir daha yaşamadım. Hani iğne atsanız yere düşmez derler ya, işte öyle bir kalabalık vardı. Her zaman olduğu gibi türkücüyle başlayan program, halkın, "Medyumu isteriz... Sihirbaz gelsin... Turhan Bey gelsin de hırsızı açıklasın..." bağırışları yüzünden, normal seyrinden çıkıvermişti bir anda. Orhan'la ben sahneye çıktığımızda bu azgın kalabalığı hiçbir fıkranın, taklidin, parodinin yatıştırmayacağını anlamıştım. Zaten salonun dört bir köşesindeki jandarmalarla, ön sırada oturan jandarma komutanını görünce kanım çekilmişti. Komutanın yanında oturan takım elbiseli adamlar da kaymakam, belediye başkanı filan olmalıydı. Durumun kötüye gittiğini görünce hemen mikro-

fona sarılıp, bütün salonun beklediği anonsu yaptım: "Karşınızdaaaa, geçmişin sesiii, geleceğin habercisiii Turhannnn Beeeeyy!" O korkutucu gürültü bıçakla kesilmişçesine durmuş, salon bir anda sessizliğe bürünmüştü. Turhan Bey sahneye sihirli sopası ve su tasıyla geldi. İnsanın sinirlerini bozacak kadar yavaş hareket ediyordu. Bağdaş kurup sahnenin ortasına oturdu, sopasını su tasına sokup, şöyle bir karıştırdı: "Dostlar, biliyorum hepiniz kasabanızın namusuna kara çalan hırsızın adını öğrenmek istiyorsunuz. (Sözlerinin arasında uzun esler veriyor.) Biliyorum, hepiniz benim yalan söylediğimi, hırsızın bu kasabadan olmadığını duymak istiyorsunuz. (Biriki onaylama mırıltısı.) Ama ben bu gece daha da ileri gideceğim ve sadece hırsızı değil, altınların nerede olduğunu da açıklayacağım. (Başta kulistekiler olmak üzere herkesten şaşkınlık nidaları.) Bunun için, şimdi derin bir sessizlik istiyorum. (Sessizlik.)

* * *

Uçağın kalkmasına bir saatten biraz fazla zamanımız var. Oturup efendi efendi evimde yapabileceğim bir işle, bu kadar uzak bir yerde uğraşıyorum. Neden? Yeteneğine hayran olduğum bir kişinin peşinden sürüklenecek kadar zayıf olduğum için. İlişkisindeki sorunlardan kaçan bir adamın peşinden gidip, kendi ilişkimde sorunlar yaratacak kadar kör olduğum için.

* * *

"Bu şanlı kasaba, öylesine nezih insanlardan kurulu ki, açıkçası aranızdan birinin hırsız olabileceğini düşünmeniz beni şaşırttı. Biliyorum bana kızdınız ama ben de gördüklerimi söylemek zorundayım. (Uzattıkça uzatıyor,

sanki bundan zevk alıyor.) Şimdi hem hırsızı hem de altınların yerini açıklıyorum. (Bütün salon nefesini tutmuş durumda.) O gün Halil Bey evden çıkarken pencereyi açık unutmuştu. (Herkes bir onaylama işareti görme umuduyla altınları çalınan Halil Bey'e dönüyor. Adam sanki söylenenleri duymuyor, dilini yutmuş gibi sahneyi seyrediyor.) Pencerenin açık olduğunu gören bir kasabalı, içeri daldı ve simli kumaştan yapılmış kesenin çekiciliğine dayanamayıp, çalıverdi. (Halil Bey bir anda ayağa fırlayıp "Doğru söylüyor, kesemin simli kumaştan olduğunu biliyor," diye bağırıyor. Orhan'la ben şaşkın şaşkın birbirimize bakıyoruz.) Sonra da çaldığı keseyi yüksek lerde bir yere sakladı. Ama bu hırsız, sandığınız gibi sizlerden biri değil dostlar. Bu hırsız, kasabayı mesken tuttuğu için beni de yanıltan ve 'Hırsız kasabalıdır' dememe yol açan bir karga. Evet, hırsız bir karga. (Şaşkınlık nidaları.) Bilirsiniz, kargalar parlak şeyler çalmaya pek meraklıdır. İşte o gün açık pencereden içeri girip, parlak keseyi gören bu hain karga, Halil Bey'in altınlarını çalıp sonra da saklamış. Şimdi, kaldığımız otelin çatısına çıkacak olursanız, orada bir yerlerde altın kesesini bulacaksınız."

Bu lafı duyan kasabalı bir anda kapıya doğru yöneldi. Ama jandarma komutanının işaretiyle kapıları tutan askerlerin tehditkâr bakışları, herkesin yerine oturmasına neden oldu.

"Böyle medyumluk saçmalıklarına inanmam. Bu gece de buraya bir düzenbazlık olup olmadığını görmeye geldim. Şimdi bu salondan kimse bir yere kıpırdamayacak. Başta da sen medyum efendi. Halil Bey, ben, Ahmet Bey ve Kâmil Efendi otele gidip dediklerini kontrol edeceğiz. Çavuş, gözünü dört aç, kimse bir yere kıpırdamasın."

"Baş üstüne komutanım."

Jandarma komutanıyla yanındakilerin dönmesine ka-

dar geçen sürede neredeyse bir paket sigara içtim. Kulisten Turhan Bey'e bakıyorduk. Sanki hiçbir şey olmamış gibi sahnenin ortasında oturuyordu. Kasabalılar, askerlerin bütün uyarılarına rağmen susmuyorlardı.

Sonunda beklenen ekip geldi. Halil Bey'in yüzünde güller açıyordu. Jandarma komutanı herkesi yerine oturttuktan sonra, Turhan Bey'i göstererek gürledi:

"Sevgili dostlar, demin de dediğim gibi ben böyle saçmalıklara inanmam. Sizler de aklın ve bilimin yolundan ayrılmayın. Ama söyledikleri doğru çıktığı için, bu adamın bir düzenbaz olmadığını kabul etmek zorundayım. Kasabamız adına hepinizin önünde teşekkür ederim. Halil Bey'in altın dolu kesesi, eksiksiz bir şekilde, otelin damında bulunmuştur. Bu durumda bu hırsızlık davası da kapanmıştır."

Islıklar, alkışlar, bağırışlar...

Turhan Bey'in yanımızdan geçip kulise giderken söyledikleri hâlâ kulağımdadır:

"Gün nasıl geceye dönerse, gece de güne döner. Ne demiştim? Arada bir benim medyumluk yeteneklerime de güvenin."

* * *

Lütfü Amca'nın anlattıklarının her kelimesini yazıyorum. Kafamda saçma sapan düşünceler var. Bir ara kalkıp aynaya bakıyorum. Benim burada ne işim var?

* * *

Kasabalı bizi günlerce bırakmadı. Otel dolup taşıyor, herkes Turhan Bey'den bir sıkıntısını gidermesini istiyordu. İşsiz gençler, astımı olan dedeler, çocuğu olmayan kadınlar, tarlası istediğince ürün vermeyen çiftçi-

ler, bazen nakit para bazen de mal karşılığında geleceklerini öğrenmek istiyorlardı. Turhan Bey paraları geri çeviriyor; yiyecekleri, elişlerini, kumaşları kabul ediyordu. Paraları geri çevirip malları aldığını duyan kasabalı, ertesi gün oteli halılar, hasırdan sepetler ve inanmayacaksınız ama, koyun ve mandalarla doldurdu. Turhan Bey herkesin sorununu dinliyor, sonra da suya sabuna dokunmayan bir yanıtla yolluyordu. Ayrıca her akşam gösteri de yapıyorduk. Beşinci günün sonunda halk gösteriyi öylesine ezberlemişti ki, Orhan'la ben sahneye çıkınca, salon hep bir ağızdan bağıra bağıra söylemeye başlıyordu: *"Dırdırından, vırvırından aman el aman / Yatak odasında bile rahat vermez kaynanam..."*

Aradan geçen günlerde biz de kasabalı gibi olmuştuk. Gün boyunca Orhan, ben ve türkücü çocuk otelin karşısındaki kahvede kâğıt oynuyorduk. Semahat Hanım, kasabanın önde gelenlerinin karılarının günlerine gitmeye başlamıştı. Hatta kasabanın yakışıklı gençlerinden biri Asuman'a, mesire yerinde çay içmeye gitmeyi bile teklif etmişti.

Geri dönme vakti geldiğinde bizler de kasabalılar kadar üzgündük. Hediyeler verildi, adresler alındı. Herkes birbirine sarıldı, hatta ağlayanlar oldu.

Arkamızdan su döktüler; su gibi gidip, su gibi dönelim diye.

Ama aramızdan o kasabaya dönen olmadı.

* * *

Şu anda uçak havalanıyor olmalı.

Lütfü Amca'nın son sözlerini de yazdıktan sonra, otelin lokantasına ineceğim ve körkütük sarhoş olana kadar içeceğim.

* * *

Hırsız karga olayının sırrını günler sonra öğrendik.

Aslında kendimizi Turhan Bey'in medyumluğuna inandırmıştık. Ama bir gün hepimizi çevresine topladı ve gerçeği anlattı:

"Yıllarca sihirli sopa numarası sayesinde para kazandım, evimi geçindirdim. Ama bazı geceler sahnenin ortasında otururken, kendi kendime 'Yahu ben ne yapıyorum?' diye sorardım. Hatırlar mısın Lütfü, bana insanları bu kadar umutlandırmamamı söylemiştin birkaç kere. Ben üzülmüyor muyum sanıyordun? Ama ne yapalım, ekmek parası. İşte o gece, biletin üstündeki hırsızlık olayını okuyunca, her zaman söylediklerimden 'daha fazlasını' söylemek istedim. Nedense, hırsızın kasabanın dışından biri olamayacağına inandım. Gerisini biliyorsunuz. Bilmediğiniz o gece yaşananlar. Gece bir ara resepsiyondaki çocuk Ali, telefonum olduğunu, aşağı inmem gerektiğini söyledi. Odadan çıktığımı Semahat bile fark etmemiştir herhalde. Aşağı indiğimde telefonun bahane olduğunu anladım. Ali'yle resepsiyonun arkasındaki odada oturduk. Zaten odaya girer girmez durumu anlamıştım. Hırsız, oydu. Hüngür hüngür ağlayarak, bir cahillik yaptığını, ertesi gece adını kasabalıya verirsem daha tutuklanmadan linç edileceğini, kendisine yardımcı olmamı söyledi. Ben de ona hiçbir şey olmamış gibi davranmasını ve bir ara çaktırmadan çatıya çıkıp, keseyi orada bir yere koymasını söyledim. İşte hepsi bu. Aslında yine de içim rahat değil. İnsanların umutlarını sömürdüm belki de. Ama bir o kadar da umut dağıttım. Ayrıca ne yapalım, ekmek parası..."

İşte böyle çocuklar. Bu olayın bütün kahramanları bir bir göçtü, gitti. Benim de fazla ömrüm kalmadı. Ali genç bir çocuktu, belki o hâlâ yaşıyordur. Bir de Asuman. Acaba, gençliğindeki kadar güzel midir?

* * *

Akşamüstü... Hava kararmaya başladı. Gürül gürül yanan bir sobanın yanında kafayı çekiyorum. Ne Cem'e ulaşabildim ne de kızlara... Sanki ulaşsam ne diyeceğim ki. "Kusura bakmayın kızlar, haber olamayacağına inandığım bir öykünün kahramanını görmeye giden Cem dönmediği için ve ben kendi kararlarını veremeyecek kadar zayıf, bir bahaneye inanacak kadar aptal olduğum için, bu yılbaşında sizi yalnız bırakıyoruz."

İnsanlar yeni bir binyıla sevdiklerinin yanında ve olmaları gereken yerde girerken, ben, ne zaman döneceğini bilmediğim kahramanımın şerefine kadeh kaldırıyorum ve fısıldıyorum:

"Hoş geldin yeni binyıl..."

CEMAL USTA'NIN MEŞHUR TARHANASI

Günümüzden elli yıl önce Bursa'da *Bol Kepçe* namıyla ün salmış Cemal Usta adında, orta yaşını çoktan geride bırakmış bir aşçıbaşı vardı. Mesleğe ustalar ustası Hacı Şahap'ın yanında çırak olarak başlayan Cemal, kısa zamanda hem çalışkanlığı hem zekâsı hem de tadına doyum olmayan yemekleriyle kendini sevdirmeyi başarmış; dişinden tırnağından artırdıklarına karısı Muzaffer Hanım'ın beşibiryerdelerinden, sarı burmalarından gelen parayı katıp Hacı Şahap'ın da *icazetiyle* çarşının içinde kendine bir dükkân açmıştı. Dükkânı açtıktan hemen sonra çarşının en sevilen, hatta kimi zaman işlerinin bolluğundan dolayı gıptayla bakılan esnafı haline gelmişti. Yıllar içinde oğulları Celâl ve Kemal de baba mesleğine gönül vermiş, *Bol Kepçe* Cemal Usta'nın yanında altın bileziklerini takmışlardı. Dükkânın işleri iyi olduğundan kısa sürede borçlarını kapatan Cemal Usta, tutumluluğu ve çalışkanlığı sayesinde iki katlı ahşap bir ev almış; oğullarına olan güveninden dükkâna geç gitmeyi göze alıp sabah kahvesini büyük odanın cumbasında içmeden evden çıkmamayı âdet haline getirmişti. Yıllar süren çalışmanın ardından buna hakkı olduğuna inanıyordu. Ne yalan söylemeli gerçekten de hakkıydı. Çünkü hâlâ dükkânında ilk gün koyduğu kurallara harfiyen uyulmasına

özen gösteriyor; müşteriyi üzecek, damak ya da göz zevkini bozacak bir şey yapılmasına asla izin vermiyordu. Çalışanların hepsi günde en az on kere ellerini, yüzlerini, enselerini, kulak arkalarını defne sabunuyla yıkamaya, ondan sonra da kaliteli cinsinden limon kolonyasıyla ovmaya mecburdu. Dükkân sabah, öğle öncesi ve sonrası ve de akşam, bol arapsabunu katılmış suyla temizleniyordu. Kap kacak, zurnacılığı da meşhur bir Çingene olan Sarı Niyazi tarafından ayda bir kalaylanıyordu. Yemeklere gösterilen özen ise bir başkaydı. Zeytinyağı Gemlik'ten, tereyağı Hasan Efendi'nin mandırasından, sebzeler Orhaneli'den, etler de Karacabey'deki Mehmet Efendi'den geliyordu. Dükkânın bol taneli kelle-paça çorbası, ağızda helme helme dağılan kuru fasulyesi ve tabağa konulduğunda tanelerin ayrı ayrı oturup müşteriyi seyrettiği tel şehriyeli pirinç pilavı pek meşhurdu. Hele bir de Cemal Usta'nın dillere destan taskebabı vardı ki, işte onu anlatmaya ömür yetmezdi.

Ne var ki o yılın 20 Şubatı'nın, yani birinci cemrenin havaya düştüğü günün gecesi Cemal Usta'ya bir haller oldu. Muzaffer Hanım'ın parmak ısırtan yemeklerini yiyip binbir zahmet gerektiren kırk kat baklavadan da yarım tepsiyi mideye indirdikten sonra kuzinede kahvesinin fokurdayışını seyrederken aklına ne olduğunu bilemediği bir düşünce takıldı. Bir ses durmadan, "Düşün!" diyor, ama ne düşünmesi gerektiği konusunda hiç ipucu vermiyordu. Ev ahalisi, Cemal Usta'dan izin alıp odalarına çekildikten sonra cumbadan dışarıyı seyrederken, kahve sonrasında içmek hiç de âdeti olmadığı halde sarı tütünden bir cigara daha sardı yılların koca ustası. Ne düşünmesi gerektiğini bulabilmek için, çocukluğundan bugüne hatırlayabildiği bütün önemli olayları gözünün önüne getirdi. Rahmetli anasının, Balkan Savaşı sırasında, bacısıyla kendini bir atın sırtına atılan küfelerde cep-

heden kaçırışını, mektepteki yaramazlıklarını, ilk kez yardım almadan yaptığı pilavı tadan Hacı Şahap'ın, "Sen oldun artık," derkenki o nurlu yüzünü, Muzaffer Hanım'ı istemeye gittikleri günü, Celâl'i, Kemal'i düşündü durdu. İşte bu düşünceler kafasında birbirine kuyruğu değmeden dolaşan tilkiler gibi cirit atarken sabahı sabah etti. Ama kafasındaki ses gitmemişti. "Düşün!"

O gecenin sabahında evden oğullarıyla birlikte çıktı. Bu değişiklik Muzaffer Hanım'ı da korkutmuş, böyle lakırdılar etmek âdeti olmadığı halde ister istemez, "Neyin var Cemal Bey?" demesine neden olmuştu. Yol boyunca Celâl'le Kemal'in dükkânla, alınacaklarla, yapılacaklarla ilgili anlattıkları bir kulağından girip öbüründen çıkmış, "Aferin evlatlarım, siz halledersiniz," diyip geçiştirmişti. Gün içinde Usta'yı görenler onda bir haller olduğunu anlamış, ama bu heybetli adamın yanına yanaşıp da sorgu-sual etmeye çekinmişlerdi. Yalnız, öğle namazından sonra otuz yıllık dostu Aktar Münip Efendi "Ne bu böyle be Cemal Usta, ağzını bıçak açmıyor, derdini söylemeyen derman bulamaz," deme cesaretini göstermiş ama aldığı yanıt, "Düşünüyorum"dan öteye geçmemişti.

Günler günleri kovaladı. Kırlangıç fırtınasının başladığı 7 Nisan gününe ulaşıldığında, Cemal Usta'nın uykusuzluğu ve "düşünce"si devam ediyordu. Artık çevresindeki herkes adamcağıza musallat olan bu illetten haberdardı. Herkes kendince çözümler bulmaya çalışıyor, kimi edilmesi gerekli duaları kulağına fısıldıyor, kimi rehavet vermesi için tezgâh altına zulaladığı afyonu getiriyor, kimi de şifalı otlardan hazırlanma her derde deva karışımlar sunuyordu Usta'ya. Ağlamaktan gözleri şişen Muzaffer Hanım'ın gitmediği hoca, adamadığı adak kalmamıştı. Bu illet geçtiği gün Dardar Dede'ye göbek atmaktan tutun da, Zilli Baba'ya ziyafet sofrası kurmaya kadar yerine getirmesi gereken onlarca adağı vardı.

Ama Cemal Usta bu çabaların hiçbiriyle ilgilenmiyor, düşünüyordu. Uykusuz geçirdiği bunca günden sonra özlediği tek şey rüya görmekti. Sabah olduğunda Muzaffer Hanım'a, "Yahu Hanım, bil bakalım akşam rüyamda ne gördüm?" demeyi ve "Hayırsa beri, şerse geri" lakırdısını duyduktan sonra hararetli hararetli anlatmayı özlemişti. Hayal kurmak, rüya görmenin yerini tutmuyordu. Hayal kurarken her olacağa, kişi kendi karar veriyordu. Oysa rüya görmek öyle miydi ya? Ne zaman ne olacağının belli olmadığı bir bilinmezler âlemi. Cemal Usta rüya görmeyi özlemişti.

Günlerden bir gün, Bursa'nın yerel gazetelerinden birinde, Aleâddin Tevfik imzasıyla yayımlanan bir köşe yazısını okurken birden tüyleri diken diken oldu. Aleâddin Tevfik'in yabancı bir edipten naklettiğine göre elli yıl sonra beşeriyetin uyku ihtiyacı ortadan kalkacak ve uykunun verebileceği bütün faydaları temin eden haplar icat edilecekti. İnsanlar ancak uyumak istediklerinde vücuda yararlı bu haplar alacak ve kısa süreli bir uykuyla rüya âlemine de dalabileceklerdi. "İşte," dedi Cemal Usta, "Yüce Rabbimin beni uykusuz bırakıp düşün dediği şey budur. Benden beklediği budur. Benden istenen rüya hapını bulmamdır."

O gece ve o günü takip eden günlerde çevresi Cemal Usta'yı pek bir mutlu gördü. Gerçi yine uyuyamıyordu ama artık yüzü gülüyor, çevresindekilerle sohbet ediyor ve en çok da okuyordu. Bir günlüğüne İstanbul'a gitmiş ve sahaflardan iki sandık kitap almıştı. Bütün gün dükkândaki köşesinde oturuyor; bir yandan hesap alıp para üstü veriyor, bir yandan da okuyordu. Geceleri de ev ahalisi –artık olayı böyle kabullendiklerinden olsa gerek– mışıl mışıl uyurken, o, tavan arasında tıkır tıkır çalışıyordu.

Tam üzümlerin kızarmaya başladığı 26 Temmuz

günü, Cemal Usta tavan arasına çuvallar, torbalar, bakraçlar, siniler, pırıl pırıl kalaylı tencereler çıkarmaya başladı. Muzaffer Hanım artık adaklarının sayısını unutmuş, hiç değilse o düşünceli hali gidip eski neşeli kocası geldiği için Allah'a şükürler ediyordu. Ama tavan arasına taşınan onca malın neye yarayacağını da merak etmeden duramıyordu. Akşam herkes birbirine, "Allah rahatlık versin," diyip yataklarına çekildikten sonra, Celâl'le Kemal'i tavan arasının ahşap kapısındaki göz budağından içeriyi gözetlemeye yollama kararını vermesi de, bu meraktan kaynaklanıyordu. Ama çocukların bütün gördüğü, babalarının tenekeli bir kömür sobasının üstüne koyduğu koca kazanda un kavurduğu, domates rendelediği, soğanları ince ince kıydığı, patates haşladığı olmuştu. Bir de yaptığı her işten sonra saman kâğıdından bir deftere notlar alıyordu. Otuz üç yıllık kocasının geceleri uyumayıp tavan arasında yemek yapmasına akıl sır erdiremeyen Muzaffer Hanım, ertesi gün kırk bir kere Yâsin okuyup tespih çekti.

Birkaç gün sonra Cemal Usta, kuşluk vaktinde arka bahçeye büyük bezler yayıp üstüne bir şeyler döktü ve kurumaya bıraktı. Muzaffer Hanım, kocası dükkâna gittikten sonra meraktan döktüğü kurdeşenlerini kaşıya kaşıya bezlerin yanına koşup, peksimet gibi kare yapılıp yan yana dizilmiş bulamaçları şöyle bir koklayınca "Aaa, ayol bu bildiğimiz tarhana," deyiverdi.

Cemal Usta hâlâ uyuyamıyordu. Kurduğu hiçbir hayal kısacık bir rüyanın yerini alamazdı. Küçücük bir rüya an'ını yakalayabilmek için günlerdir sürdürdüğü çalışmanın sonuna gelmiş, binbir emekle hazırladığı eserini kurumaya bırakmıştı. Bu yüzden gün boyunca neşe içinde sağa sola şakalar yaptı ve öğle yemeğinde halinin vaktinin yerinde olmadığını bildiği müşterilerinden pilav parası almadı.

Aradan günler geçti, peksimetler kurudu. Kimi düzgün şekilli, kimi eğri büğrü tarhana peksimetler, Cemal Usta tarafından büyük bir özenle toparlandı bezlerin üstünden. Gecenin gelmesini, daha sonra da el etek çekildiğinde yalnız kalmayı dört gözle bekleyen koca Usta, yalnızlığın karanlık kokusu ahşap evi sarınca cumbanın önündeki sedire oturup bir bardak ballı ıhlamurla bir tane tarhana peksimetini iştahla yedi. Aylar süren hummalı çalışmadan sonra rüya ilacını bulduğuna inanan Cemal Usta, sarı tütünden sardığı cigarasını tellendirirken yavaş yavaş tatlı bir yorgunluğun bedenini kapladığını hissetti. Ensesine bir kaşıntı gelmiş, ayakları tonlarca ağırlık taşımışçasına pelteleşmiş, gözkapakları bereketli bir ağacın şeftali dolu dalları gibi aşağı sarkmıştı. "Sonunda," dedi, "Sonunda rüya görebileceğim. Rabbimin verdiği görevi yerine getirmenin gururuyla ak sakallı dedeler, huriler, cennet bahçeleri içinde huzur bulacağım. Allahıma binlerce şükür..." Sonra uykunun sessiz rüzgârı kulağına tatlı nameler okurken kendinden geçti...

Leyleklerin göçe başladığı 27 Ağustos sabahı, yani aylar sonraki o ilk uykunun sabahı, aklı olan âdemoğlu Cemal Usta'nın yanına yanaşmaz, hatta bir fırsatını bulup leyleklerle birlikte Bursa'dan göçerdi. Çünkü sabahın tatlı alasında derin uykusundan uyanan Usta, yine rüya görememişti. İçinde gâvurun dünyayı titreten bombalarının patlamalarına benzer patlamalar oluyordu. "Neyi eksik yaptım Ya Rab?" dedi. "Aylarca çalıştım, bana verdiğin görevi yerine getirdim. Neden küçücük bir rüyayı çok gördün bana, nerede hata yaptım?"

Bu işin sırrına ancak o yazının edibinin ermiş olabileceği düşüncesiyle Aleâddin Tevfik Bey'in evine yollanmaya karar verdiğinde, vakit öğleyi geçmişti. Binbir zahmetle adresi bulup iki katlı ahşap evin tokmağını vurduğundaysa akşamüzeri olmuştu.

On yedi yaşına kadar Şam'da yaşayan Aleâddin Tevfik Bey, on beş yaşında bir taş köprünün üstünden kuru dere yatağına uçmuş, civardaki tabiplerin akıl almaz hataları sonucu kemiklerinde meydana gelen yanlış kaynamalardan ötürü de bir bacağı diğerine göre hem kısa kalmış hem de bükülmez olmuştu. Başarılı bir talebe olan bu genç, kaderin kendine oynadığı oyun yüzünden hayata küsmemiş, mektep hayatında başarılı olmuş; sonrasında da hem matematiğinin iyi olması dolayısıyla küçük şirketlerin muhasebe kayıtlarını tutmaya hem de Arapça, Fransızca ve yeni harflerle Türkçeye olan hâkimiyetinden dolayı, Bursa'nın en çok satan gazetesinde köşe yazarlığına başlamıştı. Çevresinin her zaman önünde saygıyla eğildiği, fikirlerine değer verdiği, her konuda akıl danıştığı ve ekâbirin saygı duyduğu bu zat, bütün takdir edilen özelliklerinin nedeni olarak, hep okumasını gösterirdi. Her konuda tevazu içinde olan Aleâddin Tevfik Bey'in iki katlı evinin tokmağı, tam da karısı Seniha Hanım yemek hazırlığındayken ve o da çocukları Çetin, Engin ve Metin'e o günkü derslerini sorarken çalmıştı.

Bilgi yuvası ahşap evin kapısının Tanrı misafirleri tarafından sıkça çalınması alışıldık bir şey olduğundan, aile efradı hiç şaşkınlık yaşamadı. Cemal Usta içeriye buyur edildi ve hemen kuzinenin üstüne çaydanlık yerleştirildi. Evin hanımı ve çocuklar büyük odayı terk ettikten sonra Cemal Usta binbir özürle başladığı hikâyesinde, uykusuzluğunu, kendisine "Düşün," diyen sesi, gazetede okuduğu yazıyı, günler süren uğraşını, okuduklarını ve tümüyle doğal yollarla uyku sağlayan karışımı nasıl bulduğunu bir bir anlattı Aleâddin Tevfik Bey'e: "Üstadım, okuyup düşündükçe hiçbir ilacın anamızın tarhanasından daha faydalı olamayacağına kanaat getirdim. Çünkü bu ilaç hem besleyici hem rahatlatıcı olmalı, hem de iç huzurunu sağlayıp, kişiyi rüya âlemine taşımalıydı. Ben

de giriştim işe. Unun en güzelini Konya'dan getirttim. Peynir için Mihalıç'taki mandıraları tek tek dolaştım. Yoğurdu ellerimle mayaladım. Haşlanmış nohudu üç kere süzgeçten geçirdim. Faydası bütün tıp âlemince kabul edilen havuçtan, patatesten yeter ölçü kattım. Domatesin, soğanın lezizini ellerimle seçtim. Aktarların en bilgilisi, dostum Münip Efendi'nin özel olarak hazırladığı baharat karışımını kullandım. En son olarak da haşlanmış asma yaprağını ekledim tarhanama. Sonra da rahatça yensin diye peksimet kıvamında bulamaç yapıp kuruttum. Uyku dersen en rahatlatıcısını verdi bana. Ama üstadım, bir parça rüya görmek için hayatını feda etmeye hazır bu kuluna, bunca emeğin karşılığını vermedi Yüce Allah."

Aleâddin Tevfik Bey, bir kendi küçücük vücuduna bir de karşısındaki adamın heybetli vücuduna baktıktan sonra büyük bir keyif içinde, "Üstadım, her şeyden önce naçizane tercümesini yaptığım, senin de okuduğun o yazı bir faraziyeden ibarettir. Bundan elli yıl sonra neler olacağını görmeye –Allah gecinden versin ama– ne senin ne de benim ömrüm yeter. Yine de diyelim ki uyku ihtiyacı ortadan kalktı ve diyelim ki insanların rüya ihtiyaçlarını karşılayacak ilaçlar, karışımlar bulundu. İnanır mısın ki, böyle bir ilaç senin de az önce dediğin gibi rüya âlemi denilen o ulaşılmaz âleme yapılacak yolculuğun taşıyıcısı olabilsin?"

Bütün bir Bursa'nın, fikrini alabilmek için kapısında kuyruk olduğu, herkesin fikirlerine hürmetten önünde ceket iliklediği Çift *Bastonlu* Aleâddin Tevfik Bey'in olaya böylesine umursamaz, basite alır ve hatta alay edercesine yaklaştığını gören Cemal Usta bir anda beyninden vurulmuşa döndü. "Sen ne dersin üstatların üstadı! Gecemi gündüzüme kattım ben bu hayalin uğruna. Mübarek Ramazan boyunca dualarım hep Rabbimin beni

mahcup etmemesi içindi. Uğrunda –her ne kadar dağlar taşlar kadar olmasa da– servetimi harcamaktan korkmayacağım bir hayaldi bu. Bir küçük rüya görebilmek uğruna okumakla, çalışmakla geçirdiğim uykusuz gecelerden sağ gözüme perde gibi inen katarakttan başka hiçbir şey kalmayacak mı yani bana?"

Yıllarını kitapların tozu arasında geçirmiş Aleâddin Tevfik Bey yavaşça yerinden kalkıp kuzinenin yanına gitti. Bir yandan ince belli bardaklara mis gibi karanfil kokan çaydan koyuyor, bir yandan da yaşamın en büyük sırrını paylaşırcasına fısıltılı bir sesle, "Ama sen zaten görevini yerine getirmişsin Cemal Usta," diyordu. "Sen uykusuz geçirdiğin onca gece boyunca en güzel hayalinin peşinden sonuna kadar koşmuşsun. Kaderin sana kim bilir neden oynadığı bu oyun yüzünden hayata küsmemiş, düşünmüşsün. Zaten senden istenildiğine inandığın şey de bu değil miydi? Düşünmek. Okumak. Bir hayalin peşinden korkmadan koşabilmek."

Dumanında huzur saklı çayı Cemal Usta'ya verip köşesine kurulduktan sonra sözüne devam etti: "Rüyaya gelince. Bilir misin ki uyku için yarı ölüm hali derler. Yani ölüm de sonsuz uyku. Kitap der ki; sonsuz uykuda kiminiz cennete kiminiz de cehenneme gideceksiniz. Kim bilir?" Sözünün tam burasında kapının önünden geçen küçük oğlu Metin'e bakıp sonra huzur içinde devam etti: "Yarı ölüm denen uykuda rüya gördüğümüz her an cennet, kâbus gördüğümüz her an da cehennemdir belki. Olamaz mı Cemal Usta?"

Yıllardır yaşam savaşında hiçbir şey tarafından yıkılmayan, bırakın yıkılmayı sarsılmayan Cemal Usta, bir an iki katlı ahşap evin ayağının altından çekildiğini hissetti bu cümleyi duyunca. Demek günlerdir cennetin anahtarının peşindeydi. Demek bu yüzden başarılı olmasına izin verilmemişti. Tabii ya, ne haddineydi bir ölümlünün

öbür dünyanın kapısını aralamak? Hemen Aleâddin, Tevfik Bey'in elini öpmek, kendisine doğru yolu gösteren bu muhtereme saygısını göstermek için ayağa kalktı. Ama o küçücük adam, bir el hareketiyle yerine oturmasını sağladı.

"Ne düşündüğünü biliyorum ustaların ustası. Ama sen zaten o anahtarı almış, boynuna asmışsın bile. İçinden öbür dünya korkusunu atıp bir sırrın, ummanlar büyüklüğünde bir hayalin peşinde koşmuşsun. Şimdi gel at kafandan sıkıntıları da, keyifli keyifli çaylarımızı yudumlayalım. Unutma, cennet, rüyana dokunabildiğin yerdedir."

Cemal Usta evinin yolunu tuttuğunda gün çoktan geceye dönmüştü. Kafasında Aleâddin Tevfik Bey'in sözleri yankılanıyor, içindeki huzur her adımında yavaş yavaş hücrelerine yayılıyordu. Muzaffer Hanım kapıda karşıladı evinin direğini. Celâl'le Kemal de sofrada bekliyorlardı babalarını. Yemek boyunca Cemal Usta içinde büyüyen mutlulukla, mutluluk saçtı yuvasına. Muzaffer Hanım adaklarını, Celâl komşularının dünyalar güzeli kızını, Kemal almak için yanıp tutuştuğu motoru düşündü. Babalarını düşünmelerine gerek yoktu artık, çünkü büyük odanın cumbasında otururken eskisinden de mutlu görünüyordu.

O gece kahvesini ve sarı tütünden cigarasını içtikten sonra, tatlı bir uyku kucağına çağırdı *Bol Kepçe* Cemal Usta'yı. Rüyasında ne gördüğünüyse kimse bilemeyecekti...

BULUŞMA YERİ

Görünmeyen bir gemi
Kendiliğinden gelecek
Gitmesi gerekenleri
Eve götürecek...

Günlerdir cebimde durmaktan yıpranmış olan fotoğrafın arkasındaki bu satırları bir kez daha okuyorum. Karım, kızım ve ben, dört yıl önce çıktığımız tatilde, bir köy kahvesinde ayran içerken oradaki garsona çektirtmiştik bu fotoğrafı. Kızımın dudaklarının üstünde ayranın beyazlığı duruyor hâlâ. Annesiyle babasının arasında olmaktan öylesine mutlu ki. O gün aldığımız çiçekli mayosunu giymiş. Belki de mutluluğunun tek nedeni budur. Ama sonuçta mutlu. Karım, tam garsona, "Elini objektifin önüne koyma sakın!" derken yakalanmış. Yine de yüzünde insana huzur veren bir ifade var. Hafif yanık teniyle öyle güzel, öyle büyüleyici ki... Bana gelince... Çok mutlu olduğumu, hatta o günün gecesinde çakırkeyiflikle sarhoşluk arasındaki sınırda dolandığımı, içkinin verdiği cesaretle, yeni tanıştığımız genç bir çifte ipe sapa gelmez şeyler anlattığımı gayet iyi hatırlıyorum. Ertesi sabah bu gevezeliğimin utancıyla uyanmıştım. İnsanlarla

yüz göz olmayı sevmeyen biri için ne büyük bir hata! Ama fotoğrafın çekildiği anda nasıl olduğumu hatırlamıyorum. Çünkü bu mutluluk fotoğrafında ben yokum. Çünkü karım, bu mutluluk fotoğrafında olmamam gerektiğine karar vermiş. Kızımı da yanına alıp evden ayrılmadan bıraktığı son şey, bu yırtık fotoğraf ve arkasındaki o garip not.

Dokuzuncu evlilik yıldönümümüzü kutlayacaktık o gece. Bir gün öncesinde, yapmak istediği özel bir şey olup olmadığını sorduğumda, "Sen ne istersen onu yapalım," demişti. Evliliğimiz boyunca hep böyle dedi zaten: "Sen ne istersen onu yapalım." Ben her zaman, onun istemediği şeyleri istedim ama farklı davranamazdım ki... Üç yıl önce, muhasebe bürosundaki işimden ayrılmak istediğimi söylediğimde, önce karşı çıkmayı düşünmüş ama çaresiz kabul etmişti. İnsanlar daha az vergi versin diye sayıları küçültmeye, görünmez kılmaya uğraşmaktan bıkmıştım. Bürodaki insanlarla ipe sapa gelmez konularda, aptal aptal konuşmaktan bıkmıştım. "Buradan gelen paranın canı cehenneme!" diyip kapıyı vurdum ve çıktım. İki yıl kadar Şule'nin maaşıyla geçindik. Ben evde oturup kızıma bakıyordum. Eve tek katkım, bütçemizi Ceren'in anaokulu masrafından kurtarmak olmuştu.

Ceren'i çok özledim. Karım, kızımla birlikte evi terk edeli bir ay oluyor. Koca bir ay. Polis soruşturmalarıyla, araştırmalarla, umut veren haberlerle, korku dolu beklemelere neden olan telefonlarla geçen koca bir ay. Gerçi polis araştırmalarının yoğunluğu, kısa bir süre sonra yerini "terk edilmiş bir kocayı teselli çabaları"na bıraktı. Onlara kalırsa bu sık yaşanan bir olaydı: Kocasından sıkılan ve boşanmanın zor olacağına inanan kadın, gelebilecek baskılardan korktuğu için kendi ailesine de haber vermeden, evi terk eder. Gittiği yer bellidir. İstediği hayatı sunacağına inandığı âşığının yanı. Kimi zaman

bir-iki ay, kimi zaman da yıllar sonra gerçek ortaya çıkar. Ama ben böyle olmadığını biliyordum. Böyle olamazdı. Şule benden sıkılmış olabilirdi, hatta her ne kadar kabul etmek istemesem de bir sevgilisi bile olabilirdi. Ama ne olursa olsun, böyle davranmazdı. Zaten Şule'nin böyle davranmayacağına inanmasam, o büyük buluşmanın gerçekleşeceği sahil kasabasına doğru yolculuğa çıkma cesaretini bulamazdım.

İtiraf etmeliyim ki, bu yolculuğa çıkma kararını vermemde, cesaretim kadar Adnan'ın baskısı da etkili oldu. Karımın evi terk ediş nedenini öğrendikten sonra ne yapacağımı bilmez bir halde uzun uzun yürümüş, sonunda Adnan'a gitmeye karar vermiştim. Sabaha kadar konuşmuştuk. Şule'den, işlerimden, benden, dostluğumuzdan, üniversite yıllarımızdan... Adnan... Üniversiteden beri yanımda olan tek arkadaşım. O yıllarda üniversitenin edebiyat dergisinin editörlüğünü yapıyordu. Şiir üstüne konuştuğumuz bir gün, "Eğer şiirlerin varsa ver de dergide basalım," demişti. Şiirlerim vardı; ama yazdıklarımın okunmasından, hatta birilerinin yazdığımı bilmesinden duyduğum utançla "Hayır," demiştim. Şiirlerim üniversitenin edebiyat dergisinde ya da başka bir yerde asla yayımlanmadı. Zaten Şule hariç kimsenin okumasına izin vermedim... Adnan ve ben... Geceyle gündüz kadar farklı iki insan olmamıza karşın ortak paydalar bulabiliyor, birlikte iyi zaman geçiriyorduk. O her zaman neşeliydi, hâlâ da öyledir. En basit konuları bile ballandıra ballandıra anlatmasıyla, girdiği her ortamın en sevilen insanı olmayı başarır. Oysa ben istemeden de olsa girmek zorunda kaldığım ortamlarda, bırakın Adnan gibi gürültücü olmayı, "yok" olmayı tercih etmişimdir her zaman.

Saklanmak çocukken de en sevdiğim şeydi. Komşumuzun kızı Akîle Abla beni çok sever, okumamı için o

kocaman kütüphanesinden kitaplar seçtikten sonra, "Bitirince ne anladığını soracağım, sakın geciktirme haa!" diyip saçlarımı okşardı. Koşarak eve gider, oturma odasındaki somyanın altına saklanıp okumaya başlardım. Saçlarımda Akile Abla'nın o yumuşacık ellerini düşleye düşleye kitabın başkahramanı oluverirdim. Somyanın altındaki karanlıkta beni kimse yenemezdi. Kalabalığın içine girip, yaşamda büyük bir yer kaplamaya başladığınızda davranışlarınız sizin kontrolünüzden çıkar. Neyi, niye yaptığınızı anlamamaya başlarsınız. Buyruğunuzu reddeden her davranışınız, sonu belli olmayan bir uçuruma düşmenize neden olabilir. Yersiz bir kahkaha, dikkat çekici bir nida, gereksiz bir el hareketi bir süre sonra sizin yaptığınız şeyler olmaktan çıkıp, size hükmeden şeyler haline gelebilir. Bu nedenle kimsenin dikkatini çekmeden yaşamaya çalıştım hep. Sokakta yürürken olabildiğince duvar dibinden gittim. Yeryüzünde kapladığınız yeri ne kadar küçültürseniz, o kadar az dikkat çekersiniz.

Ama şimdi tek istediğim şu otobüsün bir an önce hareket etmesi ve bizi o sahil kasabasına götürmesi. Bunun için gerekirse ayağa kalkıp, "Hadi artık, gitmiyor muyuz?" diye bağırabilirim bile.

Adnan daha yola çıkmadan muavinden su istedi. Her zaman böyle rahat olmuştur. (O yanımda olmasaydı, ben de bu kadar rahat olamazdım.) Arkadaş olduğumuz günden beri beni rahatlatmaya, kendi düzenim içinde, istediğim gibi bir hayat sürmemi sağlamaya çalıştı zaten. Geçen yıl bir gün aniden çıkıp gelmiş, "Toparlan oğlum, yeni bir işe başlıyoruz," demişti. Ortağı olduğu yayınevinin önerdiği bir işi benim yapabileceğimi söylemiş. Önce biraz çekindim ama Ceren okula başlayacaktı ve Şule'nin maaşıyla geçinemez olmuştuk. Ben de işi kabul ettim: Son bir yıldır klasik eserlerin çocuklar için sadeleştirilmesi işiyle uğraşıyorum. Adnan haklıydı, bu

tam bana göre bir işti. Evden hiç çıkmadan, bütün günü bilgisayarın başında geçirerek, sadece kendimle kalarak yapabileceğim bir iş. Kendimi öylesine kaptırmıştım ki, Adnan'ın verdiği sipariş tarihlerinden önde gidiyor, böylece onun da ortaklarına karşı "Ben demedim miydim?" diye böbürlenmesini sağlıyordum.

Sonunda otobüs hareket etti. Neyle karşılaşacağımı bilmediğim garip bir maceraya doğru yol almaya başladık işte. Şule'nin böyle bir şey yapabileceğine hâlâ inanamıyorum. Salondaki masanın üstünde yırtık fotoğrafı bulup, arkasındaki notu okuduğumda da şimdi hissettiğim şeyi hissetmiştim: korku. Son yıllarda evliliğimiz iyi gitmiyordu; ama yine de Şule evi terk edecek, Ceren'i benden uzaklaştıracak yapıya sahip bir insan değildir. Bir haber çıkacağına dair taşıdığım umut, sadece çektiğim işkencenin süresini uzatıyordu. Polis soruşturmasının hızı kesilip, "biz bir şey bulunca size bildiririz," sözünü işittikten sonra, bir şeyler yapmam gerektiğine karar verdim. Evden çıkmalıydım. Kanımı ve kızımı bulmalıydım. Her ne pahasına olursa olsun... Önce işyerine gittim. Patronu ve arkadaşları, Şule'de son günlerde bir tuhaflık olmadığını söylerken üzüntülerini belirtmek için abartılı cümleler kuruyor, bir yandan da soru dolu gözlerle bana bakıyorlardı. Eminim herkes beni suçluyordu. Ailesiyle konuşamazdım, çünkü onlar beni oldum olası sevmemişlerdir. Sonra bir gün aklıma Aylin'le konuşmak geldi. Aylin'le Şule de bizim gibi üniversiteden arkadaştılar. Hatta bir ara Şule, Adnan'la Aylin'in arasını yapabilmek için sık sık bir araya gelmemizi sağlayan bahaneler yaratıyordu. Ona bütün sırlarını açmış olabileceği düşüncesi, Aylin'in kapısını çalmama neden oldu:

Bana geleceğini biliyordum. Eğer biraz daha geciksey-din, ben sana gelecektim. Ama 'Bekle,' dedim kendi kendime, 'elbet kendine kurduğu dünyanın kabuğunu çatlata-

cak, gerçeği aramaya başlayacaktır'. Keşke böyle olmasaydı, keşke bütün bunlar yaşanmasaydı. Ama kendini o kadar kapatmıştın ki, Şule sana bir türlü ulaşamadı. Sonunda çıkış yolunu başka şeylerde aramaya başladı. Yaklaşık bir yıldır, hafta sonları özel bir grubun toplantılarına katılıyordu. Herhalde bana geldiğini ya da çarşıya çıktığını filan söylüyordu. Hoş, bir şey demesine de gerek yoktu ya... Yalnız kalabildiğin, o küçük dünyanda rahatsız edilmediğin her an senin için o kadar değerliydi ki, bir açıklama yapmasa bile sormazdın zaten. Bu toplantılarda dünya dışındaki yaşamdan, gezegenimizin aslında dış dünyadaki canlıların kurguladığı bir deney bölgesi olduğundan filan söz ediliyormuş. Grubun liderine göre dünya, insan ırkına doğruyu bulup kendilerini geliştirmeleri için verilmiş bir yermiş ama ne yazık ki başarısız olunmuş. Şule bana bunları ilk anlattığında gülüp geçtim ve, "Kızım, sen delirdin mi?" dedim ama günler geçtikçe inancının daha da arttığını gördüm. Bir ara onu, bütün bunların para tuzağı olduğuna inandırmaya çalıştım ama hiç şansım yoktu. Hatta Adnan'la konuşmayı bile düşündüm. Seni neden mi düşünmedim? Dinler miydin ki? Küçüle küçüle hacimsiz bir şekilde yaşamaya başladığın dünyandan çıkar mıydın ki? Neyse, şimdi bütün bunları anlatıyorum; çünkü hem ne kadar çaresiz olduğunu, hem de bir şeyler yapmak istediğini görebiliyorum. Bir iki ay önce, grup en önemli kararını vermiş: Kendini kirleten bu ırkın kirlenmemiş temsilcilerini kurtarmak. Onlara göre insan ırkı, yeni binyılı göremeyecekmiş. Ama dış dünyadaki üstün canlılar gezegenimize bir gemi göndererek, bu ırkın kirlenmemiş temsilcilerini alacak ve başka bir gezegende yeni bir hayat kurmalarını sağlayacaklarmış. Şule yolculuğa çıkmadan bana geldi ve her şeyi ayrıntılarıyla anlattı. Gemi tam dönencelerin değişim tarihinde öğlen on ikide, bir sahil kasabasına inecek ve yedi yaşındaki çocukları alıp götürecekmiş. Daha küçükler

yalnız kalamayacakları, daha büyükler de kirlenmeye başlamış olabilecekleri için, sadece yedi yaşındaki çocuklar. Evet, tıpkı Ceren gibi. Hayır, bana öyle bakma. Bütün bunların mantık dışı olduğunu ben de biliyorum. Gidip bu grubun yöneticileriyle konuşmayı bile düşündüm ama ulaşmak imkânsızdı. Polise de anlatamadım, ne bileyim belki de Şule 'deli' damgası yer diye korktum. Onu bu işten vazgeçirmek için yapmadığım şey kalmadı ama kararlıydı. Bütün bu saçmalıkları sen daha iyi anlarsın belki... Affedersin, amacım sana saldırmak değil ama Şule'nin böyle çılgınca bir maceranın peşinde koşmasını ve Ceren'i de yanında sürüklemesini ister istemez senin davranışlarına bağlıyorum. Bence bu deliliğe son vermek de senin elinde. Al, bu kâğıtta gittikleri sahil kasabasının adı ve buluşmanın tam yeri yazıyor. Hâlâ zamanın var. Kır şu kabuğunu, büyü artık. Git ve karınla kızını getir.

"Sence neden böyle bir şey yaptı?" Adnan'la konuşuyorum ama gözüm yol kenarındaki ağaçlarda. Yerlerinden kıpırdayamıyorlar ama görülmemek gibi bir kaygıları da yok. Büyümelerine engel olan her şeyle savaşacak kadar cesurlar. Oysa ben ne kadar da korkağım...

"Seni kaç yıldır tanıyorum? O kadar oldu mu? Vay be!.. Peki bunca yıldır seni senden çıkarmayı hiç denedim mi? Hayır. Beni bu yüzden sevdiğini biliyorum. Şule'yi de bu yüzden seviyorsun bence. Sen ne yapmak istersen onu yaptığı için. Seçimlerinle başkalarını tutsak ettiğini düşündün mü hiç? Hep dikkat çekmeden yaşamak istedin. Senin için var olmak, yok olmakla eşdeğerdi. Bir de şöyle düşün: Şule de, yok olarak var olmaya karar verdi belki de... Tıpkı senin yıllardır yaptığın gibi."

Adnan'ın sesi annemin sesine dönüşüyor bir anda. Beni somyanın altından çıkarırken, "Yeter artık, delirteceksin beni, girme şuraya diyorum sana!" diye bağıran

annemin sesine. Akîle Abla'nın yumuşak dokunuşu uçup gidiyor saçlarımdan, içimi bir korku kaplıyor.

"Bak şimdi bir masal anlatacağım sana. Bir zamanlar ülkenin birinde hırsızların en ustasıyla kilitçilerin en kurnazı yaşarmış. Hırsız o kadar ustaymış ki, kilitçinin yaptığı bütün kilitleri açıyor, istediği kapıdan geçiyormuş. Kilitçi daha küçük kilitler yapmaya başlamış, fayda etmemiş. Daha daha küçük kilitler yapmış, yine fayda etmemiş. Sonunda kilitçi dayanamamış, hırsızın ayağına gitmiş: 'Nedir sırrın söyle bakalım, nasıl açarsın yaptığım bütün kilitleri?' Hırsız, önce kilitçiyi başköşeye oturtmuş, sonra da sırrını anlatmış: 'Senin derdin sanatınla değil, benimledir. Ne zaman yaptığın bir kilidi açsam, daha küçüğünü, daha karmaşığını yapmaya çalıştın. Ben açtıkça sen küçülttün. Keşke bütün bunları sanatını geliştirmek için yapsaydın, oysa sen sadece beni alt etmeye çalışıyordun. Bana olan düşmanlığınla, sanatını da küçültmeye başladın. Benim başarılarımdan kaçmak için kendi başarılarını küçültüyordun. Küçülttüğün her kilitte benimle olan savaşını ve korkularını büyütüyordun oysa...'"

Bir süre sustum. Otobüsün geride bıraktığı her görüntüde, korkumun biraz daha büyüdüğünü hissediyordum: "Sen de tıpkı Aylin gibi beni suçluyorsun. Bütün bu olanların sorumlusu ben miyim? Evet, belki de haklısın, belki de gerçekten benim için var olmak, yok olmakla eşdeğer. Çünkü kendimden nefret ediyorum."

Adnan koltuğunda hafifçe bana doğru döndü ve gözlerini gözlerime dayayıp fısıldadı: "Yıllardır tanıyorum seni ve yaptıklarına yıllardır karışmadım. Ama sakın beni aptal yerine koymaya kalkma dostum. İkimiz de bal gibi biliyoruz ki, sen kendinden nefret etmiyorsun. Kendini o kadar seviyorsun, o kadar önemsiyorsun ki, gelebilecek bütün tehlikelerden korunmak için hedef küçültüyorsun. Bak sana ilk kez bir tavsiyede bulunacağım: Di-

lediğin kadar koru kendini, ama bunu yaparken seninle bir olmak isteyen hayatlar için tehdit oluşturma."

Mola verdik. Tuvaletteyim. Aynada şaşkın yüzümü seyrediyorum. Sakallarım uzamış. Bitkin görünüyorum. Adnan'ın söyledikleri kulaklarımdan, Ceren'in görüntüsü gözlerimin önünden gitmiyor. Belki de gerçekten bütün bunlar benim suçum. Kendi kendime inşa ettiğim hapishanede hem tutuklu hem gardiyan rolünü oynamaktan zevk alan bir zavallıyım ben. Ama kızımı ve karımı bu delice maceradan kurtarabilmek için gerekirse bir uçurumdan atlayıp kaçacağım bu hapishaneden. Dış dünyadan bir gemi geleceğine falan inanmıyorum. Adnan'ın yanımda olmasını biraz da bu yüzden istedim. Şule'nin tedaviye ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. Sadece Şule'nin mi?..

Yerleştiğimiz pansiyonun sahibesinden gideceğim yerin, kasabanın 20 kilometre dışında olduğunu öğrendim. Yarın saat tam 12.00'de orada olmam gerekiyor. Yalnız gideceğim. Adnan gece deliksiz bir uyku çekmem gerektiğini söyledi. Bir balıkçı meyhanesindeyiz. Havadan sudan konular açmaya çalışıyor. Ben susuyorum. Kafam bambaşka yerlerde. Bir ara dolmakalemlerden bahsettiğini işitiyorum. En basit konularda bile saatlerce konuşabilir Adnan. Ben hep dinlerim. Bir an kendimi tutamıyorum: "Yanlış bilgilerle kendini komik duruma düşürme. İlk dolmakalem 1884'te Waterman tarafından..." Konuşuyorum.

Uyandığımda hava yeni aydınlanıyordu. Gece karmakarışık rüyalar gördüm. Bütün o karanlık görüntülerin arasından bir tek şeyi hatırlıyorum şu anda: Yedi yıl önce Şule'nin, Ceren'i kucağıma ilk verdiği an'ın büyülü görüntüsü.

Adnan, pansiyonda kalacak. Gitmeden elini omzuma koyuyor ve hafifçe sıkıyor: "Hepimizin bir gün kabuğunu kırması gerekiyor. Seninki de bu gün olsun dostum."

Buluşma yerine yarım saat önce geliyorum. Beni buraya getiren minibüsün şoförü, indiğim yerden 2 kilometre kadar içeri yürümemi söyledikten sonra eklemişti: "N'apacaksın orada ağabey? Hiç tarihî eser filan yoktur ha! Bomboş bir tarla, o kadar." Haklıymış, ortadaki asırlık ağacı saymazsak bomboş bir tarladayım şu anda. Etrafta kimseler yok. Boşluk ve sessizlik. Bir sigara yakıp ağacın dibine oturuyorum. Grup üyeleri kalabalıksa ve karımla kızımı almama engel olmaya kalkarlarsa ne yaparım, diye düşünüyorum. Gerekirse kavga ederim. Gerekirse kendimi veririm. Yaşamımı anlamlı kılacak bir şey kalmadıktan sonra, "ben" ne önem taşıyabilir ki?..

O yarım saat geçmek bilmiyor. Saat tam 12.00'de Şule'yi görüyorum. Az önce geldiğim yoldan geliyor. Gözlerim Ceren'i ve grup üyelerini arıyor. Ama Şule'nin dışında kimse yok.

Yüreğim büyüyor, büyüyor, kocaman oluyor.

...

Şule'nin sözleri, canımı acıtıyor. Aslında Aylin'in ve Adnan'ın söylediklerinden farklı şeyler değil. Bu yüzden canımı acıtan belki de bu sözler değil, karımla ilk defa böyle kavga ettiğimizi fark etmiş olmak. Birbirimize yaklaşmıyoruz bile. Yakın dursak fiziksel bir zarar vermekten korkar gibiyiz. Ben de bağırıyorum: "Ceren nerede? Kızıma ne yaptın?"

Şule, beni duymuyor gibi. Sadece geçen yılların hesabını soruyor. Yaptığı suçlamaların sahibini, mola yerindeki tuvaletin aynasına gömdüğümü söylemek istiyorum. "Bak işte çıktım kabuğumdan, sana ve kızıma geldim, yeter artık," demek istiyorum. Ama hep aynı şeyi tekrarlayıp duruyorum: "Kızım nerede?"

Dinlemiyor, sadece bağırıyor...

...

Adnan'la içiyoruz. Kafam bulanık, boğazıma bir dü-

ğüm oturmuş durumda. Belki de onuncu kez Şule'nin sözlerini tekrarlıyorum:

Dayanamıyordum artık. Sana ulaşamamanın yorgunluğu beynimi, bedenimi yerle bir etmişti. Tatile çıkıyorum, diyip bir süreliğine dinlenebilirdim. Ama ne değişecekti ki? Yine hiçbir şeyin farkına varmayacak, kendi dünyanda yaşamaya devam edecektin. İlk tanışmamızda, "Ben aslında iyi biri değilim, sadece iyi olmaya çalışıyorum," dediğinde, ne kadar alçakgönüllü, demiştim. Ama geçen yıllarda anladım ki, sadece kendinin iyi olduğunu düşündüğünden böyle davranıyordun. O iyi çocuğa zarar gelmesini engellemek için saklanıyordun. Ama benim gerektiğinde yanlış yapmaktan korkmayan bir adama ihtiyacım vardı. Evliliğimiz bitiyordu ama inan, en az bunun kadar üzüldüğüm başka bir şey vardı: Sen bitiyordun. İnsanlardan, toplumdan ve benden kaçıyordun. İkimizin de bir süre düşünmeye ihtiyacı var. Belki bu darbe, bu yolculuk biraz olsun düşünmeni sağlamıştır. Bu oyundan sadece Aylin'in haberi vardı. Yine de Ceren'i kullandığım için özür dilerim. Ama seni saklandığın mağaradan çıkarmak için başka şansım yoktu. Yıllardır görünen şeylerden kaçmış bir adam, belki görünmeyen bir gemi sayesinde kabuğundan çıkar diye düşündüm. Ceren ve ben yarın eve dönüyoruz. İstersen sen kal. Bir süre görüşmemek ikimiz için de daha iyi olacak. Hoşça kal...

Şule'nin oyunu gerçek olmuştu bir anlamda. Görünmeyen bir gemi, gitmesi gerekenleri eve götürmek için kendiliğinden gelmişti işte. Tahta masanın üstünde gezinen karıncaya bakıp fısıldıyorum: "Bütün kapılar ardına kadar açıldıktan sonra, açılamayacak kilitler yapmanın ne gereği var?"

Şu anda kafamda bir tek şey var:

Dönmek...

KEŞKE KAHVEYİ ŞEKERSİZ İÇMEYİ BAŞARABİLSEYDİM...

Herkes burada.

İlk olarak annemle babam geldi. Sonra arkadaşlarım... Ama ben sadece onu bekliyorum. Bunca zamandır yaşananları bilenler, gelmesini istemediğimi sanabilirler. Ya da annemi, babamı, dostlarımı bir kenara bırakıp onu düşündüğüm için beni suçlayabilirler. Bana ne... Ben sadece onu bekliyorum...

Onunla bir cuma günü tanıştık. Öyle, yağmurun aşka davetiye çıkardığı, bulutların kendilerini beğendirmek için güneşin önünde geçit yaptıkları ya da çocuk yüzlü bir rüzgârın saçlarımın haritasında dolaştığı, farklı anlamları olan bir cuma günü değildi. Tıpkı bugünkü gibi sıradan bir cuma günü.

Bir arkadaşımın doğum günü partisinde tanıştık. Öyle, insanların farklı yüzlerini hava almaya çıkardığı, olmamış erik tadında ilişkilerin kol gezdiği ya da olması gerektiğinden fazlasının beklendiği özel günlerden biri değildi. Tıpkı bugünkü gibi sıradan bir gün işte.

Aslında o doğum gününe gitmeye hiç niyetim yoktu. Kendimi sürekli yorgun hissettiğim bir dönemimdeydim. Kollarım tonlarca yük taşımışçasına ağrıyor, ayakta biraz fazla kalsam dizlerim titremeye başlıyordu. Anneme sorduğumda, bahar yorgunluğudur, diyip geçiştiri-

yor, arkadaşlarımsa yeni bitmiş bir ilişkinin acısını üstümden atamadığım için böyle olduğumu düşünüyorlardı. Acaba gerçekten de o yüzden mi kendimi her an yorgun hissediyordum? İki yıl süren bir ilişkinin bitmiş olması mıydı beni böylesine mutsuz kılan? Bu ilk ayrılığım değildi ki. Daha önce birçok kez ayrılmış, en sonuncusunda yine böyle uzun süren bir birlikteliği noktalamıştım. Ama o ayrılık bende böyle büyük bir sarsıntı yaratmamıştı. Yoksa insanın yaşı ilerledikçe ayrılıkların acısı daha mı büyük oluyor? Belki de iki yıl boyunca yaşanan güzel anlar yüzünden değil de, ilişkinin son günlerindeki didişmeler, kıskançlıklar, gelgitler yüzünden insan içine çıkmak istemiyor, bir yerlere gitmek zorunda kaldığımda da kalabalığın arasında yok olmaya çalışıyordum. Garip, bugüne kadar bunu hiç düşünmemiştim. Ya da şöyle demeliyim, onunla tanıştıktan sonra bunu hiç düşünmemiştim.

Biraz geç gittiğim için uzun yemek masasının ucuna eklenen bir sandalyeye oturmak zorunda kalmıştım. İnsanlar yemeğin ortasına, içkinin en ateşli an'ına geldiklerinden keyifler yerindeydi. Benim o uzak durmaya çalışan halim kimsenin gözüne batmıyordu. Ama bir kişi vardı ki içeri girdiğim andan itibaren kaçamak bakışlarla beni süzüyor, bakışlarımı yakalamaya çalışıyor, arada bir sanki benim dikkatimi çekmek istercesine yüksek sesle bir şeyler söylüyordu. Bu oyunların beni ne kadar yorduğunu düşündüğüm bir anda da yanıma gelmişti: "Siz bir şey içmiyor musunuz?" Kendimi kötü hissettiğim dönemlerde içki içmeyi sevmem, içkinin içimdeki fırtınaları dışarı çıkaracağından korkarım. O yüzden önümdeki su bardağını gösterip teşekkür etmekle yetinmiştim. Benim bu nazik reddimi anlamış, ısrarcı davranmayıp uzaklaşmıştı. Yanımdan uzaklaşırken orada bir şey unuttuğunun farkında değildi: O güzelim bakışlarını.

İlk kez on altı yaşında âşık oldum. Aynı okuldaydık. Okul çıkışı onu görmek için yolumu değiştiriyor, gördüğümde de varlığından haberim yokmuş gibi davranmaya çalışıyordum. Oysa onun da benden hoşlandığının farkındaydım. Ama bir türlü konuşacak, yakınlaşacak cesareti bulamıyordum. İşte hayatımın birçok önemli kararını verdiğim o yaşta (hukuk okumaya, kedi beslemeye ve hatta sabahları aç karnına iki bardak su içmeye hep o yaşımda karar vermiştim) aşk konusunda da önemli bir düşüncemin altına imza attım: Âşık olmak, aşkı yaşamaktan daha kolay. Bunun çok önemli bir buluş olmadığını, birçok kişinin bu fikirde olduğunu biliyorum. Ama o yaşta bu bana, aşk tarihine düşülmesi gereken bir söz gibi gelmişti. Ayrıca şunu da söyleyebilirim ki, insanlar benimle aynı fikirde olsalar da, kimsenin bu fikrin peşinde benim kadar koştuğunu sanmıyorum.

Bakışları ve elleri. Çocuksu gözleri ve yumuşak bir şarkının ahengine uyan elleri. O geceden aklımda kalanlar bunlar. Onu bir daha görüp göremeyeceğimi bilmiyordum. Açıkçası üstünde de durmuyordum. Bir bakışa, bir dokunuşa âşık olabilirdim. Ama hepimizin çok iyi bildiği gibi, âşık olmak, aşkı yaşamaktan daha kolay. Bir aşkın kokusu üstümden çıkmadan, bir uzun yolculuğun yorgunluğunu atmadan, gittiğim filmlerde öpüşen mutlu çiftleri gördüğümde içimi kaplayan nefret duygusundan kurtulmadan âşık olmaya niyetim yoktu. Bir önceki ilişkimin neden bittiğini merak edenler olabilir? Ne önemi var ki?.. Nereye tatile gideceğimiz konusunda tartışma çıktı ya da karşıdan karşıya geçerken el ele tutuşmadık ya da görüşmesini istemediğim bir arkadaşıyla yemeğe gittiğini öğrendim ya da... Ne önemi var ki? Ama çok merak edenler ya da her ayrılıktan kendi ilişkisine pay çıkarmak isteyenler için söyleyeyim: Bunların hiçbiri olmadı. Sadece ayrılmamız gerektiğine inandık ve bitti.

Mutlaka bu kararın verilmesine neden olan olaylar olmuştur ama ne önemi var ki? Sonuçta bir kez daha aşk yaşanamamıştı.

Tam o dönemde bir boşanma davasıyla uğraşıyordum. Evlilikleri fiili olarak iki-üç yıl kadar önce bitmiş bir karı-kocanın, nafaka konusunda anlaşamamaları yüzünden bir türlü bitmeyen bir boşanma davası. Ben kadının avukatıydım. Eşinden *koparmak* istediklerini son kuruşuna kadar alamadıkça, çıkarabileceğimiz her sorunu çıkarmamızı istiyordu. Hem nasıl olsa *çocuk kozu* da bizim elimizdeydi. Ayrıca eşi zaten fazla ileri gidemezdi, çünkü şirketinin *bütün pisliklerini* biliyorduk. Kadın bürodan içeri her girdiğinde tüylerim diken diken oluyordu. Zavallı adamın yıllardır bu kadından neler çektiğini düşünmekten kendimi alamıyordum. Sonra bir gün, bir uzlaşma sağlama umuduyla karşı tarafın avukatını aradığımda, adama aptalca bir acıma duygusuyla yaklaştığımı anladım. Onların da *kozları* vardı. Zaten bu kadın, *kadınlık görevini* doğru dürüst yerine getiremiyordu. *Analık vasıflarına* sahip olduğu da söylenemezdi... falan filan... Bu konuşma sırasında önümdeki kâğıda bir çiçek, iç içe geçmiş kareler, bir başka çiçek (galiba yuvarlak hatlı bir laleydi) ve merdivenler karaladığımı hatırlıyorum.

Ondan günlerce haber almadım. Açıkçası, arkadaşımı arayıp kim olduğunu, ne iş yaptığını, bir ilişkisi olup olmadığını sormayı düşünmüyor değildim. Ama bütün bunları değil yapmak, düşünmek için bile yanlış zaman olduğuna inanıyordum. Ayrıca arkadaşıma böyle sorular soracak olmam, her zamanki alaylara neden olacaktı: "Zamanı geldi, o da artık masanın diğer tarafında oturmak istiyor"... Masanın diğer tarafı... Neredeyse bütün arkadaşlarım evlenmişti ve neredeyse hepsinin nikâhında, nikâh şahidi bendim. Yani beni masaya oturtmayı başarmışlardı; ama bir türlü *diğer tarafa* geçirememişler-

di. Ne de olsa ben ilişkilerinde başarısız olmasıyla meşhur, neşeli, *bekâr* arkadaştım – yoo, bu sadece o bunalımlı günlere ait bir düşünce değil, şimdi de farklı düşünmüyorum. İlk olarak Şule'yle Derya evlendiler. Nikâh şahitleri olmamı istediklerini söylediklerinde çok sevinmiş, gurur duymuştum. Arkadaşlarımızın arasındaki ilk evlilikti bu. Özlem'le Murat'ın nikâhında nerede olduğumu hatırlamıyorum. Sonra Norma'yla Osman, Nur'la Levent, Ayşe'yle Çağkan... Tabii ki hepsinde de nikâh şahidi bendim. Her seferinde aynı şaka yapılıyordu: "Eee, artık sıra sende, bak biraz daha yaklaştın masaya..."

Şu anda hepsi burada. Bana kızgın olduklarını biliyorum; ama ne yapayım. Olan oldu bir kere...

Sonra bir gün... Bir gün, bir konsere bilet almak için kuyrukta beklerken, onun da arkamda sıraya gireceğini, sıranın başındaki adamın kredi kartı sorunu yüzünden bir saate yakın bekleyeceğimizi, bir anda biletleri yan yana almaya karar vereceğimizi, sonrasında bir yerlere gidip bir kahve içmeyi teklif ettiğinde düşünmeden kabul edeceğimi, gecenin kırmızı şarabın buğusunda noktalanacağını nereden bilebilirdim ki... O gün saatlerce konuşmuştuk. İşlerden başlayan konuşmamız, gecenin ilerleyen dakikalarında aşka ve yalnızlığa demir atmıştı. Ertesi gün bir arkadaşım bana önceki gece ne yaptığımı sorsa "Çok güzel elleri olan biriyleydim," derdim. Ama insanlar bunu merak etmezler değil mi? Ne iş yapıyor, nereye gittiniz, neler söyledi?.. Merak edenler için yanıtlayabilirim: Elleri çok güzeldi.

Konserden sonra sık sık görüşür olmuştuk. Onu göreceğim günler daha heyecanlı oluyor, sabahları erken uyanıyor, mendil satan çocukların gözlerine daha hüzünlü bakıyor, hatta şu boşanma davasındaki kadına bile sinirlenemiyordum. Bütün bu belirtilerin ne anlama geldiğini çok iyi biliyordum: Âşık oluyordum... Buna hazır

olmadığımı, bir önceki aşkın izlerini silemediğimi biliyor, korkuyor ama kendimi bu duygudan alamıyordum. Buluşmalarımızda aşktan, birlikte olmaktan konuşmuyorduk. Belli ki o da hazırlıksız yakalanmaktan korkuyor, her şeyi zamanın akışına bırakmak istiyordu. Bilmediği tek şey, zaman benim içimde dalga dalga akıyordu ve ben dalgalardan nefret ediyordum.

On bir yaşındaydım. Her yıl ailece aynı tatil beldesine gider, aynı pansiyonda kalırdık. Ama o yılın benim için başka bir anlamı vardı. O yıl kendimi büyük hissetmeye, karşı cinsin farklılıklarına dikkat etmeye başlamıştım. Annem sabah güneşini sevmediği için biz babamla deniz kıyısına inerdik. Babam havlularımızın yanına bir sopa diker ve bana sopanın gölgesi "şu kadar" oluncaya kadar denizde oynama izni verirdi. O gün de öyle bir gündü. Ta ki hâlâ rüyalarıma giren o korkunç olayı yaşayana kadar. Boyumu geçmeyen yere kadar açılmış, saatlerce dalgalarla boğuşmuştum. Dalgalarla savaşmak, tam kabardıkları anda altlarına saklanmak en sevdiğim oyunlardandı. Babamın çağrısını duyup kıyıya çıktığımda herkesin bana baktığını fark etmiş ama nedenini anlamamıştım. Amcalar gülüyor, babam elinde bir havlu bana doğru koşuyor, pansiyoncunun oğlu arkadaşlarını dürtüp beni gösteriyordu. Bir de o çiçekli mayolu kız... Onun o delici bakışları... Dalgaların mayomu indirdiğini fark ettiğimde ne yapacağımı bilememiştim. Ellerim vücuduma yapışmış gibiydi, saklanamadım. Babam beni havluyla sarıp sarmalamış, hemen odamıza çıkarmıştı. O günden beri denizden, insanların bakışlarından, çıplak kalmaktan nefret ederim. Ama en çok dalgalardan... Çiçekli mayolu kızın bana öyle bakmasına neden olan dalgalardan...

Bir türlü başlamayan ilişkimiz, arkadaşlarımın bana kızmasına neden oluyordu. Daha iyisini mi bulacaktım,

artık yaşlanmaya başlamıştım, bütün bu ilişkilerin yürümeme nedenini kendimde aramalıydım, yalnızlığı bir alışkanlık haline getirmekten vazgeçmeliydim, kendime gelmeliydim, kendime gelmeliydim... Ama ben zaten kendimde olduğum için kaçıyordum bu aşktan. Onu seviyordum, beni alıp götürmeyi başaracağını biliyordum, yalnızlığımı onunla yaşayabileceğimden emindim ama arkadaşlarımın anlamadıkları bir şey vardı: Bu ilişkiye girerken çırılçıplak olmak, içimdeki bütün dalgalardan kurtulmak istiyordum. Şu anda hepsinin bana ne kadar kızgın olduğunu biliyorum, onları kızdırdığım, üzdüğüm için utanıyorum, ama bir yandan da yüzlerine haykırmak istiyorum: Bir aşkı giymekten daha zormuş, o aşktan soyunmak...

Aslında belki de artık bütün bunları düşünmek için çok geç... Birazdan o kapıdan girecek ve onu son kez göreceğim. Hem de beni görmesini hiç istemediğim şu anda...

Oysa bu sabah farklı düşünüyordum. Havaalanına onu karşılamaya giderken, Brenda O'Leary'nin iç gıcıklayıcı sesine eşlik ediyor, direksiyona vurarak kendi kendime tempo tutuyordum: *Gündüze düşman olmayı çocukken öğretmişler bana / Sadece geceleri açıyorum gözlerimi / Ve bayım gündüz vakti ne kadar kendinden emin dolaşsanız da / Çırılçıplak görüyorum gece karanlığında sizi...*

Karşıma birden o kamyonun çıkacağını nereden bilebilirdim ki?..

Şu anda bir kahve içebilmeyi çok isterdim... Hem de burayı dolduranların bütün uyarılarına ve dalga geçmelerine rağmen. Ne zaman kahve içecek olsam, arkadaşlarım, "Aman biri şeker kavanozunu getirsin, yine kahveden reçel yapacak," diye dalga geçerdi. Annem de her zaman, "Kızım, bu kadar şekerli içme, sonra genç yaşta çatlaklarına, selülitlerine üzülmeye başlayacaksın," diye

serzenişte bulunurdu. Keşke kahveyi şekersiz içmeyi başarabilseydim...

İşte geldi sonunda... Bu kadar üzgün olacağını tahmin etmezdim. Elleri, o güzelim elleri titriyor. Belli ki kapının önündeki dostlara ne olduğunu soramamış bile, o çocuk bakışlı gözlerinde sonsuz bir şaşkınlık var. Babamın omzuna yaslanıyor. Çıkarın onu buradan, bu kadar gördüğüm yeter demek istiyorum ama... Sesim yok ki artık.

"Neden kızım, neden benim kızım?" diyor babam gözyaşları içinde. Kimsenin ağlamasını istemiyorum. Bu gözyaşlarının neden döküldüğünü çok iyi biliyorum: Bir kez daha aşk yaşanamadı.

Beyaz önlüklü adama bakıyorum, örtüyü bir an önce örtmesini istiyorum. İçimdeki dalgalar üstümde ne var ne yoksa götürdü, yine korumasız bıraktı beni, ellerim vücuduma yapışmış, saklanamıyorum. Vücudumda çatlaklar var biliyorum... Onun beni böyle görmesini istemiyorum, utanıyorum.

Örtün artık üstümü, yalnız kalmak istiyorum...

ÖĞLEDEN SONRA, BUDAPEŞTE'DE...

Gün, üstümüzden beklenmedik bir soru gibi geçerken, güneş böylesi bir heyecanı unutmamam için, ellerimin sağında solunda şımarık oyunlar yapıyor. Buralarda kolay kolay rastlayamayacağınız kadar sıcak bir öğleden sonrası. Otelimizden bu güzel pastaneye elli adımda geldik. Dün de öyle olmuştu, yarın da öyle olacak. Bahçedeki, ıhlamur kokan küçük masanın başına kurulduk. Dün de öyle olmuştu, yarın da... Ayşe farklı yerler görmemiz, yeni güzellikler keşfetmemiz için ısrar edip duruyor. Tembel olduğumu düşünmesin diye her seferinde aynı yalanı uyduruyorum: "Ben daha buranın güzelliğini yeterince keşfedemedim."

Üç yıldır üstünde uğraştığım oyunumu burada bitirmek istediğimi söylediğimde, Ayşe hem şaşırmış hem de sevinmişti. Genelde büronun dışında çalışmayı sevmeyen biriyim. Aslında bu konuya bir açıklık getirmem gerekiyor. Yıllardır evimin bir odasını büro olarak kullanıyorum. Bu durumda, evimin dışında çalışmayı sevmeyen biriyim demeliyim. Böylesine evine kapalı bir adamın, yıllar sonra dışarı çıkmak istemesi çok şaşırtmıştı Ayşe'yi. Bence şaşkınlığının tek nedeni dışarı çıkmak istemem değil, çalışmak için burayı tercih etmemdi. Buda'da dalından savrulan bir kestane çiçeğinin, rüzgârın hoyrat me-

lodisiyle Tuna boyunca sürüklenip, Peşte'de bir aşkın ayakları dibine düştüğü, yaşayan tarih Budapeşte'yi... Ayşe'yle altı yıldır birlikteyiz. Bir gün, bir dostum telefon edip, genç bir master öğrencisinin, tez konusuyla ilgili olarak benimle görüşmek istediğini söyledi. Aslında bu tip görüşmeler beni her zaman rahatsız etmiştir. "Neden yazıyorsunuz, ne kadar zamandır yazıyorsunuz, konularınızı seçerken nelere dikkat ediyorsunuz, şu eserinizdeki kahramanınız aslında siz misiniz?.." Bütün bu sorulara kuru, keyifsiz yanıtlar verip geçiştiririm. Arkadaşıma da genç, hevesli bir öğrenciyi bu sinirli tavrımla incitmek istemediğimi söyledim; ama pişman olmayacağını, pırıl pırıl bir beyinle tanışacağını öne sürerek beni kandırdı. Haklıymış. Ayşe o güne kadar benimle tanışmaya gelen okurlardan, röportaj yapmaya gelen gazetecilerden, dergi editörlerinden çok farklıydı. Şimdi bana bu farkları soracak olsanız, anlatamam. Bunu anlamanız için Ayşe'yi tanımanız gerekiyor. Belki bir gün tanışırsınız, kim bilir? Bu sözümü bir kenara yazmanızda yarar var. Çünkü inanıyorum ki, benim sekreterliğimi yapmayı bırakıp, kendi yolunda yürümeye başladığında gerçekten iyi bir yazar olacak. Günün birinde de, büyük bir yazar. Bu yüzden, sürekli olarak, "Bırak beni, artık kendin için çalışmaya başla," diyorum ama dinletemiyorum. Hep aynı yanıtı veriyor: "Hazır değilim."

Önceleri yazdıklarını okumazdı bana. Sonra yavaş yavaş, öykülerinin bazı bölümlerini okumaya başladı. İki yıl önce bir gece, kendiliğinden, "Size bir şey okumak istiyorum," dedi. "*Hepimiz Aynı Yere Bakıyorduk*" gerçekten de o güne kadar duyduğum en güzel öykülerden biriydi. Dilerim bir gün sizler de bu öyküyü okuma şansına erişirsiniz. O geceden sonra birçok öyküsünü okudu bana. Kimileri aceleye gelmişti, kimilerinde kendini tekrar ediyordu, kimilerinde dil hataları vardı, kimile-

rinde de tıkanıp kalan bir konu... Ama birçoğu, usta bir kalemin müjdecisiydi. Özellikle son altı aydır okudukları, çoğu zaman şaşırtıyor, içimin kıskançlıkla dolmasına neden oluyor. Yoo, buna sakın şaşırmayın. Yazarlar kıskançtır.

Garson yiyecek bir şeyler isteyip istemediğimizi soruyor. Sipariş verme işini her zaman olduğu gibi Ayşe'ye bırakıyorum. Aslında bırakıyorum demek yanlış olur, insanlarla konuşmayı sevmediğimi bildiği için, ben yokmuşum gibi kendiliğinden siparişlerimizi veriyor. Kendisine pasta ve çay istiyor, bana da her zamanki gibi sadece kahve.

Tanıştığımız gün dört saat kadar konuştuk. Sadece minik röportaj teybinin kasetlerini değiştirmesi gerektiğinde susuyorduk. Yazıdan, yaşamdan, yazar olma durumundan, öğrenci olmanın zorluklarından, eğitim sisteminden, Ayşe'den ve benden konuştuk. Gitmesi gerektiğini söylediğinde ne kadar üzüldüysem, iki gün sonra beni ziyaret etmek istediğini söylediğinde de o kadar sevinmiştim. Böyle şeylerden nefret etsem de, tanışmamızdan iki gün sonra Ayşe'ye benimle çalışmasını önerdim. Bu öneriyi nasıl bir dürtüyle yaptığımı soracak olsanız, bugün bile yanıtlayamam. Güzelliğinden etkilendiğimi düşünebilirsiniz. Benden en az yirmi yaş küçük bir kızın gençliğiyle başımı döndürdüğünü de düşünebilirsiniz. Ya da o deli dolu konuşması, bitmez tükenmez enerjisi beni kendine çekmiştir. Bilemiyorum. Tek bildiğim, altı yıldır okuldan arta kalan zamanlarında Ayşe'nin benimle çalıştığı ve bundan büyük bir mutluluk duyduğum.

Son yıllarda verdiğim eserlere bakacak olursanız, bunun verimli bir beraberlik olduğunu siz de kabul edersiniz. Hayatımın hiçbir döneminde bu kadar üretken olmamıştım. Romanlarım geniş kitlelere ulaşmaya başladıktan sonra, yazı serüvenimin başlangıcı olan öykücülü-

ğüm bana küsmüş, kalemim yürümez olmuştu. Bu sorunumu da Ayşe aracılığıyla tanıştığım genç bir öykücü sayesinde aştım. Genç yazar, uzun yıllardır amatör olarak çıkardıkları bir dergileri olduğunu, bu dergide benim de öykülerimi görmekten büyük keyif alacaklarını söylediğinde şaşırmıştım açıkçası. Yıllardır sağda solda küçümsediğim, bir avuç gencin yetersiz heyecanı olarak gördüğüm yayınlardan birinde yer almamı büyük bir içtenlikle öneriyordu. Hem de istersem takma bir isim kullanabileceğimi, amaçlarının herhangi bir ismin şöhretinden yararlanmak değil, kendi adını yaratacak metinler yayımlamak olduğunu söylüyordu. Bu içten öneri, öykücülüğümü yeniden keşfetmemi sağladı. Takma bir isimle yazmak da ayrı bir heyecan ve rahatlık veriyor. Ayrıca öykü ve roman dışında bir şeyler yazmayı da kafama Ayşe soktu. "Bu harika bir konu, neden bir tiyatro oyunu olmasın?" İşte, *Sahne Tasarımı* böyle doğdu. On gündür Budapeşte'de son şeklini vermeye çalıştığım ilk tiyatro oyunum *Sahne Tasarımı*.

Başka hiçbir yerde tadamayacağımı düşündüğüm olağanüstü güzellikteki kahvemi yudumlarken, zamanında Thomas Mann'ın da burada oturup, bu kahveden içip içmediğini düşünüyorum ister istemez. Dalıp gittiğim düşüncelerden, Ayşe'nin yumuşacık sesiyle sıyrılıyorum. "Dünkü tembelliğimizi gidermek için bu gece daha fazla çalışmalıyız. İkinci perdenin girişini bitirsek iyi olacak." Bazen, oyunu benden çok sahipleniyormuş gibi geliyor. Beni durmadan çalışmaya yöneltmesine kızıyorum; ama bunu o kadar sakin, huzurlu bir şekilde yapıyor ki bir şey diyemiyorum. Gündüz çalışmayı sevmem. Hep gecenin sessizliğini yeğlerim. Burada da öyle yapıyoruz. Gündüz uzun uzun konuşuyoruz. Bütün bir öğleden sonra bu güzel pastanede oturup çevrenin büyüleyici hareketliliğini, ıhlamur çiçeği ve kahve kokusuna karıştı-

rıyoruz. Akşam yemeğinden sonra odamıza kapanıp, sabahın ilk ışıklarına kadar çalışıyoruz.

Altı yıllık bu birliktelik kimilerinin aklına bazı soruları getirebilir. Hayır, Ayşe'yle aramda bir şey yok. Birçoklarına inandırıcı gelmeyecek bir durum bu, biliyorum. Ama yok işte... Ona hayranlığım sadece işle, yazıyla, konuştuklarımızla sınırlı değil, kabul ediyorum. Ayrıca bu kadar yıl yanımdan ayrılmamasının tek nedeninin, bir yazarla aynı havayı soluma tutkusu olmayacağını da biliyorum. Sesindeki ani heyecanlar, nefesindeki beklenmedik sıcaklık, kimi zaman kokusunun baş döndüren bir hızla içime dolması, şaşırtıcı bir temas, yüreğimin ortasındaki adaya serseri dalgaların vurmasına neden oluyor. Ama ben, onun bana göstermediği bu sırları değil, gösterdiği gerçekleri seviyorum.

"Neden hep yazma serüveni üstüne yazıyorsunuz?" İlk buluşmamızda, biraz kitaplardan söz ettikten sonra bu soruyu sormuştu. Ben aslında doğrudan "Neden yazıyorsunuz?" diye sormasını beklemiştim. Böyle sorarak, yazdıklarıma hâkim olduğunu kanıtlamak istiyordu belki, ama sesinde öyle bir masumiyet vardı ki, onu "sorgucu" rolünden zevk alan gazetecilerle aynı kefeye koyamamıştım. O güne kadar sık sık düşündüğüm ama hiçbir zaman kelimelere dökmediğim yanıtımı, altı yıldır her fırsat bulduğumuzda tartışırız: "Yaşam kurgulanmalıdır."

Tuna'nın sessiz bir kararlılıkla ikiye böldüğü bu kent yıllarca düşlerime girmiştir. Çingenelerin kanları kaynatan müzikleri, yüzünü gösterdiğinde ilikleri ısıtan kuzey güneşi, binbir çeşit şarabın buruk tadına eşlik eden kahkahaları, ninni söylemeyi seven ıhlamur çiçekleri ve geçmiş yüzyılların kokusunu fincanıma taşıyan o güzelim kahvesiyle, Budapeşte. Ama şu anda Ayşe'den yayılan sabun kokusu, her şeyden daha çok ilgilendiriyor beni. Çocukluğum geliyor aklıma... Bayramın ilk gününde an-

nem, beni sabah erkenden kaldırır, hamama sokup, derim yüzülünceye kadar yıkardı. Elimden gelen huysuzluğu yapar, hatta keselenmekten açılan gözeneklerime sıcak su dökülünce bağıra bağıra ağlamaya başlardım. Ama bütün huysuzluğuma rağmen, kurulanıp, saçlarım limonlu suyla taranınca, bir de "adam pantolonuyla adam gömleğimi" üstüme geçirince dünyalar benim olurdu. Bütün bayram yüzümden silemediğim gülümsememe işte bu güzelim sabun kokusu eşlik ederdi. Annem kitapları elden ele dolaşan bir yazar olduğumu göremedi. Ama ne kadar huysuz bir adam olacağımı daha o günlerden görmüştü herhalde. Ne yapayım, böyle olmayı ben istemedim...

"...kaçmaktan yorulmuştur değil mi?" Dalmışım, Ayşe'nin ne dediğini duymadım. Ama üzülmemesi için duymuş gibi yapıyorum ve onaylarcasına başımı sallıyorum. Uzaklarda bir yere baktığından öylesine eminim ki, onu dinlemediğimi biliyor çünkü. Oyundan söz etmeye başlıyor. Dün akşamki çalışmamız oldukça gergin geçti. Bir cümle üstünde saatlerce düşündüm, bir türlü içime sinmedi. Gece boyunca büyük bir sabırla 'doğru cümle'nin gelmesini bekledik. Ayşe, bugün o bölümü atlayıp bir sonraki bölümden devam etmemizi öneriyor. Ah küçüğüm, her şey güzel ama bir de şu yazılarımın peşinde bir gölge gibi dolaşma huyun olmasa. Birden bu fikir hoşuma gidiyor. Genç editörümüz, derginin önümüzdeki sayısı için "Göz" konusunda bir şeyler yazmamı istemişti. Her zamanki soğukkanlı, kendinden emin tavrından uzakta, uzun suskunluklarla, çaresizlik öksürükleriyle dolu bir istekti bu. Bugüne kadar bütün konuşmalarımız soğuk bir havada geçtiği halde ilk kez o gün, çaresizliğine üzülmüş ve onu şaşırtacak kadar sıcak bir ses tonuyla "Memnuniyetle," demiştim. İşte şimdi, yazacağım öykü-

yü buldum: *"Gölgesini Cebinde Taşıyan Adam"*. Gölgesi tarafından izlenen, gözlenen, giderek gölgesinin gözleriyle yürüyen bir adamın öyküsü. Ayşe'ye bunu not etmesini söylemeyi düşünüyorum ama son anda vazgeçiyorum. Belki de başka bir şey yazarım. Belki de Budapeşte giriverir öyküme. Belki de ıhlamur çiçekleri, kahveler, düşünceler ve yerini yurdunu bilmeyen bir sevdanın arasında oyununu bitirmeye çalışan bir yazarın öyküsü dökülür son anda kalemimden.

Garson başka bir isteğimizin olup olmadığını soruyor. Ayşe, son siparişlerimizi veriyor. Kendisine, içine limon dilimleri atılmış büyük bir bardak soğuk su, bana da kahve ve konyak. Dün de böyle olmuştu, yarın da böyle olacak. Her zaman olduğu gibi, oyunu ve yazıyı bir kenara bırakıyoruz. Ayşe'nin, çalışmaya başlamadan önce havadan sudan konuşarak rahatlamamız gerektiği yolunda bir iddiası var. Gün boyunca huysuzluklarımla onu yeteri kadar üzdüğümü bildiğim için, bu iddiasını ses çıkarmadan kabulleniyorum. Bugün o kadar yorgunum ki, konuşacak halim yok. Dinleyici olmak, bir sürahiden bardağa boşaltılan su kadar duru o sesi dinlemek daha keyifli: "Geçenlerde gazetede okudum. (*Yalan söylüyor, yazmayı düşündüğü yeni öykünün konusundan söz edecek.*) Varlık Vergisi döneminde Alen isimli bir Ermeni, yağ tüccarı diye sürgüne yollanmış. (*Böyle konulara her zaman ilgi duymuştur.*) Çocukları Herman ve Saten yıllarca bunun büyük bir yanlışlık olduğunu yetkililere anlatmaya çalışmış. (*Öyküsünü Saten'in ağzından yazacağına eminim.*) Çünkü Alen Bey, yağ tüccarı filan değil, düpedüz yağcıymış. (*Bununla ilgili bilgileri geri dönüşlerle verecek.*) Bütün gün yağdanlığı ve fırçasıyla dükkân dükkân dolaşır, kepenkleri, menteşeleri, sürme yuvalarını yağlarmış. (*Bütün bunları bir anlatanın gözüyle yazması daha iyi olur. Acaba uyarsam mı?*) Ama ne yazık ki yetki-

liler bu hatayı düzeltene kadar adamcağız, sürgündeki koşullar ve daha da kötüsü üzüntüden ölmüş. (*Her zamanki gibi sonunu nasıl bağlayacağını bilemiyor...*)" Büyük bir ilgi ve şaşkınlık ifadesi takınmaya çalışıyorum ama ağzımdan dökülen sözcüklere hâkim olamıyorum: "Güzel bir öykü." Sesinde bakkaldan gofret çalarken yakalanmış bir çocuğun utancıyla "Ama bu bir öykü değil ki, gerçek," diyor. "Öykülerin gerçek olmadığını kim söyledi?"

Az ileriden bir keman, bir akordeon ve bir kontrbasın hüzünlü melodisi duyuluyor. Bir Çingene ağıtı olsa gerek. Sırrı asırlarda saklı notalar, tatlı bir rüzgârla kulağımıza taşınıyor. Müziği, rüzgârı, çiçeklerin güzelim kokularını, konyağımın son yudumuyla yakalayıp, hepsini bedenime hapsediyorum.

"Hadi, kalkalım artık," diyor Ayşe.

"Neden?" diyorum. "Daha erken."

"Ama bakın, hava çoktan kararda."

Bunu söyler söylemez, özür dilemek istercesine bir nefes alıyor ama konuşamıyor. Sesinin boğazında düğümlendiğini hissedebiliyorum. Ellerim yüzünü arıyor, gözyaşlarını silmek istiyorum. Gözyaşlarını hiç sevmem.

"Biliyor musun, çocukken en çok gölgemin nasıl olduğunu merak ederdim. Güneşin yüzüme vuran sıcaklığından gölgemin önde mi, arkada mı olduğunu kestirebiliyordum, ama neye benzediğini hiçbir zaman öğrenemeyecektim. Bir insanın gölgesi kendisine benzer, peki bir insan neye benzer? Sonra bıraktım nerede olduğunu aramayı, onu cebime koydum. Nerede olduğu değildi artık önemli olan, kurguladığım yaşamda ona verdiğim görevdi. Üzülme bu yüzden, çünkü ben senden daha şanslıyım. Gölgemin nerede olduğunu her an biliyorum; cebimde."

Gözyaşları, gülüşlerine karışıyor. Kalkıyoruz. Koluma giriyor ve geceye doğru ilerlemeye başlıyoruz.

Bir yerlere çarpmamam için beni büyük bir özenle yönlendiren Ayşe'nin kokusu burnuma dolarken, aklıma La Mancha'lı asilzade geliyor: Ah sevgili Don Kişot. Galiba bugünlük bu kadar oyun yeter. Zaten yanımızdan geçen boyacı çocuk da *oynamaktan vazgeç* dercesine bağırıyor:

"Boyayalım mı abi?"

İstanbul'un bu kadar soğuk olduğu başka bir gece hatırlamıyorum.

TAAMMÜDEN CİNAYET

"Alo..."

"Şu senaryonun bazı yerleri hakkında konuşmak istiyorum... İşin yoksa hemen bana gel..."

"Şeyy, aslında..."

"Hadi uzatma da hemen gel... Çayı demledim bile..."

Bu telefon konuşmasını yaklaşık üç saat önce yapmıştık.

Gazetelerden kestiğim yazıları defterime yapıştırmakla uğraştığım bir sırada gelen telefonun beni bu noktaya getireceğini nereden bilebilirdim?

Senaryonun ilk halini de yanıma alıp yola koyuldum. Engin'in evi yürüme mesafesindeydi. Hava yeni kararmaya başlamış, sokak kedileri çöp arabaları gelmeden ganimet toplama işine girişmişlerdi. Sokak kedileri çöp arabalarının gelme saatini çok iyi bilirler. Üniversite yıllarımda, okulla ev arasındaki uzun mesafeyi kısaltmak için bulduğum en keyifli oyundu kedi davranışlarını incelemek. Hangi yazarların kedi düşkünü olduğunu çok iyi bilirdim, ne garip, şu anda birini bile hatırlamıyorum.

Engin kapıyı her zamanki güleç yüzü ve aceleci tavrıyla açmıştı.

"Sigaran var mı yahu? Tekrar telefon ettim, gelirken al demek için, ama çıkmışsın..."

Sigaram vardı. Hâlâ var...

Onunla ilk tanıştığımda, yıllardır küçük defterime tuttuğum notlardan yola çıkarak kısa öyküler yazıyordum. Bunun için büyük bir defter almış, küçük defterdeki notları büyük defterde parıldayan küçük öykülere çevirmeye uğraşıyordum. Tanıştığımızda o da benim gibi öğrenciydi. Bir yandan bitirme filmini çekmeye çalışıyor bir yandan da sağda solda asistanlık falan yapıyordu. Gerçek bir sinema delisiyle tanışmak beni öylesine mutlu etmişti ki... Engin çok komik bir adamdı... İyi bir insan... İyi...

Okulun kantinindeki "öylesine" sohbetlerden birinde (biraz da utanarak) öykülerimden söz açtığımda inanılmaz heyecanlanmış ve "Hemen okumak istiyorum," demişti. Gece boyunca en sevdiğim öykülerimi büyük defterden beyaz kâğıtlara temize çekişimi dün gibi hatırlıyorum.

Öyküleri ona verdikten üç gün sonra beni karşısına oturtup saatlerce konuşmuştu:

"Tamam, her şey güzel de, karanlık yahu... Açıkçası seni gören biri, öykülerinin bu kadar karanlık olacağını düşünemez. Neye kapatıyorsun kendini? Sence oluyor mu yani? Öykünü herkesin anlattıklarından farklı kılmaksa amacın, bu kötü yolda yürüyerek hiçbir yere varamazsın. Kısacası, yazdıklarınla kendinden başkasını huzursuz edemiyorsun..."

Beynimden vurulmuşa dönmüştüm. O konuşmaya kadar farklılık, huzursuz etmek, karanlık bir anlatım gibi şeyleri hiç düşünmemiştim. Sadece yazmak istiyordum. Okuldan eve yürürken kedilere bakıp bakıp ağlamıştım. Kediler sır saklamayı bilir.

"Yahu aslında çok önemli bir şey değil diye düşünebilirsin ama okudukça, şu adamın kadını öldürme olayı

daha çok gözüme batmaya başladı. Sürekli aynı soruyu sorup duruyorum: Bu adam bu kadını neden öldürüyor? Adamımız iyi bir adam... Ee, işin içinde bir cinnet falan da yok... Peki kadını neden öldürüyor?"

Bir yandan çayları koyarken bir yandan da o gür ve neredeyse kıskanılacak kadar kendinden emin sesiyle bağırıyordu. Bu samimi ses tonunun altında beni kırmamaya çalışan bir üstten bakış var mıydı? Artık bu sorunun yanıtını aramak için çok geç... Çok...

Aylarca ne büyük defteri ne de küçük defteri aldım elime. Engin'i gördükçe uzak durmaya, onunla aynı ortamlarda olmamaya çalışıyordum. O ise hiçbir şey yokmuş (tabii onun açısından hiçbir şey yoktu), her şey gayet sıcakmış gibi davranmaya devam ediyordu. Bir gün elinde bir dosyayla çıkageldi.

"Şu senin öykülerinin birinden yola çıkarak bir senaryo denemesi yaptım. Okumanı ve bana fikirlerini söylemeni çok istiyorum," dedi.

Şaşırmıştım. Çok şaşırmıştım. "Tamam, okuyup yarın getiririm," diyeceğimi anlamış gibi devam etmişti:

"Hemen şimdi, yanımda oku. Yorumunu bekleyebilecek kadar sabırlı değilim. Hadi, hadi..."

Kantinde çay ve sigara eşliğinde her satırı en az iki kere okuyarak ve Engin'in bakışlarını her an üstümde hissederek yaklaşık iki saatte bitirmiştim kısacık senaryoyu. Birçok yerinde öykümü tanıyamamış, benden çıkan duyguların Engin'in kaleminde "öteki"nin yolculuğuna dönüştüğünü görmenin acısı, kıskançlığı ve doyumsuz beğenisiyle kapamıştım dosyayı. O iyi bir yazardı. Benim gibi kötü bir yazarcığın kötü öyküsünden güzel bir senaryo oluşturacak kadar iyi bir yazar.

Ama kötü de olsalar bunlar benim öykülerim.

"Adamın karakterinde seyirciyi rahatsız edecek hiçbir şey yok. Basbayağı iyi bir adam. Zaten birçok yerde-

ki göndermenden de anlaşılıyor ki, yine "hepimiz aslında iyiyiz" mesajını vermeye çalışmışsın. Tamam, senin dediğin gibi adam, özünde iyi bir adam olsun. Bu kötülüğü yapmasının nedeni de toplumsal baskının onu yozlaştırması olsun. Ama nedir o baskı? İyi o zaman, herkes aslında sütten çıkma ak kaşık ve aynı zamanda potansiyel birer katil. Bu da öyküyü iki ayak üstünde durmaya çalışan bir masaya çeviriyor. Bir çay daha içer misin?"

Aylarca yazmam için baskı yaptı bana. İçimde benimle bile yüzleşmeyen (ama her nasılsa onun yakından tanıdığı) bir yazar olduğunu söylüyordu hep. Hatta yaş günümde bana deri kaplı bir defterle harika bir dolmakalem hediye edip, "Bu sayfalar dolmayı, bu mürekkep senin sözlerinin izini bırakmayı istiyor," demişti. Yazdım ben de. Küçük defterime notlar aldım, büyük defterime taslaklar karaladım ve deri kaplı defterime dolmakalemimle öyküler yazdım. Engin, her yazdığımı büyük bir dikkatle okuyor ve her seferinde eleştiriyordu.

"Tamam bu fena değil ama bir yerde tıkanıyor. O tıkanınca okur da boğulacak gibi oluyor. Sanki biri sana karanlığın tonlarını yaz diye sipariş vermiş, sen de aceleyle onu yetiştirmeye çalışıyorsun. Bak, bunları moralin bozulsun diye söylemiyorum, aslında her şey iyiye gidiyor. Ama hâlâ oturmayan bir şey var..."

Sonuçta defterler dolusu yazım oldu. Birçoğu aceleye gelmiş, yeterince pişmemiş, kendini bulamamış öykülerdi; ama olsun, her hâlleriyle seviyordum onları. Aralarından bazılarını (tabii ki Engin'in zorlamasıyla) dergilere gönderdim. İki tanesi basıldı. Bir öykümü ilk kez dergi sayfalarında gördüğüm günü hatırlıyorum şu anda. Ne güzeldi, ne güzeldi... Engin bunu kutlamamız gerektiğini söyleyip salaş bir balıkçı meyhanesine götürmüştü beni. Sallana sallana eve dönerken meyhaneciden aldığımız balık kafalarını, kılçıklarını kedilere ikram etmiştik.

"Aslında bir yere adamla ilgili çocukluktan kalma falan bir anı sıkıştıralım diyeceğim ama onu da sen istemezsin biliyorum. Hem zorlama olur hem de sonunu baştan ele verir dersin. Haklısın aslında ama böyle olunca da insan, planlı gibi duran bir cinayet durup dururken işlenir mi diyor? Ne yapacağımızı bilemedim... Haa, bu arada karnın açsa bir makarna yapayım istersen..."

Aç değildim. Genelde çok yemem zaten. Çok yemem, çok konuşmam... Konuşmak. Öykümün yayımlanmasından sonra bir gece geç vakitte telefon edip, o saatte eşine az rastlanacak bir enerjiyle bu konuya girmişti:

"Buldum yahu, sonunda buldum. Tabii bunları senaryolaştıramayız. Senin öykü karakterlerin durup senin onlara yaptıracağın şeyleri bekliyorlar. O zaman da yaşamıyor, sadece senin izleme alanında dolaşıyor gibi oluyorlar. Ölü kadar suskun bunlar yahu... Karakterlerin hiçbir şey paylaşmıyor, sen onlara ne yaptırtırsan o eylemle sınırlı kalıyorlar."

İşte bu senaryo da o konuşmadan sonra ortaya çıktı. Konuşan bir öykü yazmıştım günler, geceler boyunca uğraşıp. Öyküyü okur okumaz bundan bir senaryo yazmamız gerektiğini söylemişti. Artık kahramanlarım (ben hiçbir zaman karakterlerim demem, onlar benim kahramanlarım) konuşuyordu. Benim ağzımdan mı? Asla. Oysa bireyin hayata karşı sorumluluğu sadece kendisine aitse başkaları için hesap yapmanın bir mantığı olamazdı. Ölümün acısı ölen için midir, kalanlar için mi?

"Adam o kadar iyi ki, ölüm ona acı çektirmeli. Ama cinayetten sonra kötü bir insan kadar soğukkanlı hatta neredeyse mutlu oluyor. İşte beni rahatsız eden de bu..."

Keşke adam hiç konuşmasaydı diye düşünmüştüm Engin bunları söylerken. Çünkü acı çekiyordu, bunu bir ben biliyordum belki ama acı çekiyordu. Daha büyük bir acı olamazdı ki... Ama ben, ölümden büyük acının

olmayacağını söylerken ne öleni düşünüyordum ne de kalanları. Öldürendi kastettiğim. Ölümü hem yaşatan hem de yaşayan yani.

Senaryoyu bu hale getirene kadar aylarca uğraştık. Engin genel yapıyı oluştururken benim öyküden sapmamaya çalıştığını söylüyor; ancak kötü bulduğu yerleri budadıkça "ben" olmayan bir metin çıkıyordu ortaya. Yine de hummalı bir çalışmanın içinde olmak, ait olmak duygusu, başımı döndürüyordu. Benim öyküm kötüydü, ama "biz" onu iyiye götürecektik.

"Katil olabilmek için ölüme âşık olmak gerekli."

Çocukken ilk olarak çikolataya âşık olmuştum. Bayram ziyaretlerinde sunulan çikolatalar beni kendimden geçirirdi. Annemin bütün kaş-göz işaretlerine rağmen büyük bir hırsla saldırırdım o büyülü tada. "Aman oğlum çok yeme, karnın ağrır sonra." Olsun aşk karın ağrısı dinlemez, çünkü başlı başına bir karın ağrısıdır. Derken, komşumuzun benden iki yaş büyük kızına âşık olmuştum. Bir gün onlara oturmaya gittiğimizde çorabımda delik olduğunu fark edip ayaklarımı nereye saklayacağımı bilememiştim. İşte o an ölüme âşık oldum. Ölüme tutkun bir insan için, ölmek kadar doğal bir tapınma değil midir öldürmek? Yavaş yavaş ama kararlı. Belki gülerek, belki ağlayarak. Belki bir başka dünyaya ait törenin kendine ait yumuşaklığıyla. Soğuk bir bıçağın kimsenin anlayamayacağı duygusallığını ancak bayramlara âşık çocuklar kavrayabilir. Her sabah traş olurken yüzüne değen jiletin ölümle yaşam arasındaki kararlılığını bir çiçeği koklamak kadar duyarlı karşılayamıyorsan, ölüme karşı nasıl ayakta durabilirsin? Öldürmeye âşık olamazsan, nasıl ölebilirsin?

"Zaten aslında adamla kadının ilişkisinin hatlarını belirlerken iradeyi göz ardı etmişsin."

Bir yandan anlatıyor bir yandan da fanilasının ete-

ğiyle gözlüğünün camlarını temizliyordu. Ne kadar da neşeli, ne kadar da kendinden emindi. Peki ne yapmıştı bugüne kadar? Kendine ait bir öykü, bir senaryo ya da onun deyimiyle *iyi bir film*... Bir şey yapmasına gerek yoktu ki. O iyiydi. Yetmez mi?

"Çıkış noktası olarak akıl ve duyuları almışsın. Doğrudur, akıl ve duyular çoğu davranışımıza egemen olur; ama bir görüşe bizi en doğru haliyle ulaştıran irademiz değil midir? İyi ve kötü burada girmez mi devreye? Bir hayata son verme kararı, buna en iyi örneği oluşturan görüş değil midir? İrade, akıl ve duyuların önünde gelir."

Kendine ait değildi bu sözler. Ama zaten bunu hep yapardı. Kendine ait olmayan sözlerden oluşan bir bilgi imparatorluğu kurmuştu. Bunlar da yanılmıyorsam, Schopenhauer'ın sözleriydi. Biliyordum, ama bildiğimi söylememe gerek yoktu. "O" doğruydu. Her ne kadar Schopenhauer'a göre iradenin kör olduğunu, bu yüzden de bütün acıların temeli olduğunu bilmese de...

"Oooo, sana kalsa açlıktan ölürüz yahu... Ben kendime bir şeyler hazırlayacağım."

Yavaşça ayağa kalkıp, mutfağa yönelmişti. Son anda aklına bir şey gelmiş gibi dönüp, her zamanki teatral ve kendinden emin ifadesiyle gerçeğime ayna tuttu:

"Alınma ama yıllardır yazman hiçbir şeyi değiştirmedi aslında. Hâlâ kötü öyküler yazan kötü bir yazarsın."

Mermer kül tablası bütün ağırlığıyla elimde. Engin'in alnındaki yaraktan halıya doğru süzülen kanı seyrederken, komşumuzun benden iki yaş büyük kızının öykülerimi nasıl bulacağını düşünüyorum. Keşke okutabilseydim ama artık çok geç.

Yoo! Belki de geç değildir.

Çünkü ben hâlâ kötü öyküler yazan kötü bir yazarım.

Yekta Kopan, 2000 yılında yayımladığı ilk kitabı *Fildişi Karası*'nda öykücülüğünün hemen tüm ana çizgilerini ortaya koymuştu: yalın, pırıl pırıl bir Türkçe, ince, duyarlı bir ruh hali ve olay örgüsünü dışlamayan çağdaş bir öykü anlayışı... Kopan'ın öykülerinde yaşadığımız ülkenin, çevremizde her gün gördüğümüz insanların görünüşte sıradan ama derine inildiğinde birbirinden önemli durumları aktarılıyor. Gün geçtikçe yalnızlaşan insan, zamanla kopan, birbirinden uzaklaşan aile bireyleri, yürümeyen evlilikler, babalarını anlamayan çocuklar, çocuklarını anlamayan babalar, değişen zamana ayak uydurmaya çalışan, toplumda nasıl bir yer edineceğini kestiremeyen gençler, kadınlar, erkekler, sevgililer...

Okurlarımızın büyük ilgiyle okuduğu bu öyküler, Yekta Kopan'ın toplumumuza tuttuğu birer ayna adeta.

can

13 TL
KDV DAHİL

ISBN: 978-975-07-2352-0

9 789750 723520

canyayinlari.com twitter.com/canyayinlari facebook.com/canyayinevi